Könyvtári HírZengő

Baranya vármegyei könyvtárosok lapja

VIII. évfolyam 1. szám

CSORBA GYŐZŐ KÖNYVTÁR | BARANYAI KÖNYVTÁRELLÁTÁSI SZOLGÁLTATÓ RENDSZER

Könyvtár az internet hálójában - KSZR szakmai nap a Csorba Győző Könyvtárban

A fókusz a vizuális történetmesélésen van – interjú Oravecz Gergellyel

Matty könyvtári szolgáltatóhely

„A jó szöveg mellett nagyon fontos a jó illusztráció is” – interjú Kovács Judittal

ISSN 2559-8767

2024. tavasz

KÉPVÁLOGATÁS A KSZR SZAKMAI NAPRÓL

HÍRT ZENGÜNK!

Kedves Könyvtáros Kollégák!

Idei első számunkban egy összefoglalót olvashattok a februárban megrendezett KSZR szakmai napról, amelyet a megyei szolgáltatóhelyek könyvtárosainak szerveztünk. A rendezvény az internet és a könyvtár kapcsolódásait járta körül, illetve a nap végén kiosztásra kerültek az „Év BKSZR munkatársa" díjak. Ezt követően még két összefoglalót olvashattok, az egyiket a Szegeden megrendezett Baba-mama szakmai napról, melyen kollégáink is részt vettek, a másikat a kiskassai Tudás Koronája Könyvtárban *Szívünkben az ünnep* címmel megrendezett adventi irodalmi teadélutánról. Egy-egy interjú keretében megismerhetitek Oravecz Gergely illusztrátort, kétszeres Alfabéta-díjas képregényalkotót, és Kovács Juditot, a Pécsi Pagony vezetőjét, akik az első PécsLIT Kölyök Fesztivál résztvevői lesznek. Bemutatkozik Matty könyvtári szolgáltató helye, mely egy sikeres pályázatnak köszönhetően teljesen megújult. A Helyi érték rovatunkban a tavaly 50 éves Pécsi TV-toronyról szóló cikksorozat második részét olvashatjátok, melyben végigkísérjük az immár fél évszázados működését, valamint egy recenziót olvashattok a 2021-ben a Palotabozsoki Német Nemzetiségi Kulturális Egyesület által kiadott *Embertelen sorsok – Unmenschliche Schicksale* című hiánypótló kötetről, mely méltó emléket állít a málenkij robot bozsoki áldozatainak. Szintén ebben a rovatban megismerhetitek Simon Béla festőművész festményeit Alsószentmártonról. Végül pedig öt olvasnivalót ajánlunk az első PécsLIT Kölyök Fesztiválra meghívott szerzők könyvei közül.

A szerkesztők

Kiadó:
Csorba Győző Könyvtár
7622 Pécs, Universitas u. 2/A.
Tel.: +36 72/501-690
http://www.csgyk.hu

Felelős kiadó:
Miszler Tamás igazgató

Főszerkesztő:
Mizerák Andrea
mizerak.andrea@csgyk.hu
+36 72/501-500/28014

Szerkesztők:
Csobán László, Gyántiné Kiss Kármen,
Simonfalvi Anita

Nyomda:
Sz. K. Stúdió Kft.
Számítástechnikai és Kiadványszerkesztő Stúdió
Felelős vezető: Pilláry Gábor

Megjelenik negyedévente, 300 példányban.

ISSN 2559-8767

TARTALOM

TUDÓSÍTÁS

4 Könyvtár az internet hálójában - KSZR szakmai nap a Csorba Győző Könyvtárban

5 Baba-mama szakmai nap a szegedi Somogyi Károly Városi és Megyei Könyvtárban

6 Adventi irodalmi teadélután és meseíró pályázat Kiskassán

INTERJÚ

7 A fókusz a vizuális történetmesélésen van – interjú Oravecz Gergellyel

9 „A jó szöveg mellett nagyon fontos a jó illusztráció is" – interjú Kovács Judittal

BEMUTATKOZNAK KÖNYVTÁRAINK

10 Matty könyvtári szolgáltatóhely

HELYI ÉRTÉK

11 Jubilál a pécsi tévétorony – II. rész (A működés)

13 Könyv a málenkij robot áldozatainak emlékére

14 Simon Béla festménye Alsószentmártonról

15 KÖNYVAJÁNLÓ

Címlapon: - KSZR szakmai nap - Farkas Ferenc (FSZEK) előadás közben
- Matty Könyvtári, Információs és Közösségi Hely

Könyvtár az internet hálójában - KSZR szakmai nap a Csorba Győző Könyvtárban

Könyvtár az internet hálójában címmel rendeztünk KSZR szakmai programot február 28-án a megyei szolgáltatóhelyek könyvtárosainak. A szakmai nap programját minden évben úgy alakítjuk ki, hogy az elhangzó témák segítsék kollégáink munkáját, illetve az előadásokon hallott ötletekkel lehetőségük legyen akár a helyi szolgáltatás bővítésére.

Az idei szakmai napunk az internet és a könyvtár kapcsolódásait járja körül. A rendezvény vendége dr. Egervári Dóra, a PTE BTK Könyvtár- és Információtudományi Tanszék tanszékvezetője, egyetemi adjunktusa, Farkas Ferenc, a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár Központi Könyvtár igazgatója, Erdős Zoltán, a Csorba Győző Könyvtár Helyismereti Osztály osztályvezetője, illetve Kerner Barbara, a Europe Direct Baranya tájékoztató központ vezetője volt. Az előadások után átadásra kerültek az „Év BKSZR munkatársa" díjak is.

A résztvevő vendégeket Miszler Tamás, a Csorba Győző Könyvtár igazgatója köszöntötte, első előadónk dr. Egervári Dóra volt, akinek a *Könyvtárak a közösségi médiában – avagy kit, hol és mivel érünk el?* című előadását hallgathattuk meg, melynek témája a közösségimédia-felületek használata volt. Megtudhattuk, hogy melyik milyen specifikummal rendelkezik, elmondta, hogy mindegyik ad valami újat, újdonságot. Minden közösségimédia-felületnek megvan az életciklusa, van egy felszálló ága, amikor mindenki ugyanazt használja, de egy idő után telítődik: erre példa a Facebook, amely jelenleg lecsengő időszakában van. A könyvtárak közösségi média használata nagyon változó: nem kell minden felületet használnunk, de fontos, hogy ismerjük a korosztály szerinti használatot, valamint azt is, hogy kit hol tudunk megszólítani: pl. a tini korosztály már nem használja a Facebookot, inkább a TikTokon elérhető. Lényeges, hogy tudjuk a szolgáltatásainkat, rendezvényeinket, tanfolyamainkat promotálni a közösségi felületen. Nagyon fontos az olvasói igények felmérése is, itt meg tudjuk szólítani akár a nem aktív használókat, csoportokat. Sok visszajelzést kaphatunk, ha jól élünk ezekkel a lehetőségekkel.

Tudatos brandépítéssel hangsúlyozni lehet, hogy a könyvtár ma már sokkal többet jelent, mint könyvek kölcsönzése, hiszen működhet közösségi térként, tanulási színtérként, kutatóhelyként, rendezvénytérként vagy akár gyakorlóhelyként is. Fontos hangsúlyozni a használók, érdeklődők felé, hogy a könyvtárak kiemelt feladata az egész életen át tartó tanulás segítése, az információs műveltség és a digitális kompetenciák fejlesztése a könyvtári, sőt akár az online térben is. Sokat számít a használóktól való visszajelzés/feedback: ha a követők számának 10%-a valamilyen formában visszajelez, az már jó aránynak számít. Fontos figyelni, hogy egy-egy posztunk mennyire népszerű és aranyszabály, hogy a kevesebb tartalom néha több. Ne osszunk meg érzékeny témát, félreérthető üzeneteket, figyeljünk a nyelvtani hibákra, a jó minőségű fotókra stb. Nem szabad elzárkóznunk az új lehetőségektől, nyitottnak kell lennünk, de nem kell minden felületet használnunk. Meg kell találni a megfelelő felületet intézményünk profilja számára, és elegendő energiabefektetéssel egy jó oldalt tudunk működtetni.

A következő előadónk Farkas Ferenc volt, aki *A könyvtárak innovációs gyakorlatai és lehetőségei az álhírek terjedése ellen* címmel tartotta meg előadását. Bemutatta az álhírek eredetét és történelmi hátterét. A fake news/álhír fogalma viszonylag nem régóta van velünk: a 2016-os amerikai elnökválasztáshoz köthető és kimagaslóan sok álhír terjedt a Covid-járvány idején. Az álhír-tartalmaknak, álhírgyártóknak különböző célja lehet, pl. névlopás, kattintásvadászat, propaganda vagy humor stb. Beszélt az egyéni felelősségről is: az információ megosztása előtt érdemes mérlegelni pár szempontot. Tisztázni kell, hogy mi a célom vele, van-e róla hivatalos vagy megbízható hírforrás vagy segíti-e a tisztánlátást, eligazodást stb. Kiemelten beszélt a könyvtárosok felelősségéről és lehetőségeiről, arról, hogy az önkritikus gondolkodás nagyon fontos és hogy miként szállhat szembe a szakma az álhírekkel. Fontos, hogy kooperáljunk más intézménnyel, partnerekkel és használói csoportokkal. Az emberekre mostanában a hírkerülés és a média-negativitás (információs túlterheltség, tehetetlenség, félelem) jellemző. Ez azt jelenti, hogy csökken a hagyományos hírmédia szerepe, vagy a Facebookon megjelenő hírek fogyasztása. Ellenben egyre népszerűbbek a podcast tartalmak, egyéb közösségi média felületek, és az influenszerek. A posztigazság társadalomban a lakossági szkepticizmus és az intézményekkel, médiával szembeni bizalmatlanság növekszik, azonban a könyvtár iránti bizalom még fennáll és erre kell törekedni, ezt kell megőrizni.

A könyvtárak segítséget tudnak nyújtani a hiteles tartalmakhoz való hozzáférésben, ajánlani tudják online gyűjteményüket, adatbázisokat, illetve folyóiratokat.

Beszélt még a podcast online tartalmak gyűjtéséről, amelyek hasznosak lehetnek a könyvtárak számára, illetve, a saját tartalmak gyártásáról és annak előnyeiről. Ezekkel a tartalmakkal a nem könyvtártagokat is el tudjuk érni az online felületeken keresztül. A könyvtárak programokat, előadásokat, foglalkozásokat is szervezhetnek az álhírekkel kapcsolatban, ehhez sorolt fel jó pár példát és hangsúlyozta, hogy a könyvtárnak nem az a célja, hogy a bezárkózást és a hírkerülést segítse, hanem próbálja a tudatosságot, az „mentális immunrendszert" erősíteni.

A kávészünet után Erdős Zoltán az *Ősnyomtatványoktól a webarchiválásig - A Csorba Győző Könyvtár Helyismereti Osztályának tevékenysége* címmel tartott előadást, melyben történeti áttekintést nyújtott a Helyismereti Gyűjteményről, a gyűjtőkör alakulásáról, bővítéséről és helyzetéről, bemutatta tevékenységét és a feladatköröket. Felhívta a figyelmet arra, hogy a Helyismeret nem csak kötelespéldányként érkezett, kötelezően beszolgáltatott dokumentumokat fogad be, hanem minden olyan dokumentumtípust, amely megtalálható Baranya vármegye településein: pl. rendezvénymeghívók, plakátok, helyi folyóiratok (papír és/vagy online formában is). Példákat mutatott arra, hogy különböző forrástípusok (újságok, aprónyomtatványok, fotók, videóarchívum stb.) hogyan válnak kutathatóvá helyben vagy akár otthonról is különböző adatbázisokon, online felületeken (Corvina katalógus, mediadigitar.hu, Magyar Nemzeti Digitális Archívum vagy a CSGYK YouTube csatornája) keresztül.

Utolsó előadónk Kerner Barbara volt, aki a 2024-es európai parlamenti választásokról tartott előadást. Előadásában felhívta a figyelmet a választás fontosságára, felelősségére, tájékoztatott a választás szabályairól, az Európai Parlament munkájáról, a döntéshozatal menetéről, illetve az EP eredményeiről.

Az előadások után és a szakmai nap zárásaként intézményünk átadta az „Év BKSZR munkatársa" díjat, amelyet megosztva a Mohácsi Ellátási Térséghez tartozó Liptód település könyvtárosa, Maul Antalné és a Pécsváradi Ellátási Térséghez tartozó Hosszúhetény könyvtárosa, Wágner Mónika kapott meg, valamint a referensek javaslatai alapján az ellátási térségek egy-egy munkatársát is elismertük kiemelkedő munkájuk alapján.

- A Könyvtárbusz 2. szolgáltatási helyei közül, Regenyéből: Kocsis Lászlóné
- A Pécsi Ellátási Térségből, Pellérdről: Dömse Dalma
- A Sásdi Ellátási Térségből, Paléből: Rumpli Éva
- A Sellyei Ellátási Térségből, Magyartelekről: Rauschenberger Éva
- A Siklósi Ellátási Térségből, Mattyról: Bicsár Mónika
- A Szentlőrinci Ellátási Térségből, Boldogasszonyfáról/Csebényből: Pápai Erzsébet
- A Szigetvári Ellátási Térségből, Somogyviszlóból: Bérces Mihályné
- A Villányi Ellátási Térségből, Szederkényből: Béládi Melinda

Mizerák Andrea – Csorba Győző Könyvtár

Baba-mama szakmai nap a szegedei Somogyi Károly Városi és Megyei Könyvtárban

Az Informatikai és Könyvtári Szövetség (IKSZ) és a Somogyi Károly Városi és Megyei Könyvtár 2024. február 22-én rendezte meg a Baba-mama szakmai napot Szegeden.

A rendezvényen számos előadás zajlott, melyek között elhangzottak olyan témák, amik a hagyományaink átörökítésétől, a TSMT módszerről és alkalmazásáról, okosító tornáról, illetve a közösségek fontosságáról és a baba-mama klubokról szóltak. Betekintést kaptunk az olvasóvá nevelés folyamatába már a születéstől kezdve, valamint megismerhettük a baba-mama foglalkozások hagyományát is.

A rendezvényen a Csorba Győző Könyvtárat három kollégával képviseltük.

„Zajra föl!" – idézem **Tőzsér Istvánné Géczi Andrea**, az Informatikai és Könyvtári Szövetség elnökének köszöntő szavait, amelyekkel arra buzdította a részvevőket, hogy minél több alkalommal legyen lehetőség a zenés, csörgős játékok beépítésre, használatára a könyvtári foglalkozásokon és baba-mama klubokon. Felszólítása arra is utalt, hogy a szakmai napon résztvevő megyei könyvtárak vezetői több készletből álló zenés játékot, csörgődobot, triangulumot, csörgő tojást és megannyi érdekes hangszert vehettek át, hogy ezekkel az eszközökkel a gyermekkönyvtári foglalkozásaikat színesíthessék, tartalmasabbá tehessék.

Első előadóként **Sándor Ildikó**, a Hagyományok Háza munkatársa a hagyományaink átörökítéséről beszélt az ölbeli játékok vonatkozásában. A generációk közötti, néphagyomány alapú tudásátadás háttérbe szorult, egyúttal teret nyert a digitalizáció. Megváltozott a családi közeg, a többgenerációs együttélések már nem jellemzőek, így kevés az „anyáról lányára" történő tudás- és tapasztalatátadás. Régebben a nagymamáink nagyjából harminc, ölbeli játékok során alkalmazható mondókát tudtak, az ő lányaik már csak tízet és a mai szülők jó, ha hármat–négyet tudnak fejből. A szülőknek mintaadásra van szükségük, hogy az anyukák és apukák megértsék, megtanulják és hazavihessék a játékokat és a fogásokat, megtapasztalva ezáltal a gyermekükkel az intimitást, szenzitivitást, bizalmi kapcsolatot, spontaneitást. Játék közben speciális érzelmi állapotba kerül a gyermek, ami által újra és újra várja ezt az élményt. Az intézményesített, szervezett foglalkozások keretrendszere alternatívát kínál az elszemélytelenedő világban az egymáshoz kapcsolódáshoz.

Ezt követően **Szuck Mónika**, az Okosító Torna A Gyermekekért Alapítvány terapeutája a TSMT módszerről és alkalmazásáról

beszélt. Az előző előadásra reflektálva kiemelte az otthon elvégzett ölbeli játékok fontosságát, ami segíthet megelőzni a babáknál a megkésett/felgyorsult mozgásfejlődés, a megkésett beszédfejlődés, a beszédhiba, a „disz"-ek, a tanulási problémák, a tanulási zavar és a magatartási probléma kialakulását. A szülők nehezen fogadják el, hogy a gyermekük kilóg a sorból, más, mint a többiek, így a lelki tanácsadás is fontos eleme ennek a segítő terapeuta szakmának. A vizsgálatokat követően otthoni és csoportos fejlesztések is létezhetnek, de a gyakorlás hiánya több esetben tapasztalható, mert a szülők sokszor feladják a gyakorlatok elvégzését gyerekükkel. Azonban, ha egy gyermeket otthon rendszeresen tréniroznak a figyelem megtartására és a keretek betartására, akkor a csoportban is jól tud együttműködni. A téma feloldására az előadó híres embereket említett, akik ugyancsak hiánytünetekkel küzdöttek, de végül sokra vitték, így például Albert Einstein, Harrison Ford vagy Leonardo DiCaprio.

A következő előadó **Gesztes Olympia** a Három Királyfi, Három Királylány Mozgalomtól is a közösségek fontosságára hívta fel a figyelmet. Rámutatott, hogy kevés közösség van egy-egy településen, holott a közösséghez tartozás igénye alapvető szükséglet az emberek számára, legyenek akár szülői vagy gyermeki létben. Egy baba-mama klub kiváló színtere lehet ezeknek a kapcsolódásoknak, egy könyvtári helyszín pedig remek kerete a foglalkozásoknak. Olympia bemutatta a mozgalmuk kiemelkedő programjait, mint például az Apa-füzeteket, amelyek gyakorlati információkat tartalmaznak a szülőknek, a családbarát munkahelyek díját, a #mutiholdolgozol kampányát, a „Gyereket a magasba!" akciót. Számomra a vándorbölcső és a babazászló készítésének ötlete volt a legkreatívabb, amelyekre a gyermekek születésekor pályázhatnak a szülők, jelezve a közösségnek, hogy kisbaba érkezett az adott családhoz.

A negyedik előadást **Kovács Zsanett**, a Móra Könyvkiadó munkatársának prezentálásában hallhattuk, aki nagyrészt gyarapítási tippeket adott a könyvtáros kollégáknak arra vonatkozóan, hogy a Móra Kiadó könyveiből korcsoportokra lebontva mit ajánl beszerzésre a gyerekkönyvtári állományba. Diáin bemutatta, hogy mi az igénye az egyes korcsoportoknak, mi a fejlesztendő terület, és mi az elérendő cél. Böngészők, képeskönyvek, lapozók, mesék, versek, mondókák, látást fejlesztő babakönyvek kerültek fókuszba. Kiemelte, hogy nem csak akkor kell mesélni a gyerekeknek, amikor már megértik, hanem érdemes már a fogantatástól, hiszen az agy fejlődése már ekkor is befolyásolható általa. Beszélt

a könyvek fontosságáról a mozgóképes mesenézéssel ellentétben. A kiadó *Babageometria* című kiállítását a rendezvény kísérő programjaként a szegedi könyvtár gyermekkönyvtári részlegén tekinthettük meg.

A szegedi fiókkönyvtárakból az Agóra Gyermekkuckó képviseletében **Molnár Györgyné** beszélt a kuckó történetéről, a Covid-időszak nehézségeiről, az eddig megvalósult programokról, könyvtári foglalkozásokról. A programkínálatukban találunk dúdolgató, daloló, mondókázó és mesélős foglalkozásokat is: *Mese, mese mátka…*, *MackóKuckó*, *BabaKuckó*, *MeseKuckó*, *Huncutkodó* baba-mama klub, *Zöldellő* zenebölcsi babáknak, *Táncolj Babám!* zenés-táncos mozgásfejlesztés. A babás kincsestárban gyakran vendégelőadók is színesítik a baba-mama klubos repertoárt.

A szakmai program zárásaként meghallgattuk **Horváth-Rózsa Anikó** előadását a maroslelei könyvtári szolgáltatóhely munkájáról, baba-mama programjairól és a helyi babaszületések köszöntéséről.

A konferencia tartalmas, színes és sokrétű ismeretanyagot nyújtott a résztvevők számára, melyből a könyvtárosok rengeteg ötleteket meríthettek munkájuk színesítéséhez, ezzel is segítve a szülők és gyermekeik kapcsolatát, a gyermek személyiségfejlődését. Számos eszközt és lehetőséget mutattak be az előadók, melyekből minden könyvtár ki tudja választani a saját adottságaihoz, lehetőségeihez leginkább illeszkedő program összeállításához megfelelő módszereket.

Számomra – és úgy vélem, minden résztvevő számára – inspiráló, feltöltő, és a munkában kiválóan hasznosítható gyakorlati tudást nyújtó lehetőség volt ez a konferencia, amiből úgy a könyvtár, mint az azt látogató szülők és gyerekek is sokat profitálhatnak a későbbiekben.

Csuka Dalma – Csorba Győző Könyvtár

Adventi irodalmi teadélután és meseíró pályázat Kiskassán

A kiskassai Tudás Koronája Könyvtárban 2023. december 2-án *Szívünkben az ünnep* címmel adventi irodalmi teadélutánt rendeztek.

A rendezvény keretében a helyi gyermekek számára előzetesen meghirdetett meseíró pályázatra beérkezett alkotások meghallgatására, és a résztvevők közti ajándéksorsolásra is sor került.

A program legfőbb célja azon túl, hogy hozzásegítse a résztvevőket a várakozás izgalmának mélyebb megéléséhez, nem volt kisebb, mint kicsiknek-nagyoknak egyaránt mankót kínálni ahhoz, hogy korunk kihívásainak dacára új értelmet

vagy újra értelmet tudjanak adni a karácsonynak, a személyes kapcsolatok megteremtésének.

Az érkezőket teaválogatás, mézeskalács és egyéb finom sütemények várták. A teadélután első felében Erdélyi Alexandra főszervező elmondott néhány ünnephez kapcsolódó gondolatot, majd több különböző, a magyar irodalom nagyjainak tollából származó idézet és vers hangzott el. Ezt követően a jelenlévők papírra vetettek néhány karácsonyi jókívánságot, amelyet olyan gyerekeknek címeztek, akik kórházban töltik a karácsonyt. Az üzenetek egy mesébe beleszőve, Kiskassa község nevében kerültek továbbításra a Pécsi Gyermekgyógyászati Klinika számára, ahol nagy örömmel fogadták, és köszönetüket fejezték ki a gyermekek nevében is.

A délután második felében a meseíró pályázaton résztvevő öt gyermek olvasta fel alkotását; kreatív, ünnepi hangulattól átitatott meséket. A támogatók nagylelkű felajánlásainak hála minden gyerkőc értékes ajándékban részesült, melyek között állatkerti belépőjegytől kezdve, könyveken, könyvutalványon át, a Zsolnay Negyed VR Univerzumába szóló belépőjegyig még kutyatartási kellékeket forgalmazó webshopban levásárolható utalvány is volt.

Mindenkinek jutott valami különleges, izgalmas ajándék, Kiskassa Önkormányzata pedig minden résztvevő számára egyformán biztosított egy különféle édességekből álló ajándékcsomagot. A kicsik így úgy érezhették, hogy az alkotásba fektetett energiájuk nem csupán dicsérő, elismerő szavakkal, hanem kézzel fogható jutalmakkal is megtérült.

A rendezvény jó hangulatú, kötetlen beszélgetéssel ért véget, amely során karácsonyi emlékektől kezdve sportmérkőzésekig sok mindenről szó esett. Mindenkinek sikerült megmerítkeznie az ünnep varázsában, az irodalom kínálta szépségekben, a közösség megtartó erejében.

A tapasztaltak azt mutatják, hogy egyrészt az ilyen típusú rendezvények létjogosultsága mai, erősen digitalizált környezetünkben sem megkérdőjelezhető. A lehetőségek széles tárházát kínáló online térnek kétségtelenül megvannak a maga előnyei és szintúgy a maga haszna, de semmi sem pótolhatja a közösségben, együtt átélt élményeket, a személyes interakciókat, különösen egy olyan örömteli eseményre való készülés kapcsán, mint a szeretet ünnepe.

Rendkívül fontos ennek az üzenetnek a közvetítése a felnövekvő generációk felé, ebben a folyamatban is kiemelt szerepe van a hasonló jellegű programoknak. Másrészt, noha kultúránk, irodalmunk életben tartásának, népszerűsítésének feladata nem mindig tűnik egyszerűnek az aprófalvakban, azért fontos és érdemes foglalkozni vele.

A rendezvény támogatói: Kiskassa Önkormányzata, Csorba Győző Könyvtár, Zsolnay Kulturális Negyed, QueSoft Kft., Rozbel.

Fotók: Veszprémi István
Erdélyi Alexandra

A fókusz a vizuális történetmesélésen van – interjú Oravecz Gergellyel

Régi vágyam volt gyerekkönyveket rajzolni, ennek ellenére nem teljesen tudatosan történt, inkább egyik dologból jött a másik - mesélte Oravecz Gergely illusztrátor, kétszeres Alfabéta-díjas képregényalkotó, aki az első PécsLIT Kölyök Fesztiválra képregény workshoppal érkezik.

2022-ben az Alfabéta-díj kép-novella kategória nyertese a *Zoé és Pamacs kalandjai: Az aquincumi víziorgona szelleme* című, Hudra Mónival közös képregényetek volt. Korábban is nyertél már, de a *Blossza* inkább felnőtteknek szóló alkotás volt. Van különbség a gyerek és a felnőtt képregények alkotói folyamatában? Ha igen, mi?

Számomra egyértelműen van, mert korábban inkább olyan képregényeket készítettem, amelyek az én életemen alapultak, én voltam a főszereplőjük. Ezek néha csak egy érzést, hangulatot mutattak be, vagy egy vicces helyzetet, ami megtörtént velem, szóval nem kifejezetten történetmesélő képregények voltak. Kevés tervezés és sok spontán megoldás, formai kísérletezés jellemzi őket.

A gyerekképregényeket ennél összetettebbnek érzem. Először is ki kell találni és meg kell írni egy kerek, összefüggő, értelmes történetet, ami önmagában nagy feladat, és nekem egyedül talán még nem is menne – ezért is dolgozunk együtt Mónival, akinek olyan szuper ötletei vannak, mint senki másnak. Aztán ezt a történetet át kell ültetni a képregény nyelvére: le kell bontani oldalakra, képkockákra, sőt szövegegységekre, mert bizony arra is figyelni kell, hogy ne legyen túl sok a szöveg a rajzok kárára. Általánosságban véve fontos szempont, hogy könnyen olvasható legyen a képregény, ne legyenek benne nehezen értelmezhető beállítások vagy túl elvont képi megoldások. És külön kiemelném a színek szerepét: bár én nagyon szeretek fekete-fehérben alkotni, ha gyerekeknek rajzolok, nem kérdés számomra, hogy színesnek kell lennie!

Neked mi volt a kedvenc gyerekképregényed?

Mint a generációmból oly sokan, gyerekként én is elsősorban a 90-es években az újságosnál kapható amerikai képregényekért rajongtam: *Pókember*, *Superman* és *Batman*, *Tini Nindzsa Teknőcök*, na meg *Garfield*.

Hogyan kerültél a gyerekkönyvillusztrátori pályára?

Régi vágyam volt gyerekkönyveket rajzolni, ennek ellenére nem teljesen tudatosan történt, inkább egyik dologból jött a másik. Úgy indult, hogy besegítettem Hegedűs Márton képregényrajzoló barátomnak az új *Ablak-Zsiráf*-sorozat illusztrálásába (Dudás Győzővel együtt, aki azóta maga is szép gyerekkönyvillusztrátori karriert épített). Így kerültem a Móra Kiadóhoz, akik ezután nem sokkal meg is bíztak egy meseregény, Pacskovszky Zsolt *Dodó* című könyvének illusztrálásával. Azóta pedig már a sokadik könyvet illusztrálom nekik és más kiadóknak, de azt hiszem, mindmáig ez az első maradt az egyik kedvenc munkám.

Megrajzoltad *Petőfit, a sztárt*, *Bibliai szuperhősök*et, M. Kácsor Zoltán koboldjait is és sorolhatnánk még. Hogy zajlik az alkotói folyamat egy könyv illusztrálásakor? Mennyire kell együttműködnöd a szerzővel?

A folyamat röviden úgy zajlik, hogy elolvasom a szöveget, és jó esetben rögtön látom is magam előtt, mit és hogyan akarok belőle megrajzolni. Sokszor egy, már előtördelt anyagot kapok, amiben ki van hagyva a hely a rajzoknak, esetleg szerkesztői javaslatokkal ellátva, amiket vagy megfogadok, vagy nem. Sajnos azt nem én döntöm el, hogy színes vagy fekete-fehér rajzok kerülnek-e egy könyvbe, hanem a kiadó, ehhez tehát alkalmazkodni kell. A szerzőkkel viszont nem szoktam konzultálni, és szerencsére ők sem érzik szükségesnek, hogy beleszóljanak a rajzokba. Eddigi tapasztalataim szerint az írók megbíznak az illusztrátorokban, és örülnek, hogy a rajzoló a saját ötleteivel, látásmódjával hozzátesz a könyvhöz.

Fotó: Oravecz Dénes

Illusztráció a Berci és a koboldok című sorozatból

Van olyan gyerek-, vagy akár felnőtt könyv, aminek szívesen elkészítenéd a képregény adaptációját?

Múlt nyáron olvastam először Mary Shelley-től a *Frankenstein*t, és rögtön azt éreztem, hogy képregényt akarok csinálni belőle, annyira megfogott. Gótikus regényként nyilván kínálja magát az expresszív képi megjelenítésre, de én inkább egy olyan adaptációt képzelek el, ami közelebb áll a visszafogottabb, szerzői stílusomhoz, és a mű filozófiai oldalát domborítja ki. Egyébként pedig kamasz korom óta vallom, hogy *A Mester és Margarita*ból remek képregény lenne. De Kafkától is szívesen megrajzolnék valamit. A gyerekkönyvek közül *A végtelen történet*et mondanám, de mivel az az egyik kedvenc könyvem, félek, hogy csak elrontanám. Van, amit jobb meghagyni eredeti formájában.

Mit gondolsz, milyen szerepe van a 21. században a könyvtáraknak?

Mivel édesanyám könyvtáros, és én is dolgoztam már olvasószolgálatban, a könyvtárakat különösen fontos intézményeknek tartom. Szerintem nagyrészt ma is ugyanaz a szerepük, mint húsz, vagy akár kétszáz évvel ezelőtt: a tudás rendszerezése és hozzáférhetővé tétele bárki számára. De nyilván nem mindegy a hogyan, ezért jó, ha közösségi térként is tudnak működni, ahova jó betérni, ahol jó időt tölteni. Ebben fontos szerepük van a kiállításoknak, foglalkozásoknak, vagy az olyan kulturális programoknak, mint a PécsLIT Irodalmi Fesztivál.

Mi volt a legizgalmasabb irodalmi esemény, amin mostanában részt vettél?

Hazabeszélek: legutóbb a Győri Könyvszalonon mutattuk be M. Kácsor Zoltánnal a *Berci és a koboldok* - sorozat harmadik részét, egy interaktív felolvasós-rajzolós program keretében. Mindig nagy élmény, amikor egy könyv ilyen formán életre kel!

A PécsLIT Kölyök Irodalmi Fesztiválra képregény workshoppal érkezel, mesélnél erről egy kicsit?

A vizuális történetmesélés lesz a fókuszban, egy rövid bemutatót követően először karaktereket fogunk kitalálni, majd azok köré épít mindenki egy rövid képregényt. Lehet majd dolgozni template-oldalakkal, vagy teljesen szabadon is, ki ahogy szeretne, nincsenek kötöttségek. 9-10 éves kortól 14 éves korig ajánlom, de persze kisebbek és idősebbek is jöhetnek rajzolni. Azt vallom, hogy bárki tud képregényt csinálni, csak nyitottság és lelkesedés kell hozzá. És hát gyerekeknél szerencsére egyikből sincs hiány.

Simonfalvi Anita – Csorba Győző Könyvtár

„A jó szöveg mellett nagyon fontos a jó illusztráció is” – interjú Kovács Judittal

Társasjátéksarokkal érkezik a Tudásközpontba a Pécsi Pagony csapata az első PécsLIT Kölyök Fesztiválra. Kovács Judittal, a bolt tulajdonosával a gyerekkönyvek pótolhatatlanságáról, az olvasóvá válás lépéseiről beszélgettünk.

2017 szeptemberében nyílt a Pécsi Pagony, és rögtön Made in Pécs Kultúra Junior díjas is lett. Miért épp egy könyvesboltot szerettetek volna, és hogy találtatok a Pagonyra?

Könyvek között nőttem fel, nagyon közel áll hozzám ez a világ, ennek ellenére teljesen más pályáról érkeztem a könyvesboltba. Jogászként végeztem és pár évig ügyvédként dolgoztam, mielőtt megszülettek a gyerekeink. Amikor a második gyerekünk is nagyobbacska lett, elkezdett foglalkoztatni a gondolat, hogy valamilyen gyerekekkel kapcsolatos vállalkozásba szeretnénk fogni a párommal, Zolival közösen. Sok ötletünk volt, de egyiket sem éreztük az igazinak. Ilyen előzmények után találkoztunk a Pagony hirdetésével, hogy Pécsett keresnek partnert, aki a városban Pagony könyvesboltot nyitna. Ez az üzenet mintha nekünk szólt volna. Jelentkeztünk, és sikerült megállapodni. A Pagonyban az tetszett különösen, hogy speciális, kifejezetten a gyerekekre koncentrál, és nem csak könyveket és játékokat árulunk, hanem gyerekeknek szóló foglalkozásokat is tartunk, ami sokkal összetettebb és kreatívabb feladat.

Szerinted mitől lesz jó ma egy gyerekkönyv?

Szerintem manapság a jó szöveg mellett nagyon fontos a jó illusztráció is a gyerekkönyveknél, sőt még az ifjúsági könyveknél is. A mai gyerekek nagyon vizuálisak és „meg is kell fogni” valamivel őket, mert a rengeteg inger mellett a könyveknek is haladni kell a korral, hogy a gyerekek egyáltalán kézbe vegyék őket. Azt viszont biztosan állíthatom, hogy különösen szerencsés helyzetben vagyunk, mert Magyarországon nagyon sok jó író és rengeteg tehetséges illusztrátor van, így nem vagyunk híján a jó gyerekkönyveknek! A Pagony Kiadó különös figyelmet fordít az új tehetségek felkutatására és szívesen ad ki egy-egy különlegesebb művet is, ezeket mi mindig nagy szeretettel ajánljuk a vásárlóinknak. Szeretjük, ha egy könyv egy kicsit szemléletformáló is és igazi élményt ad az olvasónak mind vizuálisan, mind tartalmában.

Mondanál egy személyes gyerekkori és egy mostani kedvencet?

Ha a gyerekkori kedvenc könyvemről van szó, valahogy egyből Mikes Lajos: *Sanyi manó könyve* jut eszembe, nem is tudom miért, mert felnőtt fejjel már nem igazán tudok vele azonosulni. De szinte előttem van a kép, ahogy mindig ezt kértem a nagymamámtól, hogy olvassa nekem, és ha véletlenül nem jól olvasott egy sort, kijavítottam, hogy nem úgy van! Nagyon nehéz könyvesboltosként a mostani kedvencet megnevezni, hiszen ez szinte hétről hétre változik, ahogy egy-egy újdonság a kezünkbe kerül. Nagyon szeretem a Csimota Kiadó könyveit,

ők mindig különlegességgel rukkolnak elő, de természetesen a Pagony Kiadó könyvei közül is vannak kedvenceim, például Harcos Bálinttól a *Boszorkánycica*, vagy Dániel András: *Mit keresett Jakab az ágy alatt?* című könyve.

Digitalizált világunkban szerinted mennyire marad meg a gyerekek életében a könyvek helye?

Azt gondolom, hogy amíg mi, szülők fontosnak tartjuk azt, hogy a gyerekeink kezébe könyvet adjunk a digitális eszközök helyett (mellett...), addig meg fog maradni a könyvek szeretete, mert a mai kisgyerekek ugyanolyan nyitottan és belülről fakadó kíváncsisággal fordulnak a könyvek felé, mint a korábbi időszakban. Ezt nagyon jól látjuk itt a könyvesboltban, az 1-3 éves korosztály egyszerűen imádja a könyveket, a meséket, a közösen eltöltött időt. Ha ezt sikerül átvinni nagyobb korba is, az hatalmas siker! Szerintem nagyon nagy szüksége lenne a mai gyerekeknek, kamaszoknak az elmélyült olvasásra, hogy kicsit kiszakadjanak a mindennapokból és belefeledkezzenek egy jó történetbe, sőt, akár új nézőpontokat ismerjenek meg és minél nyitottabbak legyenek egymásra és a világ dolgaira. De tudom, hogy ez nem könnyű. Mi mindig azon vagyunk, hogy ajánlásainkkal sikerüljön azt a könyvet megtalálni, ami az olvasás felé terelheti a gyerekeket.

Mit gondolsz a könyvtárak 21. századi helyzetéről?

Mindig is szerettem könyvtárba járni, és nagyon tetszik az az új irány, amit mostanában a könyvtáraknál tapasztalok. Arra gondolok, hogy a könyvtárak is igyekeznek komplex módon hozzájárulni a gyerekek olvasóvá válásához. Nem csak könyveket lehet kölcsönözni, hanem szuper programokon lehet részt venni, kellemes, igényes környezetben lehet eltölteni akár egy egész délelőttöt, élményekben részesülnek a gyerekek és ez megalapoz egy kellemes érzést, ami a könyvekhez társul. Azt gondolom, hogy a könyvtárak és a könyvtárban dolgozó szakemberek nagyon sok energiával nagymértékben hozzájárulnak a mai generáció olvasóvá válásához.

Miért tartottátok fontosnak, hogy csatlakozzatok a PécsLIT Kölyök Fesztivál eseményhez?

A PécsLIT Irodalmi Fesztivált a kezdetek óta követjük és egy-egy programmal be is csatlakoztunk a fesztivál eseményei közé, gyerekeknek szóló programokat, könyvbemutatókat tartottunk. Nagy öröm számunkra, hogy most kifejezetten a kisebb korosztályt célzó esemény fog létrejönni, és természetesen rögtön igent mondtunk a felkérésre, hogy csatlakozzunk. Társasjáték-sarokkal készülünk a PécsLIT Kölyök Fesztiválra, amit úgy kell elképzelni, hogy visszük a Pagony Játékkiadó összes társasjátékát, röviden elmagyarázzuk a szabályokat és mehet is a játék, mindent ki lehet majd próbálni. Személy szerint nagyon örülök, hogy egy irodalmi fesztivál itt Pécsett ekkora érdeklődés mellett zajlik és ugyanezt a sikert kívánom a PécsLIT Kölyök Fesztiválnak is!

Simonfalvi Anita – Csorba Győző Könyvtár

BEMUTATKOZNAK KÖNYVTÁRAINK

Matty könyvtári szolgáltatóhely

Matty Siklóstól délre, a horvát határtól 4 kilométerre, a Dráva közvetlen szomszédságában fekszik. Településünket egy 1121-ből fennmaradt oklevél még Moch alakban írva említi. A 18. században Maty, majd száz évvel később a mai nevén találjuk az okmányokban.

Az 1785-ös Széchényi Descriptioban arról írtak, hogy a mattyiak ismerték a kéményt, de a lakóépületek még középkori módon készültek. Ez a füstelvezetés a faluban annyira lassan terjedt, hogy még a 20. században is Füstös Mattynak hívták a környékbeliek a települést. Matty határa természetvédelmi terület, ahol egy szép tó és egy egyedülálló madáremlékpark (Pantheum Avium) is található, ahol a kihalt madárfajok emlékére kopjafákat állítottak.

A község határán horgásztó és a mellette található vendégház várja a horgászokat. A tóval szemközt működik a Gáti tanya, panzióval, étteremmel, lovaglási lehetőséggel. A Kormorán Vendégházat egy vállalkozás működteti, melyben iskolai csoportokat fogadnak egész évben. Munkalehetőséget a községben a Pécsi Kerfém Bt. és VG-Profi Kft. (lakatosüzem), valamint a Boschplast Kft. (műanyag-feldolgozó) biztosít.

A településünkön óvoda működik, viszont a tanulók Siklósra vagy Drávaszabolcsra járnak iskolába. Könyvtárunk a régi iskola épületében található, az önkormányzati hivatallal és óvodával együtt. Az intézményben DJP Pont is működik, így szabadon hozzáférhető internet, valamint nyomtatási és fénymásolási lehetőség várja a település lakóit.

Szolgáltatóhelyünk a Siklósi Ellátási Térséghez tartozik, és referensünk Kiss Adrienn, aki folyamatosan biztosítja számunkra a dokumentumokat, legyenek ezek kötelező olvasmányok vagy olvasóink kedvenc íróinak kötetei. 2021-ben a papír alapú kölcsönzést felváltotta a Corvina Integrált Könyvtári Rendszer, amelyen keresztül a beiratkozás és a kölcsönzés történik. A Csorba Győző Könyvtár az évek alatt számítógépekkel, bútorral fejlesztette, illetve programokkal támogatta a könyvtárat. 2022-ben a megyei könyvtár segítségével sikeresen pályáztunk a Nemzeti Kulturális Alap által kiírt, a „Települési könyvtárak szakmai eszközfejlesztése, korszerűsítése" című pályázaton. A nyertes pályázatnak köszönhetően sikerült egy nagyobb helyiségbe költöztetni a könyvtárat.

A nagyobb térben kialakításra került a gyereksarok, amit az óvodások nagy örömmel használnak a nekik tartott rendezvé-

nyeken. A kicsiket gyerekasztal, gyerekszékek és babzsák várja. A tágas tér alkalmas lett nagy létszámú csoportos foglalkozások megrendezésére. A már szinte hagyománynak számító rendezvényeink mellett minden évben regisztrálunk az Országos Könyvtári Napokra, ahol gyerek- és felnőtt programokat is tartunk. A kreatív foglalkozások mellett a játékos vetélkedőkre is igény van, például nagy kedvenc az Ország–város, amire akár napokig is készülnek a játékosok, keresve a jobbnál jobb megoldásokat a könyvtárban megtalálható könyvek segítségével. A könyvtár heti három alkalommal délután és két alkalommal délelőtt tart nyitva, igazodva a lakosság igényeihez. A település lakói nem csak könyvet kölcsönözni járnak ide, hanem szívesen társasoznak, folyóiratot olvasnak, beszélgetnek, illetve a könyvtári programoknak lelkes résztvevői is.

Bicsár Mónika
Matty Könyvtári, Információs és Közösségi Hely

Jubilál a pécsi tévétorony – II. rész (A működés)

Az előző lapszámban áttekintettük a tévétorony fordulatokban bővelkedő építéstörténetének főbb sarokpontjait, most pedig végigkísérjük immár fél évszázados működését, mely a sajtóforrások alapján nem tekinthető egyöntetű diadalmenetnek, sokkal inkább jellemző rá az örök küzdelem a szolgáltatások fenntartására.

1974 áprilisában megnyílt a torony mellett, az egykori Kiss József-kilátó helyén létesített Misina étterem, mely igen hamar, meglehetősen felkapott, reprezentatív szórakozóhely lett, így lényegesen hozzájárult a Misina-tető turisztikai infrastruktúrájához. (1. kép)

Megnyílása után a tévétoronyról a sajtócikkeknek alapvetően három típusa jelent meg: ezek jobbára a torony látogatottságáról, illetve a műszaki problémákról, kisebb mértékben pedig gépészeti/műszaki fejlesztésekről számoltak be.

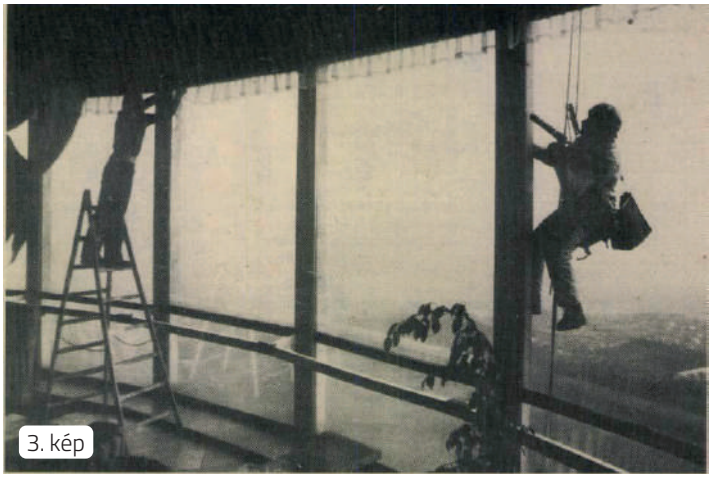
1974 áprilisában a helyi sajtó szerint a tévétornyot első évében 261 ezer látogató kereste fel. 1975. január 20-án a Dunántúli Napló így festette le a Misina-tető látogatottságát egy tavaszias vasárnapon: *„A tv-presszóban több mint másfélezer vendég fordult meg. A Misina étteremben egy pillanatra sem tudtak megállni a pincérek: a hóvirágcsokrokat szorongató turisták több mint ezren lepték el a hangulatos éttermet.”* Kezdetben érezhetően mindent elkövettek az üzemeltetők annak érdekében, hogy a forgalmat mind magasabb szinten tartsák. 1976 januárjában a toronypresszóba például színes tévé beszerzését és kéttagú „bárzenekar” alkalmazását tervezték megvalósítani, 1982-ben pedig meleg, olasz pizzát is lehetett enni, s a lift díjának egy része levásárolható volt a presszóban. (2. kép) Igen népszerű, Pestről is látogatott szilveszteri mulatságok, valamint Katalin-bál, Télapó és nyusziváró ünnepségek kínáltak vonzó programot a toronylátogatók számára. 1982-ben száznyolcvanezren keresték fel a tévétornyot, a rendszerváltozás után azonban látványosan csökkent a látogatók száma: a sajtó 1997-ben még 100-150.000 fő évi látogatói számot említ, 2006-ban már csak hetvenezret, 2015-ben pedig hatvanezret.

Jócskán jelentkeztek műszaki problémák is az építményen, melyek leginkább az ablakokat, majd sorozatosan az extrém igénybevételnek kitett felvonót érintették, s megnehezítették

1. kép

2. kép

3. kép

a torony látogatását. Már átadása után egy évvel pereskedés indult a kivitelezési hibák miatt: „*1974 márciusában indított a Posta Rádió és Televízió Műszaki Igazgatósága pert a generáltervező Posta Tervező Intézet és az alvállalkozóként közreműködő MÉLYÉPTERV ellen, valamint a generálkivitelező Baranya megyei Állami Építőipari Vállalat és a vele együttműködő Országos Szakipari és FÉMMUNKÁS Vállalat kárára. Az első ítéletben a bíróság a FÉMMUNKÁS-t kötelezte, hogy az általa készített függönyfal lég- és vízzáró hiányosságait szüntesse meg legkésőbb 1975 szeptemberéig. A vállalat ugyan felvonult, hogy kijavítsa a hibát, de aztán egyszerűbbnek találta, hogy pereskedjen, sérelmesnek találta az ítéletet, amelyben egyedül az ő számlájukra írják a beázást.*" Végül 1981 áprilisában a Fémmunkás Vállalat bontotta ki a függönyfalat, majd a BÉV végezte el a lég- és vízszigetelést. Rengetegszer repedtek meg a toronypresszó 3 méteres ablakai (először 1976 novemberében). 1982-ben szemléletes képet közölt az ablakcseréről a Dunántúli Napló, az alábbi képaláírással: „*Hegymászók segítségével cserélik ki a pécsi tv-torony presszójának törött üveglapjait. Szokolai István felvételén a mintegy 100 méteres magasságban lebegő alpinista kívülről gitteli az üveget.*" (3. kép) Egy 1986-os tudósítás szerint azért volt igen nehéz az ablakcsere művelete, mert „*a több mint három mázsás üvegeket gyalog kell felvinni a toronypresszóba vezető 443 lépcsőn, ugyanis a liftbe nem fér be.*"

Rengeteg baj volt a tévétorony liftjével is: tele van a korabeli sajtó azzal, hogy nem működik, vagy épp javítják. 1978. szeptember 17-én így írt erről a Dunántúli Napló: „*Erről a szakemberek által fölöttéb lassúnak tartott felvonóról még annyit, hogy gyakori meghibásodásán nem csodálkoznak, mert »fantasztikus az igénybevétele. Ide egészen másféle lift kellett volna...«*" A liftproblémák miatt 1984 júliusában állandó szerelőügyeletet létesítettek a toronyban.

Többször híradástechnikai fejlesztések is történtek a tévétornyon. 1975 márciusától új reléadó segítségével sugározták a Petőfi Rádió adását immár URH hullámhosszon, 1980-ban pedig üzembe helyezték a televízió I-es műsorát sugárzó tartalékadót. 1989-ben egy új, olasz parabolaantennát szereltek óriásdaruval a toronyra, 1990-ben az URH rádió adóantenna felújítására került sor. 1986-ban a presszó belső terét, 1987-ben pedig a torony külsejét renoválták.

1990-ben a rendszerváltozással átrendeződtek a Misina-tető turisztikai viszonyai, melynek során zavar támadt a toronypresszó üzemeltetésében. Az 1990 októberében bezárt toronypresszó 1991 júliusában egy egymillió forintos felújítás (új bútorok, hűtőberendezés) után nyitott újra új üzemeltetővel. Ekkor alakították át a presszót étteremmé, 1991-ben pedig liftcsere történt. 1995-ben került sor a torony vasbetonszerkezetének korrózió- és felületvédelmi munkái mellett az antennákat érintő műszaki felújításra, melynek során végrehajtották az adóberendezések és azok kiszolgáló eszközeinek, valamint az üzembiztosságot növelő energiaellátó rendszernek a teljes cseréjét. Ennek igen látványos momentuma volt az új, 22 méteres antenna helyére emelése, melyet egy orosz katonai helikopter hajtott végre 1995-ben (4. kép). A rekonstrukciós munkálatok során felmerült a díszkivilágítás korszerűsítésének szükségessége. Első lépésként lekapcsolták a tornyot megvilágító reflektorokat, így éveken át nem volt díszkivilágítása a toronynak. A tévétorony elsötétedése szinte szimbolikusan előre jelezte, hogy a Misina-tető létesítményeinek átvitt értelemben is sötétebb korszaka következett.

2000-ben a bonyolult tulajdonjogi viszonyok – a torony az Antenna Hungária Rt. tulajdona, a toronyban lévő éttermet, a presszót és a liftet egy pécsi kft. bérelte, a környékért pedig a Pécsi Közüzemi Rt. felelt, míg a lepusztult állapotú, eladásra bocsátott Misina étterem magánkézben volt – is megnehezítették a torony turisztikai működtetését. Bár ekkor a tévétorony körpresszója még táncos-zenés rendezvények helyszíneként üzemelt, de a 2000-es évek elején alapvetően a pusztulás vette át a szerepet a torony környékén, s a sajtó is jóformán csak a tévétorony parkolójában elkövetett autófeltörésekről cikkezett. Bár voltak népszerűsítő szándékú kezdeményezések (pl. 2005-ben fénystaféta és földtörténeti kiállítás, az EKF-hez kötődő ötletelések) a toronyban, ezek mindössze egy szalmaláng hatékonyságával bírtak. A 2008-ban a Misinán megnyílt Caffe Zé és a Zé Club Senior nevezetű szórakozóhely is rövid életű volt. 2010-ben története során

4. kép

5. kép

immár sokadjára ismét felmerült a torony díszkivilágításának kérdése, miközben a torony környezetét és az oda vezető út minőségét olvasói levelek sora kifogásolta (5. kép). 2012-ben az ún. Misina-projekt keretében a Pécsi Városfejlesztési Zrt. pályázatot készített a tévétorony és környékének rendbetételére, ez a szándék azonban forrás hiányában csak a tervek szintjén maradt.

A változást remélhetően az hozza el, hogy napjainkban több pályázat is napvilágot látott a Misina-tető turisztikai fejlesztésére. Először egy 2016-os, 500 millió forint értékű vissza nem térítendő támogatásnak köszönhetően 2017 nyarára megvalósult a ma is látható, váltakozó színű, nagy közkedveltségnek örvendő díszkivilágítás, az idei év elején pedig átadták az egykori Misina étterem felújításával kialakított Misina Tetőpont Családi és Mozgástér nevet viselő szabadidős létesítményt. Mindezek a fejlesztések remélhetően jó hatással lesznek a tévétorony ezt követő sorsára, s ismét az építmény különlegességéhez méltó periódusa köszönt be.

(A képek forrása: CSGYK Helyismereti Gyűjtemény, Fotótár, kivéve: 1. kép: Fortepan/Darányi Zsolt, 272337)

Wéber Adrienn – Csorba Győző Könyvtár

Könyv a málenkij robot áldozatainak emlékére

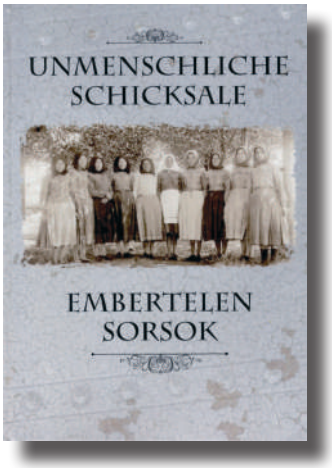
A málenkij robotra elhurcoltak emlékének ápolása Baranyában bő másfél évtizede az érdeklődés homlokterében van, a téma kutatásával professzionális műhelyek, közgyűjtemények és civil szervezetek foglalkoznak.

Mégsem mondhatjuk, hogy eleget tudunk az oroszországi kényszermunkáról és annak áldozatairól, hogy eleget tettünk volna emlékük megőrzése érdekében. Ehhez a munkához járult hozzá a Palotabozsoki Német Nemzetiségi Kulturális Egyesület, amely 2021-ben *Embertelen sorsok – Unmenschliche Schicksale* címmel jelentetett meg emlékkönyvet a málenkij robot bozsoki áldozatairól.

A könyvet kézbe véve azonnal szembetűnik, hogy nagyon igényes kivitelű munkáról van szó. A borító elegáns és letisztult, méltóan ahhoz a tartalomhoz, amire a cím utal. Ugyanezzel a gondossággal találkozunk a kötetbe belelapozva: a tördelés hibátlan, az alapos fordítói és korrektori munkát jellemzi, hogy elírással, nyelvi hibával lényegében sehol sem találkozunk.

A kötetet megnyitó rövid ajánlás és köszöntő után frappáns történeti összefoglaló tekinti át a jóvátételi kényszermunka hátterét, összefüggését a németek kitelepítésével. Ez a bevezető annál is inkább indokolt, hiszen a közbeszédben nagyon gyakran keveredik a málenkij robot a hadifogsággal, a kitelepítés a lakosságcserével. Nem véletlen, hogy a könyv egyik bevallott célja az ismeretközlés: átadni a következő nemzedéknek mindazt, amit az eseményeket megélt idősek megőriztek emlékezetükben.

A kötet lényegi része a 109 palotabozsoki elhurcolt áldozat – nagyobb részt nők – visszaemlékezéseit közli. Első látásra lexikon-, vagy adatbázis-szócikkek sorára asszociálunk, az egyes történeteket olvasva döbbenünk rá, hogy sokkal többről van szó: a könyv lapjain emberi sorsok, emberi tragédiák elevenednek meg. A kötet fontos sajátossága, hogy a szerkesztők nem anonimizálták a történeteket, hanem megnevezik az áldozatokat, ráadásul minden névhez fénykép is kapcsolódik – így válik az olvasó számára igazán személyessé, emberközelivé mindaz, amiről az egyes visszaemlékezésekben olvashat. Ezt a benyomást erősíti, hogy az olvasó mindig képet kap az életút egészéről: a legnagyobb teret természetesen az oroszországi élmények elbeszélése kapja, de a néhány mondatban megismerjük az áldozatok gyermek- és fiatalkorát, aztán utóéletét is.

A kötet összeállítását egy éves gyűjtőmunka előzte meg. A szerkesztők az összes palotabozsoki túlélőt, hozzátartozót megkeresték, majd a szóban készült interjú lejegyzett, szerkesztett változatát adták közre. A szövegek minden esetben a legmélyebb empátiáról és tiszteletről tanúskodnak. A munka korántsem lehetett könnyű: a szerkesztők nem téveszthették szem elől az igazságot, ugyanakkor – lévén egy helyi közösség számára készült kötetről van szó – attól is óvakodniuk kellett, hogy régi sebeket tépjenek fel, bárkit is megsértsenek a még élő résztvevők közül. Nem meglepő, hogy olykor egy-egy szó helyes megválasztása is napokig tartó fejtörést okozott.

A könyv hiánypótló jellegű, egyfelől azért, mert az 1990 óta eltelt három évtized során még senki sem vállalkozott a bozsokiak személyes emlékeinek összegyűjtésére – erre valóban az utolsó órában, több mint hét évtizeddel az események után került csak sor. Másfelől azért is unikális ez a kötet, mert – tudomásom szerint – más baranyai településen nem folyt még hasonlóan módszeres, a teljesség igényét szem előtt tartó gyűjtő- és kutatómunka.

A szakmailag hiánypótló, az áldozatok emlékéhez minden tekintetben méltó kötet a szerkesztők, Thurn Jánosné Szorg Mária és Jordán Józsefné Mieth Mária, valamint a fordító, Hengl Melitta munkáját dicséri.

Erdős Zoltán
Csorba Győző Könyvtár

Simon Béla festménye Alsószentmártonról

A „felszabadulás” 15 éves évfordulója alkalmából szervezett megyei képzőművészeti pályázaton első díjat és pénzjutalmat nyert Simon Béla festőművész, aki éppen ebben az évben, 1960-ban költözött Pécsre.

Az erdélyi születésű alkotó a budapesti képzőművészeti főiskola elvégzése után került Baranyába. Tíz évet töltött Alsószentmártonban, az itteni iskola igazgató-tanítójaként. Megszerette ezt a tájat, magával ragadta a sokác és a cigány viseletek színpompás világa, és témát is bőven talált munkáihoz: számos festményén jelenítette meg a kemény mezei munkákat, a paraszti élet apró mozzanatait, és hűen ábrázolta Alsószentmárton egy-egy részletét. Képein rendre feltűnik az iskola udvara, egy paraszthá, vagy éppen a faluszéli füzes.

Simon a felszabadulási pályázatra is egy alsószentmártoni témával jelentkezett, a tsz új istállóját festette le. A kortárs kritika egyértelműen nagyra értékelte a művet. A képzőművészeti pályázat célkitűzése az volt, hogy átütő erővel mutassa be a megye fejlődését, az új társadalmi rend vívmányait. Ez a kívánalom nem valósult meg, a kimondottan gyengének ítélt felhozatalból lényegében csak Lantos Ferenc pécsi városképe és Simon Béla festménye emelkedett ki. Bár a kép szerkezete nagyon egyszerű, a *Dunántúli Napló* újságírója szerint épp ez a letisztultság árulja el a legtöbbet: *„Egyebet nem látunk a képen, mint egy kerítésrészletet, az új épületet és néhány sürgő-forgó alakot, de ez elég ahhoz, hogy a képet szemlélve a jövőbe törő falut lássuk”*. Ugyanerről az optimizmusról, a falu és általában a magyar vidék fejlődésébe vetett konok hitről árulkodik Simon másik, csaknem ugyanekkor keletkezett, *Megindultak* című olajfestménye is: *„Az ötvenes évek közepén, amikor a gyarmatok is ’megindultak,’ egymás után szabadultak fel, ott Alsószentmártonban is megmozdult valami. A kép a cigányság tulajdonképpeni felszabadulásával (…) foglalkozik”* – emlékezett évekkel később az alkotó.

Simon Béla - Új istálló

Virányi Endre - Cséplés (1961, olaj-vászon)

Az *Új istálló* néhány évvel később szerepelt Simon gyűjteményes kiállításán Kaposvárott. A műértő kritikus itt nem annyira a kép társadalmi tartalmát, inkább a kiváló művészi megvalósítást, a festmény egyedi színvilágát emelte ki: a kép *„a nyári reggel hangulatát árasztja, a meleg még csak rózsaszín, de érezni, hogy nemsokára itt is narancssárga hőség lesz.”*

Ugyanakkor, amikor Simon *Új istálló* című festménye készült, egy másik baranyai kismester, a szintén erdélyi származású, Villányban letelepedett Virányi Endre ugyancsak egy tsz-majorról készített remekül szerkesztett festményt. A képen a cséplőgép körül dolgozó és a búzászsákokat cipelő parasztokat látunk, középütt három férfi, talán a tsz vezetői beszélgetnek. A nyári hőséget a bálák és a kazlak napsárga színe érzékelteti, ezt azonban enyhíti, hogy az égen feltűnnek a Virányira jellemző, fehéren és szürkén kavargó felhők.

Az 1950-es években Simon Bélának, Virányinak és több más vidéki művésznek is kedvelt témája volt a paraszti munka kérlelhetetlenül hiteles, olykor kimondottan naturalisztikus ábrázolása. Ez persze nem volt független a korra jellemző közbeszédtől és közhangulattól, még akkor sem, ha egyik alkotó sem volt a rendszer feltétlen híve. A magyar vidék átalakulása, a hagyományos paraszti társadalom felszámolása hatalmas áldozatok, egyéni tragédiák árán ment végbe, de a kortársak ezt természetesen még más fénytörésben láthatták. Simon Béla és festőtársai munkái éppen ezért nemcsak művészi érzékenységű lenyomatai, hanem jelentős kortörténeti dokumentumai is ennek a folyamatnak.

Erdős Zoltán
Csorba Győző Könyvtár

KÖNYVAJÁNLÓ

FONTOS ELÉRHETŐSÉGEK

Ellátási Térség	Referens	E-mail	Telefon
Mohácsi Ellátási Térség	Schmidt-Kovács Diána	fiestadiana@gmail.com	+36 20/389-9323
Pécsi Ellátási Térség	Mizerák Andrea	mizerak.andrea@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28014
Pécsváradi Ellátási Térség	Gyurák Orsolya	gyurak.orsolya@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28015
Sásdi Ellátási Térség	Meggyesi Mónika	meggyesimoni@gmail.com	+36 72/475-663
Sellyei Ellátási Térség	Erdősi Alexandra	erdosi.alexandra@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28015
Siklósi Ellátási Térség	Kiss Adrienn	kiss.adrienn1985@gmail.com	+36 72/579 -125
Szentlőrinci Ellátási Térség	Bali Máté	bali.mate@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28014
Szigetvári Ellátási Térség	Vasvári Gergely	wasvary@gmail.com	+36 73/311-407
Villányi Ellátási Térség	Tóth Balázs	toth.balazs@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28104
Könyvtárbusz 1.	Csobán László	csoban.laszlo@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28097
	Molnár Ferenc	molnar.ferenc@csgyk.hu	
Könyvtárbusz 2.	Somogyi Krisztina	somogyi.krisztina@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28097
	Nagy László	nagy.laszlo@csgyk.hu	
KönyvtárMozi; Nyilvános könyvtárak	Márkus István	markus.istvan@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28035
Rendezvényszervezés	Simonfalvi Anita	bkszr@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28058
	Szeifer Csaba	bkszr@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28058
Informatika	Szerecz Gábor	csgyk.it@gmail.com	+36 72/501-500 / 28065
	Urvald Péter	csgyk.it@gmail.com	+36 72/501-500 / 28065
Folyóirat reklamáció	Dériné Fődi Katalin	fodi.katalin@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28035
Beszerzés, feldolgozás	Bali Judit	bali.judit@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28035

FILMPAKKOK GYEREKEKNEK

A fecske meg a szalmaszál
A hazudós egér
A hetvenkedő sün
A kevély kiskakas
A Pál utcai fiúk
A walesi bárdok
Boltosmesék
Magyar népmesék I.
Mesék Mátyás királyról
Mesél a kő
Mondák a magyar történelemből
Rege a csodaszarvasról
Szent Péter esernyője
Szörnyeteg Lajos jaj de álmos
Vacskamati virágja
Vízipók-csodapók

FILMPAKKOK FELNŐTTEKNEK

A Pendragon legenda
Állami Áruház
Az ötödik pecsét
Csinibaba
Hyppolit, a lakáj
Macskajáték
Megáll az idő
Mephisto
Moszkva tér
Régi idők focija
Rokonok
Szamárköhögés
Szegénylegények
Szerelem
Szindbád
Tízezer nap

Könyvtári HírZengő

Baranya vármegyei könyvtárosok lapja

VIII. évfolyam 2. szám

CSORBA GYŐZŐ KÖNYVTÁR | BARANYAI KÖNYVTÁRELLÁTÁSI SZOLGÁLTATÓ RENDSZER

Könyvtárbuszfesztivál és -konferencia Ljubljanában

Egy kosár, egy jó kés és egy tornacipő – interjú Megyeri Sárával

„Kasza Blanka öröksége” – könyvtári szabadulószoba

Abaliget könyvtári szolgáltatóhely

ISSN 2559-8767

2024. nyár

KÉPVÁLOGATÁS A 10 ÉVES KÖNYVTÁRBUSZ 2.-RŐL

HÍRT ZENGÜNK!

Kedves Könyvtáros Kollégák!

A nyári számunkban elsőként egy összefoglalót olvashattok a ljubljanai könyvtárbuszfesztiválról és -konferenciáról, melyen kollégáink részt vettek és előadást is tartottak az idén születésnapját ünneplő Könyvtárbusz 2. elmúlt 10 évéről.

Ezt követően beszámolunk arról, hogy a költészet napja alkalmából rendhagyó foglalkozást tartottak munkatársaink a Berkesdi Fekete István Általános Iskolában, amelyen az iskola összes osztálya részt vett. A megyei könyvtár könyvtárbuszos munkatársai a Nemzeti Kulturális Alap támogatásával létrehoztak egy új szabadulószobát *„Kasza Blanka öröksége" – könyvtári szabadulószoba* néven, amely a vármegye bármelyik szolgáltatóhelyén megvalósítható program.

Egy interjú keretében megismerhetitek Megyeri Sárát, akivel kollégánk beszélgetett a most megjelent az *Ehető Erdő* című könyvről, melynek társszerzője.

Bemutatkozik Abaliget könyvtári szolgáltatóhelye, mely egy sikeres pályázatnak köszönhetően megújult. ÖtletBörze rovatunkban *Tücskök, bogarak, méhek, darazsak* címmel egy tematikus foglalkozást olvashattok, amelyet bátran kipróbálhattok a könyvtáraitokban. Helyi érték rovatunkban pedig a pécsi tévétoronyról szóló cikksorozat befejező részét olvashatjátok, melyben azt tárgyaljuk, hogy egykor és ma milyen minőségekben, képzettársításokban jelenik meg Pécs egyik legkarakteresebb városképi eleme. Végül pedig tíz ifjúsági fantasy-t ajánlunk nyári olvasmányként.

A szerkesztők

Kiadó:
Csorba Győző Könyvtár
7622 Pécs, Universitas u. 2/A.
Tel.: +36 72/501-690
http://www.csgyk.hu

Felelős kiadó:
Miszler Tamás igazgató

Főszerkesztő:
Mizerák Andrea
mizerak.andrea@csgyk.hu
+36 72/501-500/28014

Szerkesztők:
Csobán László, Gyántiné Kiss Kármen,
Simonfalvi Anita

Nyomda:
Sz. K. Stúdió Kft.
Számítástechnikai és Kiadványszerkesztő Stúdió
Felelős vezető: Pilláry Gábor

Megjelenik negyedévente, 300 példányban.

ISSN 2559-8767

TARTALOM

TUDÓSÍTÁS

4 Könyvtárbuszfesztivál és -konferencia Ljubljanában

6 Költészet napja Berkesden

7 „Kasza Blanka öröksége" – könyvtári szabadulószoba

INTERJÚ

8 Egy kosár, egy jó kés és egy tornacipő – interjú Megyeri Sárával

BEMUTATKOZNAK KÖNYVTÁRAINK

9 Abaliget könyvtári szolgáltatóhely

HELYI ÉRTÉK

10 Jubilál a pécsi tévétorony – III. rész (A tévétorony jelentősége és funkcióváltozása a helyi identitásban)

ÖtletBörze

12 Tücskök, bogarak, méhek, darazsak – tematikus könyvtári foglalkozás

14 Felhívás

KÖNYVAJÁNLÓ

15 Tíz ifjúsági fantasy

Címlapon: *- Könyvtárbuszfesztivál és -konferencia Ljubljanában, fotó: Mare Lakovic, forrás: https://www.zbds-zveza.si/festival-2024-eng/*
- Abaliget Könyvtári, Információs és Közösségi Hely

Képválogatás forrás: Csorba Győző Könyvtár, Ruprech Judit, Tóth László

Könyvtárbuszfesztivál és -konferencia Ljubljanában

A ljubljanai mozgókönyvtár létrehozásának 50. évfordulója alkalmából a Ljubljanai Városi Könyvtár és a Szlovén Könyvtári Szövetség mobilkönyvtárakkal foglalkozó részlegével együttműködve nemzetközi könyvtárbuszos fesztivált és konferenciát szervezett május 16. és 17. között, melyre mi is meghívást kaptunk, egyúttal felkértek bennünket, hogy mutassuk be a baranyai könyvtárbuszos ellátást a konferencián résztvevőknek.

Intézményünk második könyvtárbusza nemrég ünnepelhette a 10. születésnapját, így az elmúlt évek tapasztalatait foglaltuk össze előadásunkban, felvillantva az elkerülendő hibákat és természetesen a jó gyakorlatokat egyaránt.

A rendezvényre 12 országból (pl. Egyesült Királyság, Magyarország, Portugália, Horvátország, Szerbia, Hollandia stb.) érkeztek szakemberek. A konferencia célja az információ- és tapasztalatcserén túl a mobilkönyvtárak modern társadalomban betöltött szerepének megvitatása, továbbfejlesztésük lehetőségeivel együtt.

A rendezvény – az utóbbi évekhez hasonlóan – különböző országokból érkezett bibliobuszok nyilvános kiállításával kezdődött a Kongresszusi téren, a történelmi belváros szívében. Felettünk a ljubljanai vár magaslott a város fölé, mellettünk pedig a gyönyörű kőoszlopokkal tarkított városháza csalogatta közelebb az érdeklődő tömeget. Az eseményt egy helyi fúvószenekar nyitotta meg, ezt követően a megnyitón beszédet mondott Asta Vrecko szlovén kulturális miniszter és Ljubljana város alpolgármestere, Dejan Crnek. A program a városi könyvtárban folytatódott, a buszokat pedig délután öt óráig bárki megtekinthette.

A konferencia nyitóelőadásában az Egyesült Királyságból érkezett Ian Stringer mesélt a szakmában eltöltött 30 évéről. Inspiráló volt, hogy habár már 15 éve nyugdíjasként él, de még mindig aktívan részt vesz az ottani rendszer fejlesztésében és fenntartásában. Számos különlegességet hallhattunk tőle az Indiában található elefántkönyvtártól kezdve a szaharai tevekönyvtárakon át, egészen a balti államok tengeralattjáró mobilkönyvtárig. Ezután a Ljubljanai Városi Könyvtár munkatársai, Neja Drevenšek és Špela Samsa meséltek az idén 50 éves ljubljanai mobilkönyvtári hálózatról és az eddig elért szakmai eredményeikről. Szlovéniának 14 mobilkönyvtára van, amelyek az egész országot lefedik. Az első ljubljanai könyvtárbuszt 1974-ben indították útnak, azóta öt járművet cseréltek le, több ezer kilométert tettek meg és könyvek millióit kölcsönözték tőlük. Jelenleg 47 megállóhelyük van, és ellátogatnak olyan speciális intézmé-

nyekbe is, mint pl. börtönök, idősgondozási központok, óvodák, speciális igényű gyermekek iskolája, így elérik a hátrányos helyzetű lakosságot, valamint a távoli falvakat. Ezt követte Somogyi Krisztina kolléganőmmel közös előadásunk, melyben a Könyvtárbusz 2. elmúlt tíz évéről meséltünk. Felsoroltuk a legsikeresebb szakmai programjainkat, továbbá átfogó képet mutattunk a magyarországi mobilkönyvtári rendszerről és egyben a KSZR mivoltáról, előnyeiről és hátrányairól is. Bemutattuk a könyvtárbuszunkat, de nem csak mint eszközt, hanem mint közösségi teret, amely igyekszik fenntartani az emberek közti minőségi interakciókat. A fiatalság így új, változatos módon ismerheti meg, hogy mi mindenre jó egy könyvtár, még ha kerekeken gurul is. A konferencia első napjából még egy érdekes előadást emelnék ki: Albin Berggrenét a göteborgi városi könyvtárból, aki nem volt jelen személyesen, hanem online tartott videós prezentációt. 2018-ban Göteborg városa két új mobilkönyvtár beszerzését indította el. A követelmény az volt, hogy a két jármű teljesen elektromos legyen, a mozgókönyvtárak a gyermekekre összpontosítsanak (0-13 éves korosztály). Két téma mentén tervezték meg a könyvtárbuszokat, az egyik egy mesebeli erdő, a másik pedig egy utazás az űrön és a tengeren át.

A buszok belső tere barátságos és kreatív, játékos bútorokkal van berendezve, amelyek olvasásra, új ismeretekre és találkozásokra inspirálnak. Hétvégén is közlekednek, mindig más megállóhelyen lehet találkozni a járművekkel, ezen kívül számos óvodát is meglátogatnak. A gépjárműveket a helyi Volvo-telephely üzemelteti és tartja karban, ami egy jelentős kényelmi és megbízhatósági faktor a szolgáltatásban.

A második nap előadásainak sorát a Hollandiából érkezett Ester Wielemaker kezdte, aki a könyvtárak, s egyben a mobilkönyvtárak érzelmi intelligencia-fejlesztő, valamint a digitális írástudást elősegítő programjait mutatta be. A projekt célja a távoli vidéki területeken élő idősek digitális készségeinek fejlesztése annak érdekében, hogy megkönnyítsék a modern társadalomban való részvételüket. Sokunkat inspiráltak prezentációjukkal. Ezután következtek az észak-macedóniai könyvtárosok, akik a szegényebb, ritkábban lakott országrészekben folytatott munkájukról meséltek. Könnyen tudtunk azonosulni velük, hiszen mi magunk is hasonló helyeken fordulunk meg nap mint nap. Ezt követően pedig a katalán, a litván és a bolgár kollégák is bemutatták a könyvtárbuszaikat, kipróbált programjaikat és ötleteiket.

A délelőtti előadások közül még kettőt emelnék ki, az egyik a szlovén Nina Janžekovič és Maja Vocovnik prezentációja, melyben beszéltek a Ljubljanai Siketek és Nagyothallók Intézete és a városi könyvtár között létrehozott kezdeményezésről. A helyi könyvtárbusz az intézettel együttműködve segíti a fogyatékkal élő, sajátos nevelési igényű gyerekeket a könyvtárhasználatban, s lehetőségeik szerint a mindennapokban egyaránt. Ez egy rendkívül különleges és szívet melengető szolgáltatási lehetőség. A másik pedig Ptuj város könyvtárbuszának az idősotthonokkal létrehozott együttműködéséről szólt, melynek keretén belül a könyvtárosok verses-mesés előadásai segítenek az idősek izolációs szorongásának csökkentésében és társasági igényeik magasabb szintű kielégítésében.

Az ebédet követően több horvát előadást láthattunk az utóbbi évek sikeres programjairól és a már futó, illetve a nemsokára elindítani tervezett projektjeikről. Hallhattunk az új, a már átadott és a még készülőben lévő könyvtárbuszaikról, illetve alapvető szolgáltatási információikról.

A konferenciát Pia Utenkar és Katarina Švab előadása zárta, akik a Szlovéniai Egyetem Könyvtártudományi Karának képviseletében jöttek. Előadásukban rámutattak a – még az olvasást megelőző fejlődési időszakban lévő – gyermekek és szüleik könyvtárhasználati szokásait illető különböző összefüggésekre.

A búcsúzást követően szakmai élményekkel telítődve vágtunk neki a hazaútnak, bízva abban, hogy jövőre még több hasznos információt és élményt tudunk majd megosztani régi és új kollégáinkkal.

Nagy László – Csorba Győző Könyvtár

Költészet napja Berkesden

A magyar költészet napja alkalmából rendhagyó foglalkozásokat tartottunk a Berkesdi Fekete István Általános Iskolában, amelyen az iskola összes osztálya részt vett. Az elképzelésünk az volt, hogy olyan verseket mutassunk a gyerekeknek, melyekkel meg tudjuk szólítani őket, mert a bennük rejlő játékosság, a humor és a nyelvezet segít ebben. Voltak köztük olyanok, amelyek játékra, nevetésre adtak lehetőséget, míg mások inkább elgondolkodtatták a fiatalokat.

Mivel a gyerekek nem tudták mire számítsanak, ezért több idő kellett ahhoz, hogy ráhangolódjanak egy-egy feladatra, s helyenként mire ez létrejött, addigra megszólalt a tanóra végét jelző csengő. Ezzel együtt a foglalkozások elérték céljukat.

A legkisebbeknél a versek ritmikájára és zeneiségre helyeződött a hangsúly, amit különböző ritmushangszerekkel és ritmusjátékokkal színesítettünk. Nemes Nagy Ágnes, Tamkó Sirató Károly vagy Weöres Sándor költeményei több formában is „megszólaltak", meghallgathattuk pl. Szalóki Ágnes feldolgozásában a *Dolgozók* című verset is.

A 3-4. évfolyamon egy bemelegítő játék után előkerültek a kortárs költők is, pl. Varró Dániel és Kiss Ottó. A gyerekek megismerkedhettek Varró Dániel limerickjeivel, majd maguk is kipróbálhatták a rímfaragást. Zárásképpen versrészleteket párosítottak könyvcímekkel, így találkoztak többek között Szabó T. Anna, Tóth Krisztina és Tandori Dezső köteteivel is.

A felsősöknél a játékosság mellett igyekeztünk olyan szövegekkel megismertetni őket, amelyek reflektálnak a hétköznapjaikra, segítenek megfogalmazni az érzéseiket vagy adott esetben ki is mozdítják őket a komfortzónájukból. Ezt igazolta Lackfi János *Fiúk dala* és *Lányok dala* című versei, amiket a gyerekek élvezettel hallgattak, mert néhány részletben magukra is ismertek. Lehetőséget kaptak arra is, hogy két verset (Krusovszky Dénes: *Miért jó a számítógép?*, Tóth Krisztina: *Lusták dala*) dramatizálva adjanak elő, amihez ötleteket is kaptak, így meghallgathattuk, hogy hogy szólnak ezek a versek nyeglén, lustán vagy félénken előadva.

Krusovszky Dénes: *Miért jó a számítógép?*

Mert olyan gólokat lövök
amilyeneket különben nem tudnék
mert én vagyok Messi és aztán Ronaldo is,
mert simán zsákolok, pedig kicsi vagyok,
mert úgy kardozok, akár egy igazi párbajhős,
és ha kell, legyőzők egyszerre öt gonoszt,
és gyorsabb vagyok mint Alonso,
még ha gyakran kisodródom is.
Hogy miért jó még?
Mert ha jönnek a zombik, simán szétlövöm őket
(bár ezt anya nem nagyon szereti),
és a németek ellen is mindig én nyerek,
felrobbantom a raktárat, kiengedem a tűszt,
ejtőernyővel ugrok, repülőt vezetek,
és tudom, hogy a Lannistereket is le fogom győzni végül.
Fogalmam sincs, mi nem érthető ebben.

Fő attrakcióként Békés Márta *Árulkodók dala* című versét rappelték el, a háttérből a mély basszusok sem hiányoztak, még a tanárok sem tudtak ellenállni, ők is beszálltak az adok-kapokba!

A 7-8. osztályosokat koncentrációs játékokkal igyekeztünk ráhangolni a foglalkozásra, ahol az volt a célunk, hogy a mindennapjaikkal kapcsolatos élményeikről és érzéseikről beszélgessünk. Ebben segítségünkre volt Ágai Ágnes *Kamaszságok* című kötete, amiből előre kiválogatott részletekre reflektálhattak a diákok. A kört egy kreatív, versíró feladattal zártuk, melyben a költőnő versének mintájára állíthatták össze saját kis leltárjukat.

Ágai Ágnes: *Kamaszságok 1.*

Volt: kutyám, macskám, békám,
aranyhörcsögöm és gilisztám.
Gyűjtöttem: címkét, szalvétát,
bélyeget, sztárfotót és cipőfűzőt.
Kaptam: intőt, rovót, dicsérő oklevelet,
bronzérmet, pofont és influenzát.
Van: igazolványom, szemüvegem,
zsebpénzem és magamhoz való eszem.
Nincs: részvénypapírom,
ballisztikus rakétám,
keménykalapom és rendérzékem.

Összességében sikeresnek éreztük a programot, s örültünk a lehetőségnek, hogy iskolai keretek között, de nem hagyományos módon beszélgethettünk a gyerekekkel versekről és ismertethettük meg őket olyan szerzőkkel és könyvekkel, amelyekkel nem feltétlenül találkoznak. Mindehhez szükség volt arra is, hogy a helyi pedagógusok nyitottan és partnerként fogadjanak minket.

Csobán László, Kárpáti Szlávna – Csorba Győző Könyvtár

„Kasza Blanka öröksége” – könyvtári szabadulószoba

A szabadulószoba egy fiktív történeten alapuló, élményekkel teli, ún. edutainment csapatjáték, a játékosok nonformális úton, a játék közben tesznek szert új tudásanyagra, úgy, hogy az számukra nem megterhelő. A helyszín egy berendezett tér, ahonnan a résztvevők különböző rejtvények megoldása után szabadulhatnak.

A játék elsődleges célja a szórakoztatás, illetve a logikai gondolkodás, az információs és digitális műveltség, a kooperációs készség fejlesztése a különböző feladatok megoldása által. A résztvevők nem csak a játék által nyújtott tudással lesznek gazdagabbak, hanem a játszótársuk tudásával, gondolataival is, így szemléletformáló hatása is van a játéknak.

A Csorba Győző Könyvtár munkatársai az elmúlt évek során többféle szabadulószobás programot állítottak össze, ezeket az intézmény tereiben rendezték be és ott is kerültek megvalósításra. A programok általában kis anyagi ráfordítással készültek, az intézmény munkatársainak közreműködésével.

A Nemzeti Kulturális Alaphoz benyújtott pályázat azt tűzte ki célul, hogy egy könnyen mozgatható „szabadulószoba-szettel” a teljes vármegyében, bármelyik szolgáltatóhelyen meg lehessen valósítani egy ilyen programot.

A tervezési szakaszban ki kellett találni a játék háttértörténetét, illetve hogy az elnyert pályázati összegből milyen eszközök beszerzésére lesz szükség, hogyan áll össze a nyomdaköltség (rollup, szórólap, plakát, egyéb). Ahogy szépen lassan összeált a játék története, úgy jöttek be újabb ötletek is, s ezek megvalósításához szerencsére csatlakoztak munkatársaink is, így egy rövid videó, illetve hanganyagok is rögzítésre kerültek.

Az elkészült játékot elsőként a könyvtár munkatársai tesztelhették, az így összegyűlt tapasztalatok alapján apróbb módosítások történtek a játékmeneten. A végleges verziót a vármegyében Szederkényben, Pogányban és Kökény településeken, illetve a könyvtárbuszban próbálhatták ki az érdeklődők, s persze azóta még jó pár településen. Célközönségnek a felnőtt korosztályt állapítottuk meg (de iskolások is játszottak már vele), inkább a téma, mint a nehézség miatt, így elsősorban nekik ajánljuk a programot.

A játék időkeretes, 45 perc áll rendelkezésre a kijutásra. Fontosnak tartottuk, hogy elakadás esetén tudjunk mentőövet biztosítani a csapatoknak, így walkie-talkie segítségével bármikor elérhetők voltak a „fal másik oldalán” a játék készítői. Eddig a 4-5 főből álló csapatok mindegyike kijutott a megszabott időkorláton belül.

A könyvtári szolgáltatóhelyeken a terek méretei, adottságai eltérőek, ami könyvtári szempontból előnytelen, de a helyiség kis mérete a játék szempontjából lehet, hogy kifejezetten előnyös, mert nem vesznek el a térben a játékosok. Minden helyszín egyedi, ezért muszáj kreatívnak lenni, hisz a játékba bevont tárgyi eszközöket (pl. képek, trezor, térkép) mindig picit máshogy, máshová kell elhelyezni.

A szabadulószoba teljes történetét természetesen nem szeretnénk megosztani, inkább arra bíztatnánk a kedves olvasókat, hogy ha valakit érdekel, akkor vegye fel velünk a kapcsolatot! Annyit azért elárulhatunk, hogy a játékban résztvevők egy hagyatéki tárgyalásba csöppennek bele elsőként, innen kell lépésről lépésre felfejteniük a szálakat.

Az összegyűlt tapasztalatok alapján azt mondhatjuk, hogy az elkészült játék az ahhoz szükséges eszközökkel együtt könnyen megvalósítható Baranya vármegye kistelepülési könyvtáraiban. Mivel nem kapcsolódik semmilyen ünnepkörhöz, ezért bármikor kivitelezhető, kiváló program lehet az *Internet Fiesta* vagy az *Országos Könyvtári Napok* idején is.

Csobán László – Csorba Győző Könyvtár

Egy kosár, egy jó kés és egy tornacipő – interjú Megyeri Sárával

Azt remélem, hogy ha többen ráébrednek, hogy mennyire jó a természetből enni, akkor talán jobban is fognak rá vigyázni – jegyezte meg Megyeri Sára, az *Ehető Erdő* című kötet társszerzője. A kötetből konkrét tippeket kapunk a fogyasztható erdei növényekről, a gyűjtési helyeikről, sőt felhasználásukról is. Az interjúból pedig az is kiderül, milyen felszereléssel érdemes nekivágni az erdőnek, kell-e félni az erdei állatoktól. (Nem.)

– Hogyan lettél bölcsészként erdőjáró?

– Már nagyon korán megfertőzött az apukám: ovis korunk óta jártuk az erdőt, a családi nyaralások pedig általában vadkempingezések voltak, amikor egy-két hétre kiköltöztünk egy folyópartra, lehetőleg kilométerekre a legközelebbi településtől. Ebben az az érdekes, hogy nekem ez sosem múlt el, viszont az ikertestvéremet már az ötlettel is ki lehet kergetni a világból. Ha egyszer-egyszer kedvet is kap egy kiránduláshoz, tuti, hogy az első fél órában támadja meg egy kullancs...

– Szerinted melyik a legjobb évszak a gyűjtögetésre?

– A tavasz és az ősz. Nyáron van néhány olyan aszályos hét, amikor csak drukkolok, hogy kezdjenek már beérni a gyümölcsök, de virágokat, fűszereket akkor is lehet találni. Igazából január közepétől március közepéig szokott csak „csend" lenni, de én már február közepétől tűkön ülök és kajtatom a friss hajtásokat, de persze mindig elsietem.

– Amikor egyedül gyűjtögetsz az erdőben, nem izgulsz az állatok miatt?

– Nem. Azt szoktam mondani, hogy a város néhány pontján sokkal jobban tudok félni. Szerzőtársam, Bozsó Gyula szavajárása, hogy mekkora szerencsénk van a Kárpát-medencével, és mélyen igaza van: itt nem él semmi, ami kifejezettem téged szeretne bántani. A növények közül sokkal több veszélyes jut eszembe, mint az állatvilágból: a medvék és a farkasok is nagyot kerülnek, ha meghallják vagy megérzik, hogy a közelben vagy. A kismalacokkal kell vigyázni: ők iszonyú cukik és kíváncsiak, de a mamájuk már sokkal kevésbé...

– Miért érzed fontosnak, hogy könyv formájában átadd a tudásodat?

– Mert meghökkentően finom dolgokat tudok megmutatni az embereknek. Persze tudom, hogy nagyrészt illúzió, de azt remélem, hogy ha többen ráébrednek, hogy mennyire jó a természetből enni, akkor talán jobban is fognak rá vigyázni. Ha az egészségről vagy az unokák jövőjéről papolunk, az túl sokat nem ér, de a hasukon keresztül meg lehet fogni az embereket és talán nem – khm – szemetelnek az asztalra.

– Azt mondtad, az *Ehető Erdő* gyakorlatilag előzménykötete a már nálunk is bemutatott *Az erdő finom* című könyvnek. Hogy lettetek Bozsó Gyulával szerzőtársak?

– Amikor a kezembe került *Az erdő finom*, nem tudtam letenni, és körülbelül a közepénél, egészen pontosan a borz-receptnél írtam egy rajongói levelet Gyulának, hogy mennyire odavagyok az egész könyvért. Elmeséltem, hogy mivel foglalkozom (a Dzsindzsa – vadon termett delikáttermékek alapítója – a szerk.), elkezdtünk levelezni és pár hét múlva már együtt dolgoztunk.

– Mesélj a könyvről kérlek!

– Igazi lubickolás volt! Gyula már régóta tervezte, mert több olyan visszajelzést kapott, hogy azt hitték az emberek, hogy *Az erdő finom*ból megismerhetik a növényeket. De abból azt lehet megtanulni, hogy hogyan lehet Michelin-csillagosat főzni szalonkából. Ezért gyakorlatilag az *Ehető Erdő* lett *Az erdő finom* előzménykötete, amit az utolsó betűig és képig közösen csináltunk. Sokszor együtt is gyűjtöttünk és főztünk, és természetesen rengeteget beszéltünk telefonon. Igazából az volt a legnehezebb rész, hogy mit hagyjunk ki belőle.

– A könyv alapján elkezdhetek gyűjtögetni? Nem fogom már az első kanyarban megmérgezni magam?

– Nyugodtan és nem. Legalábbis nem valószínű... A viccet félretéve, van egy külön mérgező növényes fejezet is, de amelyik növénynek van könnyebben összetéveszthető mérgező párja, ott kifejezetten felhívtuk rá a figyelmet és elmeséljük, hogyan lehet pontosan megkülönböztetni őket.

– Úgy tudom a Dzsindzsa termékek már a fine-diningba is betörtek! Hogy sikerült a dzsindzsásnak bevennie az elit konyhákat?

– Ebben sokat segített a boros és gasztro-újságíró múltam, hiszen nem nulláról kellett kezdenem a kapcsolatépítést. De

persze amikor elkezdtem, akkor még elég sok séf pislogott rám értetlenül. Viszont a világ gasztrotrendjei is a kezemre játszottak, mert a fenntarthatóság, szezonalitás, különleges, de elérhető alapanyagok egyre keresettebbek a fine-dining konyhákban. És mondj fenntarthatóbbat, szezonálisabbat és különlegesebbet az erdei ízeknél...

– **Mit ajánlanál a legkezdőbb panellakónak, aki elhatározza, hogy igazi erdőkóstoló lesz? Milyen eszközöket szerezzen be, merre induljon, mit kezdjen el először gyűjteni, amit biztosan nem ront el?**

– Egy kosarat, egy jó kést és egy tornacipőt. A gyűjtőhelyeket úgy szoktam meghatározni, hogy ahol leejtesz egy vajaskenyeret, és utána felvennéd és megennéd, onnan szabad gyűjteni. Ami pedig nagyon fontos, hogy soha ne taroljuk le a gyűjtőhelyeket, hiszen egyrészt az inkább a vadállatoké, mint a miénk, másrészt nagyon könnyű tönkretenni az élőhelyeket és jövőre kereshetünk másikat. A növényeknél pedig mindenki egy-egy szezonra jelöljön ki magának maximum 2-3 növényt és azt ismerje meg alaposan – mondjuk szóljon az idei nyár a kakukkfűről, az ősz pedig a kökényről. De a bodzával vagy a csipkebogyóval sem nagyon lehet mellényúlni – csak ne gyalogbodza legyen...

Simonfalvi Anita – Csorba Győző Könyvtár

BEMUTATKOZNAK KÖNYVTÁRAINK

Abaliget könyvtári szolgáltatóhely

Abaliget település a dél-dunántúli régióban, a Mecsek nyugati részén, Pécstől kb. 18 km-re fekszik. Kelta eredetű településnek tartják. Abaligetet az Aba nemzetség alapította a 11. században. Az írásos emlékekben 1332-ben bukkan fel először „Abaligete" néven. A török hódoltság idején lakossága csökkent, majd a felszabadító háborúk alatt elnéptelenedett.

A 18. század elején lassan indult meg az újjáépítés, a falut 1748-ban magyarokkal, majd később németekkel népesítették be. A község egyházi birtok volt, a pécsi papnevelde, illetve a pécsi egyházmegye káptalanja gyakorolta a földesúri jogot. A II. világháborút követően sok embert kitelepítettek, elkobozták vagyonukat. Néhány év alatt nagyon megváltozott a település lakossági összetétele.

Abaliget igen népszerű a kirándulók körében, évente rengeteg turista keresi fel. A település főbb látnivalói közé tartozik az Abaligeti-barlang, melyet Mattenheim József molnár fedezett fel 1768-ban. A barlang és egyhektáros felszíni területe 1982 óta fokozottan védett, a Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság kezelésében áll. A kirándulók kedvelt célpontja még a Denevérmúzeum, a közeli Képespuszta, és az Abaligeti Denevér tanösvény, mely a barlang bejáratától indul és 12 állomásból áll. A településen két mesterséges tó található, melyet a barlang vize táplál. Az egyik ideális hely strandolásra, vízibiciklizésre vagy csónakázásra, a másik pedig horgásztó, mely gazdag halállománnyal rendelkezik. Érdemes még meglátogatni a helyi római katolikus templomot, mely 1796-ban épült, késő barokk stílusban. Védőszentje Mária Magdolna, főoltárképét Karl Bachmayer klasszicista festő festette 1800 körül.

A településen működik iskola, óvoda, bölcsőde, a lakosság rendelkezésére áll orvosi rendelő, posta és gyógyszertár is. Több egyesület, civil szervezet is van a településen (Abaligeti Nőegylet, Abaligetért Egyesület, Abaligeti Horgász Egyesület, Abaliget Sportegyesület).

A kulturális élet meghatározó központja a Faluház, ahol a könyvtár is található. A Faluház Abaliget központi részén található és több mint 100 évvel ezelőtt épült, amely számos közösségi és szórakoztató rendezvénynek, kiállításnak, koncertnek és egy állandó helytörténeti kiállításnak is helyet ad. Az „Abaliget közösségi infrastruktúra fejlesztése" című projekt keretében európai uniós támogatást nyert az önkormányzat, és 2023-ra az épület és a hozzá tartozó udvar teljesen megújult. A felújítás során a teljes tető, a homlokzat, a nyílászárók, a villamoshálózat átalakítása és a fűtési rendszer cseréje valósult meg. A fejlesztés eredményeként új fogadótér került kialakításra. A megszépült Faluház új és hagyományos progra-

mokkal várja a község lakosságát és a településre látogatókat. Az udvar esztétikus, kiépített közösségi színtérré alakult át.

Az abaligeti községi könyvtár 2007-ben csatlakozott a mozgókönyvtári ellátáshoz. 2023-ban a könyvtári helyiség is teljesen megújult a projekt keretében. A Csorba Győző Könyvtár folyamatosan ellátja új dokumentumokkal a szolgáltatóhely állományát, jelenleg 2200 db dokumentummal rendelkezik az önkormányzati állománnyal együtt és kereshetők a Corvina Integrált Könyvtári Rendszerben. Az intézmény az elmúlt évek során számítógéppel, nyomtatóval, hangszóróval, diavetítővel, tévével, babzsákokkal, gyermekbútorokkal, szőnyeggel, társasjátékokkal és folyóirattartó polccal fejlesztette, illetve programokkal támogatta a szolgáltatóhelyet. A könyvtár 2017-ben csatlakozott a KönyvtárMozi szolgáltatáshoz. A könyvek, DVD-k, CD-k mellett négyféle folyóirat olvasására is lehetőség van, emellett az internethasználathoz egy számítógép áll rendelkezésre. Sok program valósul meg a helyi egyesületekkel vagy akár az iskolával, óvodával közösen együttműködve, mint pl. író-olvasó találkozók, a *Szabad Péntek* programsorozaton belül festőszakkör, diafilmvetítések, csillagászest, kiállítások, táncház, illetve az *Abaligeti krónika* című beszélgetés-sorozat helyiekkel, Abaliget múltjáról.

A könyvtár nyitva tartása alkalmazkodik a lakosság igényeihez, hétköznapokon a kora délutáni órákban lehet igénybe venni a könyvtári szolgáltatásokat.

Mizerák Andrea – Csorba Győző Könyvtár

HELYI ÉRTÉK

Jubilál a pécsi tévétorony – III. rész

(A tévétorony jelentősége és funkcióváltozása a helyi identitásban)

Az előző lapszámokban áttekintettük a tévétorony építéstörténetének és fél évszázados működésének főbb momentumait, most pedig azt tárgyaljuk, hogy egykor és ma milyen minőségekben, képzettársításokban jelenik meg Pécs egyik legkarakteresebb városképi eleme.

A tévétorony esztétikai minőségének megítélése kezdettől fogva megosztotta a közvéleményt. A közvélekedés alapvetően a két véglet között mozgott: volt, aki szerint a tévétorony egy elhibázott, túldimenzionált betonkolosszus, mely uralja és elrontja a mecseki miliőt, más a karakteres, szimbolikus jellegét kiemelve kedvelte és tekintette Pécs jelképének az építményt. Jelentősége, megítélése manapság azonban ennél jóval összetettebb.

Kezdetben többen szimbólumértéke felől közelítették meg a torony megítélését. A Baranyai Építők már 1973 júniusában „[…] *a szinte már pécsi szimbólummá vált tévétoronnyal*" jellemzi a grandiózus építményt. A Dunántúli Napló 1983-ban

1. kép

2. kép

4. kép

így ír a toronyról: „*Tízéves Pécs ékessége, országos hírű jelképe, a Misina-tetői tv-torony.*" Ugyancsak a helyi lap a húszéves jubileum alkalmából közli: „*A Misina-tetőn magasodó Tv-torony Pécs jelképévé vált az elmúlt évek során, szinte nincs olyan a várost ábrázoló képeslap, amelyiken ne lenne rajta.*" Ungár Tamás 1997-ben a Népszabadságban foglalja össze, mi minden lehet a tévétorony: „[…] *az Eiffel-torony jelképe Párizsnak. Miként a misinai adótorony meg Pécsnek. Azzá vált. A pécsiek számára kedvelt kirándulóhely, az idevetődött turistáknak kötelező célpont. A hosszú útról hazatérő pécsiek megkönnyebbülve nyugtázzák a torony sziluettjének kirajzolódását éppúgy, mint a hajósok a várt világítótorony feltűnését.*"

Azonban a kritikusok táborához is sokan tartoztak. Bertók László 1969-ben *Miközben* című versében „*Százkilencven méteres szilveszteri csákó*"-ként, míg Tüskés Tibor 1974-ben „*a Mecsek hátába szúrt hatalmas vasbeton mángorlófa*"-ként emlegeti a tévétornyot. Várkonyi Nándor 1976-ban a *Pergő évek*ben pedig így ír róla: „*E ritka szép tájképet csak a legutóbbi években sikerült egyetlen jól irányzott csapással agyonütni: a Misina tetejébe dugott ormótlan pipaszurkálóval.*" Legmeglepőbb talán mégis Weiler Árpád 2010-es megállapítása, aki a *Pécs Lexikon* tévétoronyról szóló szócikkében fogalmazta meg sarkos véleményét: „*a jelentősen kimagasodó új építmény nem vált Pécs szimbólumává.*" E megállapítás azonban napjainkban mindenképp revideálásra szorul. (1. kép)

3. kép

Azáltal, hogy a tévétornyot nem a nyilvánosság elől elzárt, kizárólagosan műszaki funkciót betöltő létesítménynek, hanem eleve kilátóval és presszószinttel rendelkező, turisztikai építménynek is szánták, előre jelezte, hogy jelentősége túlmutat eredeti funkcióján, így turisztikai szimbólumértéke borítékolható volt. Először a rendezvényturizmushoz kötődő emlékanyagon jelenik meg a tévétorony hely-jelölő lokalitásszimbólumként. Érdekes módon már elkészülte előtt szerepelt sziluettje az 1969-ben Pécsett megrendezett, V. Nyári Országos Úttörő Olimpia emblémáján, de az 1970-ben megrendezett IV. Mecsek Rally plakettjén is. S ugyancsak megnyitása előtt megkezdődött a tévétorony turisztikai szimbólumértékének hasznosítása is. Hisz egy Pécset jelölő bőröndcímkével, illetve a belépőjegyül is szolgáló képeslappal (2. kép) indult meg a tévétorony szuvenír-tárgyakon történő ábrázolásának napjainkig tartó, általános gyakorlata. Így lett kezdetben például hamutálak, bonbonierek, porcelántányérok, kerámiából, vagy rézből készült, dombornyomott falidíszek, esetleg lemezből készült tálcák, Zsolnay termékek Pécsre utaló díszítőmotívuma. Manapság pedig leginkább hűtőmágnes, bögre, kulcstartó, fémdoboz, póló, fakanál vagy vászontáska formájában viheti magával képét a várost felkereső turista. Közben a rendezvényturizmusban is megjelent egy új gyakorlat, mely magának a rendezvénynek igyekszik arculatot teremteni, így ma több, országos (vagy akár nemzetközi) hatókörű, Pécsett rendezett esemény – pl. a „PécsLIT Fesztivál" (2021, 2023), valamint a Tour de Hongrie Pécs (2023, 2024), Pécsi Napok – logójában is feltűnik a tévétorony alakja, melyeken az esemény önreprezentációjának tartós, szinte már identitáselemévé válik (3. kép).

A tévétorony a városimázsnak is esszenciális része lett. Olyan közszolgáltatók használják helyi jellegre történő efemer utalásként, mint a tömegközlekedést biztosító Tükebusz Zrt. (buszjegy, Tüke Kártya), míg könyvtárunk a baranyai településeket járó 1. számú könyvtárbuszát díszíti a torony sziluettjével. Identitássá váló lokalitásszimbólumként jelenik meg a városhoz köthető társaságok logójában (pl. Pécsi Városfejlesztési Nonprofit Zrt., Pécsi Sport Nonprofit Zrt.) is. Végül a tévétorony része lett a város arculati elemeinek, ugyanis ikonná sematizált alakja szerepel *Pécs Város Arculati Kézikönyve*ben (2023), így napjainkban a város identitásképének hangsúlyos szegmensei közé tartozik.

De nem csak magát a várost jelöli igen erős lokalitás-, sőt gyakran identitásszimbólumként, hanem szinte mindent, ami pécsi: legyen az valamilyen Pécsett előállított termék (pl. Konzum és Misina sörök), pécsi vállalat, vállalkozás, intézmény, egyesület, vagy egyéb csoportosulás. Így tűnik fel efemer szimbólumként például számos helyi vállalat korábbi kártyanaptárán (pl. a Mecsek Tej kacsótai termelőszövetkezete [1976, 1978-1980], a Dél-dunántúli Repülőgépes Szolgáltató Bt. [1996], Euro hét Taxi Pécs [2006, 2009]). Egyes esetekben nem efemer formában az adott helyi vállalkozás, vállalat arculatának, öndefiníciójának állandósult elemévé, logója témájává válik. Különösen érdekes, mikor olyan vállalat logóján szerepel, mely üzleti profilját tekintve nem kapcsolódik szorosan a toronyhoz. Ezeknek gyakran szerepel elnevezésében a Mecsek kifejezés (pl. Mecsek Taxi, Mecsek Travel, Meteo Mecsek, Mecsek Gyorsszervíz, Mecsek Állategészségügyi Centrum, Mecsek Lemez Kft.). A helyi, földtani, mérnöki, illetve építészeti tudományokhoz kötődő intézmények, szakmai szervezetek is előszeretettel választják, illetve jelenítik meg efemer vagy tartós formában öndefiníciójuk eszközeként a tévétorony alakját (pl. a Mecseki Karsztkutató Csoport logója [4. kép], a PTE Földrajzi és Földtudományi Intézetének vagy a Baranya Megyei Mérnöki Kamara honlapja). Pécs-baranyai egyesületek is előszeretettel szerepeltetik logójukban helyjelölő elemként a tévétorony alakját (pl. PVSK Sí Szakosztály, Pécsi Ifjúsági Természetjáró Egyesület, Pécs Városi Természetbarát Szövetség).

A tévétorony ikonológiájában rejtőző szimbolikának mégis talán legizgalmasabb, és legújabb ágense az a momentum, mikor a lokalitásjelkép megjelenítése az egyén szintjén válik személyes szimbólummá: az egyén pécsiségét, pécsi kötődését, lokálpatrióta mivoltát fejezi ki. Ez a jelenség először az 1970-es években az ex-librisek egykor divatos szokásának relikviáin érhető tetten. Manapság pedig az egyén már nem

a könyvtárát, hanem önmagát igyekszik megjelölni, megkülönböztetni, egyedivé, különlegessé tenni, identitását kifejezni. Mindezt teheti efemer és kevésbé efemer formában. Előbbire a tévétornyot ábrázoló designer termékek viselete, illetve általuk az egyén környezetének egyedi hatásúvá tétele, utóbbira pedig a napjainkban nagy divatját élő tetoválások nyújtanak példát. Vásárlóik, viselőik feltehetően a szimbólum üzenetértéke miatt választják ezeket a termékeket pécsiségük, pécsi identitásuk kifejezésének eszközéül. (5. kép)

5. kép

A tévétorony tehát Pécs emblematikus, egyedi jelleggel rendelkező, a város legtöbb pontjáról látható, turisztikai funkcióval is felruházott építményeként magától értetődő módon vált Pécs turisztikai látványosságává, s jellegzetes, ikonikus épületként igen hamar, s egyértelműen lett Pécs jelképe, képi megfogalmazásai pedig idővel a „Pécs-baranyaiság" – a helyi, sőt személyes identitás – kifejezőeszközévé formálódtak.

(A képek forrása: CSGYK Helyismereti Gyűjtemény, Fotótár, kivéve: 4. kép: Mecseki Karsztkutató Csoport Facebook oldala, 5. kép: https://great-minds.hu/product/tv-tower-trucker/)

Wéber Adrienn – Csorba Győző Könyvtár

Tücskök, bogarak, méhek, darazsak – tematikus könyvtári foglalkozás

A tanév végéhez közeledve az oktatási intézmények kirándulásra, szabadtéri élmények szerzésére alkalmas programokat szerveznek az óvodai és iskolai közösségeknek. Ez az otthoni közegben is hasonlóan zajlik: a jó idő és a nagyobb mértékű szabadság beköszöntével többet kirándulnak, nyaralnak a családok.

A Körbirodalom Gyermekkönyvtárban tematikus könyvtári foglalkozásunk során erre a nyári időszakra reflektálunk. Foglalkozásaink célja a természet szeretetére és védelmére nevelés, az élővilág sokszínűségének bemutatásán keresztül; így például a körülöttünk lévő környezetben élő rovarok megismerése, elfogadása, megbecsülése. A vidám könyvtári programot mesével, zenével, játékkal és könyvekkel tesszük izgalmasabbá. Célcsoportunk elsősorban a nagycsoportos óvodások és az 1-2. osztályosok. A kb. egyórás programon való részvételt előzetes időpontfoglaláshoz kötjük. A kellékeket mi biztosítjuk, így vendégeinknek (a kíváncsiságukon túl) semmit sem kell hozniuk.

A foglalkozás ráhangolódással indul, amikor egy ujjbáb használatának segítségével keltjük fel az érdeklődést a téma iránt. Az olvasói térben elhelyezkedve megkérjük a gyerekeket, képzeljék el, hogy betévedt egy kis méhecske a könyvtárunkba! Közben Szalai Borbála *Beszélgetés a méhecskével* című versét mondjuk el.

Kérdések mentén felmérhetjük a gyerekek tudásszintjét a rovarokról: lepkéket, katicákat, hangyákat, szöcskéket, tücsköket, hernyókat láttatok-e már? Séták, kirándulások során, kertészkedés közben milyen bogarakkal találkoztatok? Melyiket néztétek meg közelről is?

Sok mesében, versben és dalban is szerepelnek ezek az állatok és számos olyan könyv található könyvtárunkban, amelyekben sok érdekes dolgot lehet megtudni róluk. Egy könyvet kiemelve – mi a *Novum Állatvilág Enciklopédia* sorozat *Rovarok* című kötetét választottuk – a gyermekek rovarokról szerzett ismereteinek felelevenítésére, bővítésére is felhasználhatunk. Például az említett könyv 110. oldalából kiindulva elmondhatjuk, hogy a rovarok az állatvilág legnépesebb csoportja, minden ötödik élőlény rovar. Eddig 400 ezer fajt jegyeztek fel, közülük Magyarországon 6300 féle bogár él. A világ egyik legnagyobb

bogara a 17 cm-es herkulesbogár. Az ismeretek szemléltetéssel tovább bővíthetők.

Feltehetünk találós kérdéseket a rovarok felismeréséhez. Ehhez az állatok fotójára lesz szükség, valamint flipchart táblára vagy nagy asztalra, mágnesre. Kiválasztottuk a sok ezer rovar közül azokat, amelyekkel szerintünk már találkoztak a résztvevők. Kíváncsiak vagyunk, hogy felismerik-e őket találós kérdések alapján. Minden helyes megfejtésért jutalomképecske jár. Ilyenek lehetnek pl.:

„Odamegyek gyűjtögetni, ahol vannak morzsák, így marad a porszívóban üresen a porzsák" (hangya).

„A füledbe zizegek, meg is csíplek, ha lehet" (szúnyog).

A helyes megfejtések után a rovarok képeit elhelyezzük a táblára, vagy egy nagy asztal közepére, ahol minden gyermek látja. Ha ismerik a *Katalinka szállj el* kezdetű gyermekdalt, elénekelhetik közösen. Ezalatt előkészítjük lejátszásra a *Házasodik a tücsök* című dalt, amihez zenelejátszó, hangosító berendezés és képek kellenek a dalban szereplő állatokról. Hallgassák és/vagy énekeljék a dalt, de közben figyeljenek az elhangzó állatokra (tücsök, szúnyog, tetű, bolha, darázs, gólya, béka, pulyka, majom, bagoly, farkas, ökör, malac, kecske). Melyek ezek közül a rovarok? A tücsök, szúnyog, tetű, bolha, darázs képeket elhelyezzük a táblán vagy asztalon. https://www.youtube.com/watch?v=g-ZOL8cs_6VM

Zenehallgatás után elmeséljük La Fontaine *A tücsök és a hangya* című verses meséjét, a szereplők képeit itt is előre elkészítjük. A végén a mese tanulságait megbeszéljük.

Egy mozgásos eleme következik a foglalkozásnak, mely a „tücskök és hangyák" elnevezést kapta. Ehhez szükségünk lesz kis papírgalacsinokra, celluxra, rovarokról szóló dokumentumokra, hangya-tücsök jelvényre, könyvjelzőkre. A foglalkozás előtt a papírgalacsinokat felragasztjuk különböző helyekre, a könyvespolcok szélének azon részére, ahol a kiemelt, rovarokról szóló könyvek találhatók.

A gyerekeket a kísérő pedagógusok osztják szét két csoportra. Egyik csoport a hangyák, másik pedig a tücskök. A hangyák választanak egy helyet, ahová a morzsákat és a könyveket gyűjteni fogják, feladatuk az összes morzsa begyűjtése. A tücskök közben minél több morzsát el kell csenniük a hangyák gyűjtőhelyéről, úgy, hogy a hangyák ezt lehetőleg ne vegyék észre. A hangyák nem őrizhetik a helyüket, mindig el kell menniük gyűjtögetni. Ha a morzsa már egy tücsök kezében van, akkor az már az övé lehet. A játék akkor ér véget, ha elfogyott az összes morzsa. A végén megszámoljuk, hogy a hangyák vagy a tücskök gyűjtöttek-e többet!

A dinamikus rész után a foglalkoztató szobában párnákra ültetjük a résztvevőket és elővesszük a mesetáskát, amiből *A méhkirálynő* című papírszínházi előadást meséljük el. A végén a mézfogyasztás fontosságáról kérdezzük meg őket. Levetíthetünk egy, a méhecskék csodálatos világáról forgatott ötperces rövidfilmet. https://www.youtube.com/watch?v=-7T6eN59D9A8

Az összegzés előtti utolsó feladatként a rovarok testrészei vannak fókuszban: csodabogarakat készítünk papírból. Ismét kimegyünk az olvasói térbe, ahova előre odakészítjük az A/5 papír kartonlapot minden gyermek számára, színes ceruzákat,

ragasztókat. A bogár részeit előre megrajzolhatjuk vagy ki is vághatjuk fehér kartonból: különböző formájú fej, tor, potroh.

Megnézzük alaposan a könyvekben és a táblán látható rovarokat. Nagyjából mindegyiknek három részből áll a teste. Minden rovarra jellemző tulajdonság, hogy három pár lába van. A rovarok többségének két pár, összesen négy db szárnya van. Ezek a rovar testének középső részén rögzülnek. Más rovaroknak csak egy pár szárnyuk van, illetve akadnak szárny nélküli rovarok is.

A gyerekek választanak az asztal közepén lévő tálakból egy-egy tetszőleges formájú fejet, tort és potrohot. Kiszínezik ezeket különböző színekkel. Felragasztják a lapra, és megrajzolják a bogár lábait, szárnyait, a csápokat vagy a szemeket hozzá. Ennek a feladatnak egyszerűsített/opcionális változata, ha bogaras színezőt adunk a gyerekeknek.

Az elkészült alkotásokat elhelyezzük az asztalra, hogy mindenki megcsodálhassa, megdicsérjük őket és megköszönjük az együttműködésüket. A gyerekek tovább nézegethetik a kiválasztott képeskönyveket.

Búcsúzáskor a foglalkozáson szerzett ismereteikről kérdezzük őket: Mi tetszett a legjobban a mai napon? Melyik rovarral ismerkedtetek meg itt a könyvtárban, amelyikről eddig még nem hallottatok?

Ez a játékos szórakozás kiváló lehetőség az észrevétlen tudásátadásra. Mindig van alkalom a játékra, ami által a résztvevők kimozdulnak komfortzónájukból és új oldalukat ismerik meg a feladatokban. A könyvtári foglalkozás elemei kihívást jelentenek a csoportoknak, de természetesen teljesíthetők, hiszen a sikerélmény mindenkinek fontos. A feladatmegoldások végén bízunk benne, hogy a tantervi anyag kiegészítésével sikerül átadnunk némi ismeretet a rovarok, bogarak témaköréből.

Csuka Dalma – Csorba Győző Könyvtár

FELHÍVÁS

CSORBA GYŐZŐ KÖNYVTÁR

Csorba Győző Könyvtár Körbirodalom Gyermekkönyvtár

MESÉS ÁLLATOK

RAJZPÁLYÁZAT A NYÁRI SZÜNETRE

Óvodások, általános iskolák alsó és felső tagozatos tanulók részére.

Kedvenc állatos mesével, állatos regénnyel kapcsolatos képpel vagy egy kedvenc állatról készült rajzzal nevezhetnek **2024. szeptember 20-ig** személyesen vagy postai úton.

Csorba Győző Könyvtár Körbirodalom Gyermekkönyvtár
7622 Pécs, Universitas utca 2/A

Részletes információ:
72/501-690/28022 | korbirodalom@csgyk.hu
csgyk.hu

KÖNYVAJÁNLÓ

FONTOS ELÉRHETŐSÉGEK

Ellátási Térség	Referens	E-mail	Telefon
Mohácsi Ellátási Térség	Schmidt-Kovács Diána	fiestadiana@gmail.com	+36 20/389-9323
Pécsi Ellátási Térség	Mizerák Andrea	mizerak.andrea@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28014
Pécsváradi Ellátási Térség	Gyurák Orsolya	gyurak.orsolya@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28015
Sásdi Ellátási Térség	Meggyesi Mónika	meggyesimoni@gmail.com	+36 72/475-663
Sellyei Ellátási Térség	Erdősi Alexandra	erdosi.alexandra@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28015
Siklósi Ellátási Térség	Kiss Adrienn	kiss.adrienn1985@gmail.com	+36 72/579 -125
Szentlőrinci Ellátási Térség	Bali Máté	bali.mate@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28014
Szigetvári Ellátási Térség	Vasvári Gergely	wasvary@gmail.com	+36 73/311-407
Villányi Ellátási Térség	Tóth Balázs	toth.balazs@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28104
Könyvtárbusz 1.	Csobán László	csoban.laszlo@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28097
	Molnár Ferenc	molnar.ferenc@csgyk.hu	
Könyvtárbusz 2.	Somogyi Krisztina	somogyi.krisztina@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28097
	Nagy László	nagy.laszlo@csgyk.hu	
KönyvtárMozi; Nyilvános könyvtárak	Márkus István	markus.istvan@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28035
Rendezvényszervezés	Simonfalvi Anita	bkszr@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28058
	Szeifer Csaba	bkszr@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28058
Informatika	Szerecz Gábor	csgyk.it@gmail.com	+36 72/501-500 / 28065
	Urvald Péter	csgyk.it@gmail.com	+36 72/501-500 / 28065
Folyóirat reklamáció	Dériné Fődi Katalin	fodi.katalin@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28035
Beszerzés, feldolgozás	Bali Judit	bali.judit@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28035

FILMPAKKOK GYEREKEKNEK

A fecske meg a szalmaszál
A hazudós egér
A hetvenkedő sün
A kevély kiskakas
A Pál utcai fiúk
A walesi bárdok
Boltosmesék
Magyar népmesék I.
Mesék Mátyás királyról
Mesél a kő
Mondák a magyar történelemből
Rege a csodaszarvasról
Szent Péter esernyője
Szörnyeteg Lajos jaj de álmos
Vacskamati virágja
Vízipók-csodapók

FILMPAKKOK FELNŐTTEKNEK

A Pendragon legenda
Állami Áruház
Az ötödik pecsét
Csinibaba
Hyppolit, a lakáj
Macskajáték
Megáll az idő
Mephisto
Moszkva tér
Régi idők focija
Rokonok
Szamárköhögés
Szegénylegények
Szerelem
Szindbád
Tízezer nap

Könyvtári HírZengő

Baranya vármegyei könyvtárosok lapja

VIII. évfolyam 3. szám

CSORBA GYŐZŐ KÖNYVTÁR | BARANYAI KÖNYVTÁRELLÁTÁSI SZOLGÁLTATÓ RENDSZER

Félévszázados jubileumát ünnepelte a Pécsi és Baranyai Könyvtárosok Egyesülete

Dömör király és a többiek – beszélgetés Császár Levente meseíróval

A szegedi Vándorgyűlésen jártunk

Magyaregregy könyvtári szolgáltatóhely

ISSN 2559-8767

2024. ősz

KÉPVÁLOGATÁS A PÉCSI ÉS BARANYAI KÖNYVTÁROSOK EGYESÜLETÉNEK JUBILEUMI KONFERENCIÁJÁRÓL

HÍRT ZENGÜNK!

Kedves Könyvtáros Kollégák!

Idén ünnepelte megalakulásának 50. évfordulóját a Pécsi és Baranyai Könyvtárosok Egyesülete, ebből az alkalomból egy nagyszabású ünnepi konferenciát tartott, melyre számos előadót hívott meg, erről a napról olvashattok egy hosszabb összefoglalót. Ezt követően egy tudósítást olvashattok a júliusban megrendezett szegedi Vándorgyűlésről, melyen több kollégánk is rész vett, majd egy élménybeszámoló következik a pécsi Oberon Társulat *Jó Szerencsét!* című előadásáról, mely a bányászlétről szól.

Egy interjú keretében megismerhetitek Császár Levente mesemívest, akinek Baranyához is több meséje kapcsolódik. Ebben a számban Magyaregregy könyvtári szolgáltató helye mutatkozik be a Pécsváradi Ellátási Térségből. KisSzínes rovatunkban a Bridgerton-jelenséget járjuk körbe és megismerhetitek a sétálókönyv projektet, amely a települések szebb helyein kialakított sétálókat jelent, ahol meséket lehet hallgatni/olvasni. ÖtletBörze rovatunkban Anna Llenas könyve, *A színszörny* alapján készült érzelmi intelligencia fejlesztő foglalkozást mutatjuk be. Végül pedig dinókról és sárkányokról ajánlunk könyveket gyerekeknek.

A szerkesztők

Kiadó:
Csorba Győző Könyvtár
7622 Pécs, Universitas u. 2/A.
Tel.: +36 72/501-690
http://www.csgyk.hu

Felelős kiadó:
Miszler Tamás igazgató

Főszerkesztő:
Mizerák Andrea
mizerak.andrea@csgyk.hu
+36 72/501-500/28014

Szerkesztők:
Csobán László, Gyántiné Kiss Kármen,
Simonfalvi Anita

Nyomda:
Sz. K. Stúdió Kft.
Számítástechnikai és Kiadványszerkesztő Stúdió
Felelős vezető: Pilláry Gábor

Megjelenik negyedévente, 300 példányban.

ISSN 2559-8767

TARTALOM

TUDÓSÍTÁS

4 Félévszázados jubileumát ünnepelte a Pécsi és Baranyai Könyvtárosok Egyesülete

7 A szegedi Vándorgyűlésen jártunk

8 „Szerencse fel! Szerencse le!" – tudósítás az Oberon Társulat előadásáról

INTERJÚ

9 Dömör király és a többiek – beszélgetés Császár Levente meseíróval

BEMUTATKOZNAK KÖNYVTÁRAINK

11 Magyaregregy könyvtári szolgáltatóhely

ÖTLETBÖRZE

12 Mitől érzem így magam? Bogozd ki az érzelmeidet! Érzelmi intelligencia fejlesztő játékos foglalkozás óvodásoknak és kisiskolásoknak

kisSzínes

13 A Bridgerton-jelenség

14 Sétálókönyv - Hallgass mesét séta közben!

KÖNYVAJÁNLÓ

15 Dinók, sárkányok

Címlapon: *- A Pécsi és Baranyai Könyvtárosok Egyesületének konferenciája fotó: Csorba Győző Könyvtár*
- Magyaregregy Könyvtári, Információs és Közösségi Hely

Félévszázados jubileumát ünnepelte a Pécsi és Baranyai Könyvtárosok Egyesülete

Idén ünnepelte megalakulásának 50. évfordulóját a Pécsi és Baranyai Könyvtárosok Egyesülete. Ennek alkalmából május 27-én egy nagyszabású, egész napos konferenciát tartott a Tudásközpontban, melyen számos meghívott vendég, előadó, egykori és jelenlegi könyvtáros kolléga vett részt. Az ünnepi alkalmon Gerencsér Judit, a Magyar Könyvtárosok Egyesületének elnöke és Válé Judit, a Pécsi és Baranyai Könyvtárosok Egyesületének (PBKE) elnöke együttműködési megállapodást írtak alá a két szervezet szorosabb szakmai együttműködése és a Pécsi és Baranyai Könyvtárosok Egyesülete társult tagsága céljából. A szakmai napra felkért előadóinktól színvonalas előadásokat hallhattunk.

Az eseményen Válé Judit, a Pécsi és Baranyai Könyvtárosok Egyesületének elnöke köszöntötte a meghívott vendégeket és résztvevőket, ezt követően Gerencsér Judit, az Országos Széchényi Könyvtár általános főigazgató-helyettesének, a Magyar Könyvtárosok Egyesülete (MKE) elnökének köszöntőbeszédét hallgathattuk meg, melyben gratulált az egyesület 50 éves kimagasló szakmai tevékenységéhez és elköteleződéséhez.

Beszédét követően ünnepi eseményre került sor, melyen a két szakmai civil szervezet együttműködési megállapodást kötött egymással. A felek megállapodtak abban, hogy szoros együttműködésben, a szakmai szempontok folyamatos egyeztetésével tevékenykednek a magyar könyvtáros társadalom szakmai fejlődése és érdekeinek védelme érdekében a jövőben. Ez egy nagyon fontos mérföldkő mind az MKE, mind a pécsi egyesület életében. A pécsi szervezet ettől a naptól az MKE társult tagjává vált. A megállapodás aláírása után Gerencsér Judit előadást tartott a Magyar Könyvtárosok Egyesületének szakmai tevékenységéről, tervezett reformjairól, a főbb változásokról, tervekről és az aktuális működéséről *A Magyar Könyvtárosok Egyesülete a célok és reformok tükrében* címmel. Prezentációjában elmondta, hogy egy változó világban kezdte meg tavaly májusban a megválasztott új elnökség tagjaival a közös szakmai munkát. Ebben az új ciklusban az egyesület új szlogenje a változás a könyvtárszakma és könyvtárügy vonatkozásában. Szeretnék, ha a változás több szinten bekövetkezhetne, például: a szakmai együttműködések révén a hazai könyvtárak helyzetét és könyvtárosok életét pozitívabb irányba tudják változtatni és fejleszteni, képviselni és kiállni minden olyan ügyben, amely a szakma és a könyvtáros hivatás jelenét és jövőjét érinti, és minden könyvtártípust egységesen képviselni. A szervezet szerepét még jobban erősíteni kívánja az aktuális szakmai kérdésekben itthon és külföldön egyaránt. Az egyesület vezetése

Az együttműködési megállapodás aláírása

új célokat tűzött ki maga elé, ezek közül prioritást élveznek a következő területek: *működésfejlesztés, kommunikációfejlesztés, különböző kampányok elindítása, rendezvények megújítása, szakmai továbbképzési támogatás és utánpótlás kérdése*. Nagyon fontosnak tartják *a szakmai együttműködés erősítését és fejlesztését, a könyvtárosi életpálya megalkotását, olvasásnépszerűsítési kampányok megvalósítását, valamint a határon túli együttműködési programok erősítését.* Az egyesület működésével, jelenével, jövőjével és készülő stratégiájával kapcsolatban egy felmérést végeztek a tagok között, amely nem volt reprezentatív, de ezáltal az elnökség megismerhette a tagság véleményét, javaslatait. A kapott

eredmények mindenképpen fontos iránymutatást adtak számunkra. A stratégiai céljaikat, legfontosabb tevékenységüket a kapott válaszok alapján szeretnék megreformálni és megfogalmazni. A felmérésben megnézték azt, hogy milyen szakmai kapcsolatokat szükséges erősíteni, a tagok mely területeket szeretnének megreformálni, illetve erősíteni. Számba vették azokat a tevékenységeket, melyeket a leginkább fontosnak tartanak (pl. szakmai programok, kommunikáció, érdekvédelem, pályázati lehetőségek, utánpótlás, könyvtárosképzés, könyvtári stratégia), vagy kevésbé fontosnak (pl. kirándulások, webmagazin, különböző elismerések, az MKE története), és mely tevékenységeket értékelték legjobbra (pl. szakmai programok, díjak, határon túli és nemzetközi kapcsolatok) és melyek kapták a legroszszabb értéket (pl. szponzoráció, érdekvédelem, utánpótlás, életpálya). Az igényfelmérés eredményének tükrében megszülettek azok a területek, amelyekkel az egyesület kiemelten fog foglalkozni. A felmérés eredményéből készítettek egy SWOT elemzést, amiben megnézték, mik az erősségek, gyengeségek és milyen veszélyek érinthetik az egyesületet. Megnézték a humán erőforrással, kommunikációs és marketing tevékenységgel, szervezettel és menedzsmenttel kapcsolatos szempontokat, illetve a finanszírozás kérdését, pályázati lehetőségeket, szakmai és érdekképviseleti tevékenységeket a társadalmi folyamatokkal együtt. A SWOT elemzésre alapozva készítettek egy problémafát és egy célfát, és ennek a mentén kezdték el kidolgozni az MKE startégiáját. Az elnök kiemelte azokat a területeket, amelyekre koncentrálni szeretnének: az MKE tagsága, a tagság körében az egyesület népszerűsítése, a tagság létszámának növelése, a könyvtáros életpálya, szakmánk presztízsének, társadalmi elismertségének növelése, az egyesület szerepvállalása a különböző hazai és nemzetközi érintett-

ségű szakmai kérdésekben. Az is elhangzott, hogy szükséges különböző innovatív eszközök bevezetése, és hogy az egyesület megfelelő súllyal tudjon működni a szakmai területen. Gerencsér Judit az előadása végén hozzátette, hogy az egyesületnek már minden célterülettel kapcsolatban vannak eredményei, illetve további célokat is kitűzött magának.

A következő előadást Hamburger Antalné könyvtáros, a Pécsi és Baranyai Könyvtárosok Egyesületének (PBKE) volt elnöke tartotta *Az egyesület 50 éve képekben* címmel, melyben összefoglalta félévszázados történetét. Az MKE Baranya megyei Szervezete 1974-ben alakult meg 87 taggal. Az első tisztségviselők Huber Kálmánné elnök (Baranya Megyei Könyvtár), Boda Miklósné titkár (Pécsi Tanárképző Főiskola Könyvtára) volt, akik két cikluson át, 1982-ig vezették az egyesületet. (A további tisztségviselőket lásd keretes írásunkban. - a szerk.)

2022-től Válé Judit tölti be az elnöki tisztet, titkára Cseresznyés Anikó. Az elmúlt 50 évben az egyesület tagjainak létszáma 50-100 fő között mozgott, jelenleg kevesebb, 67 taggal rendelkezik. A szervezet neve 1992-ben megváltozott, és MKE Pécsi és Baranyai Szervezete lett, ezzel jelezve, hogy a megyében tevékenykedő könyvtárosok jelenléte is hangsúlyossá vált az egyesületen belül. A szervezet fő tevékenységei közé tartozik számos nagy tudományos és szakmai rendezvény megszervezése. Az egyesület több szakmai fórum kezdeményezője és társszervezője volt az évek során, és számos előadást szervezett az éppen aktuális könyvtárszakmai kérdésekhez kapcsolódva, évente akár több alkalommal is. Ezek az előadások 1998-tól egy rendezvénysorozatba szerveződtek „Studia" elnevezéssel, amely során a tagok elhivatott szakemberektől időszerű szakmai kérdésekről hallgathattak előadásokat. 1997-ben indult út-

A PKBE későbbi tisztségviselői:

- 1983-1990 Elnök: Surján Miklós (Pécsi Megyei Könyvtár) elnök, titkár: dr. Földvári Rózsa (POTE Központi Könyvtára)
- 1991-1998 Elnök: Boda Miklós (Baranya Megyei Könyvtár), titkárok: Győrfi Csabáné (Pécsi Városi Könyvtár) és Kohlmanné Sinkó Judit (Pécsi Városi Könyvtár)
- 1999-2002 Elnök: Győrfi Csabáné (Pécsi Városi Könyvtár), titkár: Boda Miklós (Baranya Megyei Könyvtár)
- 2003-2006 Elnök: Boda Miklós, titkár: Molnárné Loridon Ilona (Pécsi Városi Könyvtár)
- 2007-2010 Elnök: Keszi Erika Zsuzsanna (Pécsi Városi Könyvtár), titkár: Molnárné Loridon Ilona
- 2011-2012 Elnök: Hamburger Antalné, 2011 titkár: Molnárné Loridon Ilona, 2011-2014 titkár: Cseresznyés Anikó
- 2014-2022 Elnök: Hamburger Antalné, titkár: Cseresznyés Anikó

jára a „Personalia" mottóval fémjelzett rendezvénysorozat, amely nagy szakmai múlttal rendelkező személyiségeket mutatott be. Az egyesület az elmúlt 50 évben három Vándorgyűlés szervezésében vett részt. Az első 1974. október 17–19. között a Magyar Könyvtárosok Egyesülete VI. Vándorgyűlésének megszervezése, a második 1991. augusztus 22–25. között a Magyar Könyvtárosok Egyesületének XXIII. Vándorgyűlése volt, melynek mottója: „Változó világ – változó könyvtár – változó egyesület". A harmadik pedig 2011. július 11–16. között került megrendezésre a Magyar Könyvtárosok Egyesületének XLIII. Vándorgyűlése „Tanulás, tudás, műveltség – könyvtárosok a jövő szolgálatában" címmel. 2016-ban az egyesületen belül megalakult a „70+" társaság, mellyel új hagyományt teremtett. A társaság tagja az lesz, aki az adott évi taggyűlésig betölti a 70. életévét, és ezáltal köszönthetik őt és elismerhetik munkáját. Sokat jelent ez az idősebb tagok számára, hiszen így nem veszítik el a kapcsolatot a szakmával. Az egyesület minden évben szakmai utakat szervez, melynek keretében belföldi és külföldi utak is megvalósulnak. Ezek az utazások több célt is szolgálnak, mint pl. szakmai tapasztalatcsere, kulturális értékek megismerése, amely szélesíti a könyvtárosok látókörét, tagszervezésre is lehetőséget nyújtanak és közösségépítő szerepük sem elhanyagolható. A tagok így jutottak el például a Grazi Városi Könyvtárba, Mariborba (Nova Vas Library, Knjiznica Selnica ob Dravi), Bécsbe a Belvedere Múzeum Könyvtárába vagy az udinei Vincenzo Joppi Városi Könyvtárba. A tagok számára gyalogtúrákat is szerveznek, mely kedvelt program, az egyesület szűkebb környezetének és az ottani természeti értékek alaposabb megismerésére is szolgál, elsősorban a fiatalabb korosztályt megszólítva. Az évek során a PBKE kapcsolatot épített ki a Horvátországi Könyvtáros Szövetség keretében működő Szlavóniai és Baranyai Könyvtárosok Egyesületével. A két társszervezet rendszeresen lehetőséget biztosított képviselőik számára, hogy konferenciákon, szakmai találkozókon vegyenek részt. Az egyesület az évek alatt számos változáson ment keresztül, de ma is működik, és reményeik szerint továbbra is sikeresen tovább fog működni.[1]

A szervezetek munkáját bemutató előadások után Szakács Emília biblioterapeuta következett, prezentációjának címe *Az irodalomterápia mint prevenció* volt. Előadásában történeti áttekintést adott a bibilioterápiáról az ókortól napjainkig, végigvezette, hogy milyen hatással bírt a történetekkel való gyógyítás. Beszélt az olvasás jótékony hatásairól, az irodalom gyógyító erejéről és a veszélyéről is, arról, hogy a biblioterápia az irodalom erejét használja fel gyógyítás céljából, és hogy a terapeutának mekkora felelőssége van. A szakember bemutatta az irodalomterápia magyarországi helyzetét, történetét, beszélt arról, hogy mikortól került egyre inkább előtérbe a könyvek és az irodalmi művek élményszintű feldolgozása és „gyógyító" hatása.

A konferencia utolsó előadását dr. Tóth Máté, a Hamvas Béla Pest Megyei Könyvtár igazgatója, a PTE Könyvtár- és Információtudományi Tanszék egyetemi docense tartotta *Könyvtár ab aeterno* címmel. Beszélt a könyvtárakkal kapcsolatos téveszmékről, mi a szerepe a társadalomban, és hogy mit jelent az ember számára. A könyvtárakkal kapcsolatban négy mítoszt azonosított, ezek az információszolgáltatás, az esélyegyenlőség, a sokféle dokumentumtípus szolgáltatásának és a digitalizálás mítosza. Ezekkel kapcsolatban négy tézist állított fel:

1. A könyvtárak funkciórendszere folyamatosan gazdagodik, az információszolgáltatás mellett mind több területen igazolva az intézményrendszer társadalmi hasznosságát. Az információszolgáltatás fontos, de messze nem az egyetlen és legfontosabb könyvtári funkció.
2. 2. A könyvtár továbbra is elsősorban a magasan iskolázott, és magasabb kulturális igényszinttel is rendelkező városi értelmiségi réteg kedvelt intézménye. A kulturális értelemben leszakadó rétegek számára az esélyegyenlőség megteremtésének lehetősége rendelkezésre áll, de képviselőik jellemzően nem élnek a könyvtár által kínált szellemi javakkal.
3. Az olvasás mellett a gyakori internethasználat és a könyvvásárlás is pozitívan hat a könyvtárhasználatra, azaz akikre ez jellemző, azok nagyobb eséllyel válnak a könyvtárak használóivá is. A könyvtár nem versenytársa, hanem támogatója ezeknek a tevékenységeknek.
4. A könyvtár egyre gazdagabb funkciórendszerében továbbra is egyetlen tevékenységet illetően van monopolhelyzetben, ez pedig a könyvek kölcsönzése, és nem függ attól, hogy a könyvek milyen hordozón jelennek meg (digitális vagy analóg).

A fenti téziseket kutatási eredmények adataival igazolta. Összegzésében pedig kihangsúlyozta, hogy a könyvtár egy olyan nyitott sokdimenziós kulturális közösségi tér, amelyben a tartalmak okán találkozások sokasága, a találkozások nyomán pedig folyamatos értékteremtés zajlik. Az értékteremtés a könyvtárak hosszú távú legitimációját jelenti.

A Pécsi és Baranyai Könyvtárosok Egyesülete 50 éves fennállásának alkalmából számos köszöntést kapott. A szervezet az elmúlt években – a szakmai kirándulásoknak köszönhetően – a külföldi országok könyvtáros egyesületeivel felvett jó kapcsolatait is bizonyítja, hogy két üzenet érkezett Szlovákiából és egy videóüzenet Bécsből. Így a konferencia zárásaként meghallgattuk a Szlovákiai Magyar Könyvtárosok Egyesületének vezetőségi tagjának, Pethő Andreának, és Zilizi Kristófnak, a Pozsonyi Egyetemi Könyvtár munkatársának üdvözletét, illetve megnéztük a bécsi Belvedere Múzeum Könyvtárából Grünvald Alexandra videóüzenetben elküldött jókívánságait.

Ez a jubileumi ünnepi konferencia méltó módon emlékezett meg az egyesület múltjáról és jelenéről, színvonalas és elgondolkodtató előadásokat hallhattunk.

Mizerák Andrea – Csorba Győző Könyvtár

1 A Pécsi és Baranyai Könyvtárosok Egyesületének 50 éves történetéről bővebben a Háromká 2024. évi 5. számában, Hamburger Antalné írásában lehet olvasni.

A szegedi Vándorgyűlésen jártunk

Az idei évben Szegeden rendezte meg a Magyar Könyvtárosok Egyesülete (MKE) szakmánk legnagyobb ünnepét, a Vándorgyűlést, amely már az 55. volt a sorban. Az eseményen közel 600 szakember vett részt, akik között ott volt a Csorba Győző Könyvtár küldöttsége is.

„Az MKE jövőre lesz kilencvenéves, a vándorgyűlés 1969 óta létezik. Idén azt járjuk körbe, hogy miként is készültek fel a könyvtárak, könyvtárosok a 21. századi változásokra. Azt a szakmát képviseljük, amely a legkreatívabb és leginnovatívabb módon próbálja meg a világ trendjeit követni és megvalósítani. A mesterséges intelligenciától nem félni kell, hanem megismerni és a saját a saját javunkra fordítani" – mondta el Gerencsér Judit, a Magyar Könyvtárosok Egyesületének elnöke az esemény előtt.

„A változás részei vagyunk: mi és MI" volt a címe a szegedi rendezvénynek, az előadások, a szekcióprogramok fókusza ezeken a témakörökön volt. Többször került szóba, hogy a 21. század technológiai újításaival (leginkább a mesterséges intelligenciával) és kísérő jelenségeivel miként tudunk együtt élni, kapcsolatban lenni, használni a könyvtári munkánk során.

Kép forrása: https://mkevandorgyules.hu/galeria/

A rendezvény nyitó plenáris ülésén a köszöntők és az előadások után átadásra kerültek a szakmai elismerések, illetve volt egy különleges pillanata is: lejátszották azt a videófelvételt, amelyen Karikó Katalin, a Szegedhez kötődő Nobel-díjas tudós nagyrabecsüléséről biztosította a könyvtárosokat, és saját kutatói információszerzési szokásai révén hangsúlyozta, mennyire lényeges a tudományos publikációk világában a széles körű, gyors hozzáférés, amelyben a könyvtárosok sokat tudnak segíteni, ezzel támogatva a kutatók munkáját.

Az MKE már az esemény tavaszi felvezetésekor többször jelezte, hogy bizonyos dolgokban megújul majd a Vándorgyűlés, és ez így is történt. A szervezők a szekcióüléseket két napra elosztva, tágabb időbeosztással állították össze, így a résztvevők több szakmai programra is be tudtak ülni. A szegedi eseményen több közösen szervezett szekcióülés is megvalósult: a Múzeumi és a Műszaki, a Helytörténeti és Bibliográfiai, a Gyermekkönyvtáros és a Közkönyvtári Egylet, a Tudományos és Szakkönyvtári és a Társadalomtudományi közös eseményei mellett a Zöldkönyvtári Szekció és a Könyvtárostanárok Egyesülete együtt valósította meg szakmai programját. Idén három új szekció (Elnöki, az Év fiatal könyvtárosa, Marketing) jött létre.

Megújult az MKE arculata is, amelyet a szegedi eseményen mutatott be először a szervezet.

A Vándorgyűlés helyszíne hozta magával a lehetőségeit is, hiszen Szeged kulturális sokszínűsége sok pluszt hozzáadott a rendezvényhez: lehetőség nyílt könyvtártúrákra, helyi kulturális intézmények látogatására, pl. a résztvevők csoportosan felmehettek a Dóm egyik tornyába is. Egy kisebb létszámú csoport a szegedi Csillag börtön könyvtárát is meglátogathatta.

A júliusi, sokszor igen extrém forróságot (bár nem volt akadálya a rendezvényeknek), nem mindig volt kellemes elviselni egy-egy előadáson ülve, de a szervezők sokat tettek azért mindegyik napon, hogy a résztvevők a kánikulában is komfortosan érezzék magukat.

Összességében egy változatos, szakmai programokkal teli eseményen vehettünk részt, melynek jövő évi állomása Debrecen lesz.

A Vándorgyűlésen elhangzott előadások anyagai a szervezők ígérete szerint folyamatosan kerülnek fel majd az esemény weboldalára: https://mkevandorgyules.hu/

Szeifer Csaba – Csorba Győző Könyvtár

„Szerencse fel! Szerencse le!” – tudósítás az Oberon Társulat előadásáról

A pécsi Oberon Társulat 2023. szeptember 1-jén mutatta be a *Jó Szerencsét!* című előadását. E független színházi csoporttól nem áll távol a lokális történelmünket meghatározó témák feldolgozása: egy korábbi előadásuk *Bündeltanz* címmel a baranyai svábok 1940-es évekbeli kitelepítését mutatta meg.

A mostani produkciót megelőzte egy komoly felkészülés, tanulmánytúra: a darab írója, rendezője, Ákli Krisztián (aki egyben a társulat művészeti vezetője) a színészekkel együtt több egykori bányásszal is mélyinterjút készített, hogy minél pontosabb, hitelesebb képet kapjunk a bányászlétről, majd ezekből a visszaemlékezésekből gyúrta össze a szövegkönyvet. Így született az előadás, melynek műfaji meghatározása: „drámai feltárás bányászdalokkal, visszarablással és (meg)fejtéssel”.

A darab bemutatója Pécs-Vasason, a Petőfi-aknán volt, de azóta már több helyen is megtekinthették a baranyai érdeklődők. Jelen írás a 2024. augusztus 23-i, mecseknádasdi előadásról szól. Bizonyára az egykori akna mint helyszín jelentősen hozzáadhat a produkcióhoz, de a Mesterségek Udvarán sem volt kevésbé megrázó és izgalmas színházi élmény. A darab kezdetén – ráhangolódásként – meghallgathattuk Ákli Krisztián rövid bányászattörténeti bevezetőjét.

A történet szerint Feri (Arató Máté), a bányamester fia, ellenállva apja (Inhof László) akaratának, nem bányamérnök lesz, és nem választ valamilyen értelmiségi foglalkozást, hanem vájár szeretne lenni. A műszak eleinte idegenkedve méregeti az esetlen fiút, kivéve a jószándékú Matyit (Tatai Gergő), aki felkarolja. Feri felesége, Adél (Bizau Tímea) is küszködik: a kényelmes családi fészket hagyta ott, annak reményében, hogy hamarosan saját lakást kapnak, helyette a munkásszállón, nehéz körülmények között élnek, ráadásul kiderül, hogy hamarosan gyermekük születik.

A színészek több szerepben is feltűnnek: György Zoltán Dávid, a „Finomkezű” névre hallgató karakter mellett – aki időnként eltűnik néhány napra, hogy utána „regenerálódva” ismét belevesse magát a tárnák mélyébe – játssza az idős, szilikózisban szenvedő bányászt is, aki történeteivel szórakoztatja Ferit. Endre (Lőrincz Sándor), a műszakvezető kemény tempót diktál, ugyanakkor a felszínen sokszor elnéző a csapatával. Gál Éva szerepeiben különféle női sorsokat mutat meg – prostituált, elvtársnő, Endre felesége (akinek a bányászfeleségekről szóló monológja Adél számára kevés azonosulási pontot jelent), Erzsi, a bányásznő.

Több nehéz pillanat is akad az előadásban: Ferit és Binyót (Agócs Andor) maga alá temeti a bánya, és utóbbi – míg arra várnak, hogy megérkezzen a felmentő sereg (sőt, hogy egyáltalán észrevegyék, hogy eltűntek) –, mesélni kezd arról, milyen korábbi balesetek történtek már. Az egyik élesebb helyzet után Ferinek feltűnik, hogy Lacikával (Martos Kende) nincs minden rendben, megszólítja, mire társa rendkívül cincogó hangon válaszol, mely

egyértelműen a metángáz-mérgezés hatása. Az előadás két legmegrázóbb eseménye egy haláleset (és azt követő elszámoltatás az elvtársak részéről, akik mindenáron felelőst akarnak találni a balesetért), és a bánya bezárásának híre. Az elzártság és a bizonytalanság mellett tanúi lehetünk annak, hogy az egymásrautaltság milyen összetartást alakít ki a munkások között.

A minimalista díszlet tulajdonképpen dobogókból állt. Ezek keretét a szereplők mozgatták, ezzel keltve azt a hatást, mintha valóban a bánya belsejében haladnának centiméterről centiméterre. Ezt a puritán berendezést ellensúlyozta a fények, a világítás, valamint a hangeffektusok használata. Ennek köszönhetően beláthattunk Feriék, Endréék lakásába, a kocsmába, ahol a műszak után még rituálisan összegyűltek a munkások, egy szórakozóhely színpadára (ahol a rózsaszín fények domináltak), de még Feri lidérces álmába is (egy zseblámpa fényének segítségével). A kas leereszkedését kísérő kékes fény robajszerű hangokkal kiegészülve meglehetősen élethű hatást keltett.

A zörejek és a zenei megoldások is rendkívül ötletesek. Az előadás kezdetekor a távolból hallunk felcsendülni egy bányászdalt, amit az összes szereplő előad, így vonulnak fel a színpadra. Több nótát is énekelnek (Eklics Dániel az előadás zenei rendezője), még Cseh Tamást is megidézik az uránvárosi szórakozóhelyen játszódó jelenetben. Az előadás végén eléneklik a Bányászhimnuszt, amely abban a pillanatban egyszerre jelenti a szereplők bányászéletének végét, az előadás finálét és számunkra, nézők számára annak a korszaknak a lezárását, ami a mélyművelésű bányák bezárásával véget ért.

Fotó forrása: deryneprogram.hu

Gyántiné Kiss Kármen – Csorba Győző Könyvtár

Dömör király és a többiek – beszélgetés Császár Levente meseíróval

Császár Levente több mint egy évtizede foglalkozik azzal, hogy megírja Baranya településeinek meséit. Magát mint „mesemíves" határozza meg, munkájára pedig egyfajta misszióként tekint. Nemrég jelent meg legfrissebb kötete, a *Dömör király*, amely Pécs város meséje, a történet pedig életre is kelt az idén májusban megnyitott Meseerdőben.

– Mi vonzotta a mesék világába? Mikor kezdett el írni?

– Ha most leszámítom a gyerekfejjel elképzelt történeteket, akkor meglehetősen későn. Az első komolyabb produktum egy anekdota-gyűjtemény volt. 2000 tájékán összehoztuk Kárász nagy mesélőit, s egy demizson bor társaságába indult a sztorizás a település múltjáról, nekem csak jegyeznem kellett az „igaz-nem igaz" történeteket. Később ez adta a *Kárászi hunczutságok* című kötet alapját. A dolog pikantériája, hogy az idős mesélők közül már senki nem él. Ha ezeket a történeteket akkor nem jegyzem le, már az enyészeté lennének.

– A településekről szóló mesekönyvei hiánypótlónak számítanak. Elsősorban baranyai községek történeteit írja meg, de az ország többi részéről is érkeztek már megkeresések. Hogyan fog neki egy-egy mese megírásának?

– Az egyszerűbb megoldás, ha felkérnek. Ebben az esetben ki van taposva az ösvény a könyv megjelentetéséig.

A másik mód, ha csak úgy, magamtól megírom egy település meséjét, mert mondjuk megfogott a mondavilága vagy a természeti környezete, esetleg az épített öröksége. Ez lényegesen bonyolultabb, hiszen meg kell találnom azt az erőt, amely a kéziratból könyvet varázsol. Ez színtiszta alkímia. Ez az erő lehet polgármester, de lehet csak egy lokálpatrióta, akinek fontos, hogy a falujáról – esetleg a városáról – mesekönyv szülessen. S mint mondtam, ez elég bonyolult, épp ezért jó néhány mese az íróasztal fiókjában lapul, mivel nem találtam meg az említett erőt. Idesorolhatnám Hollókőt, de akár Pécsváradot is. Ez utóbbit különösen fájó pontom, mivel a történet alapját a Kőszavár adja. Sokan nem is hallottak még róla. A mesekönyvvel ismertté lehetne tenni.

– Van kedvence?

– Általában amin éppen dolgozom. Pár hete jelent meg a *Mocsoládia I-II.* Az eredeti történet 2018-ban látott napvilágot, a végét nyitottan hagytam. Míg Borbás Zoli rajzolta az illusztrációkat, ez annyira inspirált, hogy megírtam a folytatását. Rábeszéltem Alsómocsoládot, hogy ha majd elfogynak az eredeti példányok, akkor a két történetet egy kötetben adjuk ki. Egyébként erre a könyvre kaptam életem egyik legnagyobb dicséretét. Egy-egy baranyai mese megírásánál alapnak dr. Pesti János gyűjtéseit használom. Az első kötet kéziratát még anno megmutattam János bátyámnak, aki nemes egyszerűséggel csak annyit mondott: „Ne haragudj Levikém, de ezzel a grimmi romantikával nem tudok mit kezdeni." Nyilván ő nem dicséretnek szánta, no de egy lapon emlegetni a Grimm testvérekkel…

– A *Dömör király*, illetve ezzel összefüggésben a Meseerdő ötlete honnan jött? Felmerült-e esetleg más helyszín?

Az alaptörténettel még 2015-ben kezdtem el foglalkozni, mindenképpen meg akartam írni Pécs meséjét. A helyszín jó választásnak tűnt, hiszen a Dömörkapu és környékén játszódik a város jó néhány mondája, melyeket aztán összefűztem. Törpékről mesét írni egyébként hálás feladat, még akkor is, ha a törpe, mint mesefigura, nálunk nem igazán honos. Ellenben itt volt egy komoly fogózkodóm: Pesti János gyűjtötte az eredeti mondát, a *Dömörkapu törpéit*. A törpék nemzetközi mezőnye viszont elég színes, gondoljunk csak Hófehérkére, vagy Tolkien törpjeire – élükön Tölgypajzsos Thorinnal –, esetleg Tyrion Lannisterre. Aztán a *Dömör király* kézirata évekig a fiókban hevert, nem találtam a már korábban említett „erőt"…

A Meseerdő alapgondolata a BIOKOM-tól, pontosabban Meixner Barna igazgatótól származik. Ő keresett meg, hogy lenne-e ötletem az egykori vidámpark helyén valami gyer-

mek- és családbarát megoldáshoz, hisz már korábban is valami hasonlóban gondolkodtak. Elsőre vevő volt a tematikus meseösvényre. A felelősség persze nagy volt, volt néhány kritika, hogy miért nem egy új vidámpark épül, vagy miért nem a beígért aquapark? Volt, aki a sátoraljaújhelyi függőhíddal vont párhuzamot: „a Misinát összekötni a Jakab-heggyel!" – az lenne ám a jó móka! Aquapark ide, függőhíd oda, a Meseerdő rengeteg érdeklődőt vonz. Minden szombaton fent vagyok a parkban, mesevezetést tartok, máig rácsodálkozom a jelentkezők számára.

– A *Dömör király* Radnai Évával közös munka gyümölcse. Mennyiben más szerzőtárssal alkotni, mint amikor egyedül dolgozik?

– Évi évek óta a szerkesztő-korrektorom. Azon felül, hogy javítja a szöveget, néha a cselekmény vezetésében is tanácsot ad, s ha kell, verset ír. A *Dömör király* esetében egy másik verziót javasolt a mese befejezésére, mint amit én írtam. Az övé sokkal ütősebb lett, hiszen ő a pécsi szén megtalálására fektette a hangsúlyt, míg én a törökök szamárbőrbe rejtett aranyára. Így lépett elő társszerzővé.

– A Meseerdőben 2024 nyara óta meséséták indulnak az Ön vezetésével. Milyen érzés személyesen találkozni az olvasókkal, érdeklődőkkel?

– Lényegesen komplikáltabb, mint azt hittem. Amikor a korcsoport azonos – akár 4-5 évesekről légyen szó, akár felnőttekről – könnyű helyzetben vagyok, a közös hangot általában sikerül elsőre megtalálni. A probléma akkor adódik, amikor a csoport összetétele vegyes. Egy 4 évesnek nem mesélhetek úgy, mint egy 14 esztendősnek. A nagyobbakat általában összefüggésében érdekli a történet, a kisebbeknek inkább részleteket ragadok ki: hogy sírtak Kantavár betyárjai, vagy hogy perdültek táncra az óriások. A felnőtteknek inkább az alapmondákat fejtem ki bővebben – András-akna, Lámpás-völgy, Gyükés, Szamárkút, óriások… –, illetve azt, hogy ezeket miként forgattam be a mesébe.

– Kapott már olyan visszajelzést, ami inspirációt adott újabb történetekhez?

– *A bölcs remete* kéziratát még anno megmutattam Tarbay Edének. Róla annyit illik tudni, hogy a hőskorban a Magyar Televízió és az Állami Bábszínház dramaturgja volt, illetve az idősebbek emlékezhetnek a *Varjúdombi mesék* kötetére. Ede bácsi olyan szépet írt a püspökszentlászlói mesémről, hogy néha még ma is belepirulok. A könyv hátsó borítóján fel is tüntettem a sorait: „Ha hitoktatással foglalkoznék, 'kötelező' olvasmánnyá és témává tenném a Remete történeteit…" Ez elképesztő energiabombaként hatott rám, s valahol igazolt, hogy jó helyen kapirgálok a helytörténeti meséimmel.

– Vannak-e még tervei baranyai településekhez kapcsolódóan?

– Pár éve a Bács-Kiskun megyei önkormányzat felkérésére írtam 20 rövidebb terjedelmű mesét a kisebb korosztály részére *(Meseföld)*, valamint 50 hosszabb lélegzetvételű történetet a nagyobbak és a felnőttek számára, ez a *Legendás út*. Biztos voltam benne, hogy innentől egyenes út vezet egy hasonló, baranyai gyűjtemény számára is. Nem így történt. Ettől függetlenül, ha felkérnének, még ma nekikezdenék Illyés Gyula *Hetvenhét magyar népmese* mintájára a *99 baranyai míves mese* megírásának, melynek alapját természetesen a baranyai települések mese- és mondavilága adná.

– Mit jelent Ön számára a könyvtár?

Annak idején elég rosszul indult a „Császár Levente vs. könyvtár" párharc. Az alsó tagozatot Kárászon jártam, aztán felkerültünk a szomszéd településre. Magyaregregyen megboldogult Csernavölgyi tanító néni volt a könyvtáros. Minden tanévet azzal kezdett, hogy azokat a gyerekeket, akik előző évben, illetve a nyári szünidőben egyetlen könyvet sem kölcsönöztek ki, feltüntette a könyvtár ajtaján. A 6. osztály elején az én nevem is ott virított a szégyenlistán, ami azt jelentette, hogy addig egyetlen könyvet sem fogtam a kezembe. Pedig otthon egész szép kis gyűjteményünk volt: anyukámnak a könnyebbik oldal, Berkesi-, Szilvási-, Zilahy-sorozatok, apámnak inkább a kemény drog, Jókai, Móricz, Passuth… Az olvasási affinitásom a későbbiekben természetesen változott. Sőt, mikor a *Winnetou*-nak egymás után hatodszor is nekifogtam, anyukám azt mondta, eltüzeli. Onnantól csak titokban olvashattam az apacsok legnagyobb főnökének históriáját… Az osztályban komoly produkciót nyújtottam, mivel a négy kötetből bárhol is olvastak fel, én többnyire egy, esetleg két mondat után pontosan tudtam, melyik rész az.

A mai viszonyom a könyvtárakkal egész más jellegű. A megjelent meséimhez könyvesboltban nem lehet hozzájutni. Az adott településen lehet őket fellelni, főleg a könyvtárban. Az, hogy egy polcon szerepelek Benedek Elekkel, Csukás Istvánnal, és a Grimm testvérekkel, ne adj' Isten, Karl May-jal, mindenképpen egy szívdobogtató érzés.

Fotó: Dobos Attila (forrás: dobos-attila.hu)

Gyántiné Kiss Kármen – Csorba Győző Könyvtár

Magyaregregy könyvtári szolgáltatóhely

Magyaregregy község a Kelet-Mecsek északi peremén fekszik, Pécstől 30 km-re. A település környéke már a római korban lakott volt, ezt több régészeti lelet bizonyítja.

Magyaregregy a török hódoltság alatt is folyamatosan lakott helységnek számított. A falu nevét egy 1554-ben keletkezett oklevélben fedezhetjük fel először, ekkor még Egregy néven, amely az égerfa régebbi alakjából jött létre. A múltat idézi a falu fölé magasodó Máré vára, amely egy római kori őrtorony helyére épült a XIII. században gótikus stílusban.

Lakói korábban erdőgazdálkodásból és mezőgazdaságból éltek. A 18. század elején németek költöztek ide, ettől kezdve két településrészt, Magyar-Egregyet és Német-Egregyet különböztettek meg. A település lélekszáma jelenleg közel 750 fő.

1928-ban az Arnold család a kocsma és a mészárszék mellett tánctermet, vágóhidat, jégvermet és más gazdasági épületeket épített a faluban. A családi vállalkozás 1950-ben véget ért és az üresen maradt kocsmaépületet 1978-ban az akkori tanács megvásárolta múzeumi célra, felújította, majd a kezelői jogot átadta Magyaregregy községnek. Az épület (Arnold-ház) a mai napig kultúrházként és könyvtárként üzemel, valamint helytörténeti kiállítás is található itt, ahol megtekinthető egy mészárszék, a nyári konyha s egy lakószoba, viseletbemutatóval és használati tárgyakkal. Az épület fokozottan műemlék besorolásba tartozik. Ma találkozási lehetőséget biztosít több tánccsoportnak, zenekarnak és színkörnek. A könyvtárhasználók száma 40-50 fő között mozog, a helyi és környékbeli települések lakóiból tevődik össze. A rendszeresen bővülő állomány minden korosztály számára tartogat olvasnivalót. A könyvek, DVD-k, CD-k mellett négyféle folyóirat és a Laptapír szolgáltatása is elérhető. 2019-ben a Csorba Győző Könyvtár bútorokkal, az önkormányzat fűtéskorszerűsítéssel fejlesztette a szolgáltatóhelyet. A könyvtár heti 12 órában áll a lakosság rendelkezésére. A település rendezvényeinek 80%-a itt kerül megrendezésre. Az éves könyvtári programok közé tartoznak különböző farsangi, anyák napi, őszi és karácsonyi foglalkozások. Az intézmény kosárfonó- és a mézeskalács-szakkörrel a településen valaha működött szakmákról emlékezett meg nemrégiben.

A szolgáltatóhely immár második alkalommal ad helyet *a Rejtvényfejtők Versenye* című rendezvénynek, melyen egyéni és csoportos kihívásoknak lehettek részesei kicsik és nagyok egyaránt, pl. gyermekeknek szókereső vizuális és logikai rejtvények, felnőtteknek betű-szám és sudoku feladványok.

A költészet napja alkalmából az Arnold-ház belső udvarán „verskert" jött létre, ahova a látogatók idézeteket hozhattak és illusztrációt készíthettek.

Az idei évben először lett meghirdetve egy könyves kihívás: olvasók 12 tematikus könyv olvasásával teljesíthetik a feladatot, év végén pedig értékes könyves utalványokkal gazdagodhatnak.

A 21. századi Magyaregregyért Egyesület „Egregyi esték" sorozata sok helyit és környékbelit vonz be egy kellemes beszélgetésre tudományról, történelemről.

Az utóbbi években több helyi kiadvány könyvbemutatója került megrendezésre (Dr. Bihari Lajos: *Falu a leláncolt sziklák alatt*, Pesti János: *Magyaregregy kislexikon*). Tóth Zsuzsanna helyi meseíró több rendezvényen („Krónikás képnézegető", Népmesei világnap) is közreműködött kedves mesefigurája, Patty Manó történeteivel.

A könyvtárhelyiség kisebb, csoportos foglalkozások megtartására alkalmas, de az Arnold-ház többi termében nagyobb létszámú rendezvényekre is van lehetőség. Ilyen programok voltak az utóbbi években: Idősek és elszármazottak találkozója; Locsoló bál, Páros bál és szüreti bálok; karácsonyi ünnepségek, húsvéti programok; egyesületi-, illetve osztálytalálkozók; családi rendezvények, születésnapok.

Lakatosné Dicső Piroska
Magyaregregy Könyvtári, Információs és Közösségi Hely

Mitől érzem így magam? Bogozd ki az érzelmeidet!

Érzelmi intelligencia fejlesztő játékos foglalkozás óvodásoknak és kisiskolásoknak

A gyerekek élete éppolyan nehéz, mint a miénk: nemcsak az óvodában, iskolában kell teljesíteniük, de azt is meg kell tanulniuk, hogyan igazodjanak el az emberi kapcsolatok szövevényes világában, és miképp kezeljenek számukra érthetetlen, elszomorító vagy ijesztő helyzeteket.

Az érzelmi intelligencia az a képesség, amely segít élhetőbbé tenni az életünket és helytállni a legnehezebb helyzetekben is. Az érzelmileg intelligens ember magabiztos, teljesítőképessége, sőt egészsége szempontjából is jelentős előnyt élvez.

Miért annyira jelentős az érzelmi intelligencia fejlesztése a gyerekeknél? Röviden megfogalmazva azért, mert meghatározó szerepe van abban, hogy megfelelően kifejezzék és kezeljék érzéseiket, miközben tiszteletben tartják másokét.

Talán nem is gondolunk bele, milyen nagy hatással lehetnek a könyvek a gyermekekre. Rengeteg olyan szituáció van, amikor nem tudunk egy adott problémát megoldani, viszont akadhat egy történet, amely észrevétlenül segít a gyermeknek, hogy feldolgozza a számára érthetetlen vagy nehéz élethelyzeteket.

Anna Llenas könyve, *A színszörny* egy igazi nemzetközi bestseller. A kötet – amely csak hazájában 27 kiadást ért meg, és már 30 nyelvre lefordították –, most nagy örömünkre Kutasy Mercédesz fordításában végre nálunk is megjelent, hogy a magyar gyermekek és felnőttek szívét is meghódítsa.

Színszörny segít abban, hogy az érzelmeket megkülönböztessük egymástól, nevén nevezzük őket, empátiát tanítsunk, jó példát mutassunk és stratégiai megoldásokat adjunk a gyerekek kezébe, mindezt úgy, hogy az egészet egy mesés történet szövi át és észre sem veszik, hogy mennyit fejlődnek közben.

A könyvben a történet nagyon sematikus, teljesen le van csupaszítva. Amikor könyvtári foglalkozást tartok, az a célom, hogy a teljes óvodai, iskolai csoportot bevonjam a történetbe, ne érezze senki kirekesztettnek magát. Az alaptörténet ehhez kevés volt, így felvettem a kapcsolatot a kiadóval és az engedélyükkel kibővítettem, dramatizáltam a könyvet. Kapott egy kerettörténetet, mely egy kislányról szól, akit kiközösítenek, mert nem tudja jól kezelni az érzéseit, de szerencsére találkozik Színszörnnyel, aki ebben segít neki.

A könyvhöz külön megvásárolhatók a figurák, mely készlet tartalmazza a kislányt és a Színszörnyet minden érzelmi színben. Aki teheti, vegye meg hozzá, de enélkül is kiváló könyvtári foglalkozás alakítható.

Díszletként egy asztali paravánt használtam, de akár egy nagyobb kartonból is megoldható. Emellett szükség van 6 db mini üvegecskére és színes fonalra vagy papírra, amit beleteszünk.

Mivel a figurák kicsik, és fontos, hogy mindenki jól lássa őket, azt találtam ki, hogy a háttér az érzelemhez kapcsolódó Színszörny figura kinagyított képe lesz két oldalt, mint a koncerteken a kivetítők. A történetben fontos szerepet játszik 6 db üvegcse, melyben a kislány az érzelmeket gyűjti össze. Én ezek képeit kinagyítottam és a háttér középső részére helyeztem úgy, hogy ahogy teltek az üvegcsék, ezeket is „feltöltöttem" színes fonalak segítségével.

A történet kevés anyagi ráfordítással, nagyon látványosan eljátszható, így bármilyen kistelepülésnek, óvodának jó szívvel ajánlom.

A foglalkozások kezdetekor mindig megkérdeztem a gyerekeket, hogy milyen érzésekkel érkeztek, hogy telt eddig a napjuk. Ezzel ráhangolódunk a történetre.

A különböző érzelmekhez zenéket, dalokat kerestem, így mielőtt megneveztük volna, az elhangzott zenével segítettem őket az adott színt az adott érzelemhez kötni.

A mesének természetesen jó vége van, a kislány megismeri az érzéseit, el tudja mondani a társainak, mi bántja, és lesznek barátai, nem közösítik ki többet.

A történet után közösen beszélgetünk, kinek milyen most az érzése, ő milyen színű most, történt-e hasonló a csoportban, mint ami a kislánnyal.

Játék is kapcsolódhat a foglalkozáshoz. A kisebbeknek különböző színű Színszörnyet adunk, de puzzle-ként félbevágva. Akinél a fejrész van, feláll és olyan arckifejezést mutat, amilyen érzésű szörny van nála. Akinél a lábrész van, meg kell találni a párját az arckifejezés alapján. Ha jól választott, összeillesztik a képet.

Nagyobbaknál zenét játszok le, és megkérem őket, hogy emeljék fel annak a Színszörnynek a képét, ami szerintük a zene hangulatához illik.

Kézműveskedéssel zárjuk a programot. Minden gyerek kap egy üres szörnyecskét, középen az asztalon rengeteg színes papír. Alkossa meg mindenki a saját hangulatának megfelelő Színszörnyet. Azt szoktam kérni, hogy gyűrjenek galacsinná egy papírdarabot, és ezt ragasszák a lapra. Így a szörny is térbeli lesz és a finommotorikát is fejlesztjük.

Nálunk nagyon sikeres volt a program, rengeteg ovi, suli azóta ezen módszer alapján beszéli meg a gyerekekkel az érzéseiket, ezzel indítják a napot, jobban oda tudnak figyelni egymásra és a gyerekek is könnyebben megosztják egymással érzéseiket.

A könyv folytatása, *A színszörny iskolás lesz* címmel 2024 szeptemberében jelenik meg, így a foglalkozás tovább fejleszthető, a gyerekekkel tovább szőhető a történet. A könyv Magyarországon a Labirintus Kiadó gondozásában jelenik meg.

Jancsik Patricia – Csorba Győző Könyvtár

A Bridgerton-jelenség

Idén májusban két év várakozás után tért vissza a Netflix platformjára *A Bridgerton család* régóta várt harmadik évada, amely a streamingszolgáltató egyik legsikeresebb sorozata. A készítők ennek érdekében meg is tettek mindent, az első évadban közel 5000 kosztüm és megannyi díszlet között idézték meg a régens kori Anglia világát.

A sorozatot övező népszerűség nem újkeletű jelenség, azonban megjelenésével robbanásszerűen nőtt a történelmi romantikus művek népszerűsége.

Fedjük fel a szerzőt!

A sorozat alapjául szolgáló könyvek szerzője Julia Quinn (eredeti nevén Julie Pottinger), 1970. január 12-én született az Egyesült Államokban. Ahogy az bestselleríróknál nem meglepő, már gyerekként is imádott olvasni, felnőve pedig a romantikus regények felé fordult az érdeklődése. A Harvard Egyetem művészettörténész szakán végzett, sőt még az orvosi egyetemre is bekerült, de sokak örömére végül az írásnak szentelte jövőjét.

Saját bevallása szerint feminista, így nem véletlen, hogy regényeinek női karakterei gyakran rendelkeznek olyan tulajdonságokkal, amelyek nem feltétlenül felelnek meg az adott kor társadalmi elvárásainak. Regényeit könnyed humor és báj jellemzi, és több mint 40 nyelvre lefordították. Népszerűségét jelzi, hogy hazánkban is már harmadik kiadásban jelennek meg a Bridgerton testvérek történetét elmesélő kötetek. A regényfolyam fő szálát – ahogy a sorozat címe is sugallja – a Bridgerton család és az őket körülvevő elit társaság mindennapjai teszik ki. A szerző a nyolc testvér történetét nyolc kötetbe ágyazva meséli el, történelmi romantikus műfaj lévén nem meglepő módon a hangsúlyt arra fektetve, hogy a család ifjú (hölgy) tagjai minél előbb párt találjanak maguknak. Egyediségét az általa teremtett atmoszféra adja, karakterei nem ritkán élnek iróniával, valamint gyakran bújtatott társadalomkritikát is megfogalmaznak az adott korral szemben.

A Netflix adaptációt Shonda Rhimes amerikai producernek köszönhetjük – az ő nevéhez fűződik többek között a *Grace klinika,* a *Hogyan ússzunk meg egy gyilkosságot?,* valamint szintén a Bridgerton világában játszódó *Sarolta királyné.* A Hollywoodot is elérő Austen-mánia, és a nyomában robogó régenskorszak iránti érdeklődés nem minden esetben eredményezett történelmileg hiteles történeteket. Ezt láthatjuk a Netflix adaptációjában is, amely egy alternatív Londonban játszódik, ahol III. György nemesi rangig emelte az addig elnyomott, más rasszból származókat.

Mit takar a régenskorszak kifejezés?

A régenskorszakon az 1811 és 1820 közötti időszakot értjük Nagy-Britanniában, amikor III. György mentális állapota miatt alkalmatlanná vált az uralkodásra, így fia, IV. György látta el helyette régenshercegként az ország irányítását. A herceg híres volt tékozló, extravagáns életviteléről, lelkes támogatója volt az új divatirányzatoknak, támogatásával került átépítésre a Buckingham-palota, valamint a windsori kastély is. Ugyancsak ezen időszakban (1799-1815) Európa-szerte zajlanak a napóleoni háborúk, tehát korántsem volt annyira káprázatosan romantikus a világ, mint azt a széria lefesti, mégis megannyian rajonganak az 1800-as évek kezdetén játszódó történetekért.

Mivel kellett szembenéznie a kor leányainak?

Erősen korlátozó szabályok uralkodtak, különösen az úrihölgyeket tekintve. Egy magára valamit adó hölgy istenfélő, erkölcsös, művészetekben jártas (bár az oktatásuk nem egyenlő minőségű a férfiakéval), és igyekszik erényeivel elnyerni a kiválasztott férfi érdeklődését.

A jogrendszer nem tette lehetővé, hogy a nők örököljenek, amennyiben férfi testvéreik is voltak, így, ha nem sikerült férjet találniuk, nem volt más választásuk, mint rokonoknál menedéket lelni és eltartottként leélniük életüket (ahogyan Jane Austen is tette). A nők egyénisége elveszett valahol a lány, feleség és édesanya hármas szerepkörben.

Könyvtári kvíz? Miért is ne!

A quiz night, vagy kocsmakvíz az 1970-es években az Egyesült Királyságból indult útjára és azóta is hódít a különféle vendéglátóegységekben. A különböző közösségek által szervezett kvízjátékok eltérhetnek szabályaikban, formátumukban, de vannak közös vonásaik (pl. feleletválasztós kérdések, képfelismerő, videórészlethez kapcsolódó kérdések, zenefelismerős kérdések).

Mivel könyvtárunk használói körében nagy sikernek örvend Julia Quinn munkássága, a szünidő kezdetén Bridgerton tematikájú kvízt hirdettünk meg Belvárosi Fiókkönyvtárunkban. Az eseményre 3-5 fős csapatok jelentkezését vártuk, végül teltházzal indult útjára az est. A nyáresti kvízen a könyveket idéző dekorációval, valamint frissítővel vártuk a csapatokat. A jó hangulatban zajló játékról mi sem tanúskodhat jobban, mint a résztvevők pozitív visszajelzései, valamint az utólagos igény hasonló rendezvények iránt.

Fischer Margit – Csorba Győző Könyvtár

Sétálókönyv - Hallgass mesét séta közben!

A sétálókönyv projekt egy olyan 1-3 km-es sétautat jelent, ahol pihenőhelyek, ún. szusszanók vannak kialakítva. A szusszanókon található egy QR-kód, amit leolvasva a felhasználó egy weboldalra jut, ahol az adott helyhez illő mesét lehet meghallgatni/elolvasni. A sétáló kirándulóhely is családoknak mesékkel, természettel és szép kilátással. Olyan hely, ahol kellemes környezetben minőségi időt tölthet el egymással a család.

A sétálókönyvet egy diósdi házaspár találta ki a Covid-járvány idején, egy olyan projektet szerettek volna készíteni, ami a családoknak jó kikapcsolódást jelentene. Mivel a meséket mindenki szereti hallgatni, olvasni, így a turistautakhoz hasonlóan alakítottak ki mesesétálót, ahol a családok a megállókban mesét hallgathatnak, illetve olvashatnak szép környezetben. Ezek a sétányok a települések legszebb részein vannak kialakítva.

A mesékhez kétféle módon férhetünk hozzá: mobiltelefonnal az állomások, „szusszanók" QR-kódjait leolvasva eljuthatunk a mesékhez, melyeket meg is hallgathatunk, vagy fel is olvashatunk a családnak. A mesék elérésének másik módja, hogy a telefonon bekapcsoljuk a geolokációt és megnyitjuk a setalokonyv.hu oldalt. A honlap alapvetően népmeséket tartalmaz, de előfordult már, hogy helyi lakos írt történetet a sétálóhoz, vagy egy szerző hozzájárult annak felhasználásához. A mesék rendszeresen cserélődnek, ezért a sétálókra érdemes időről időre visszatérni.

A kezdeményezés egyik fő célja a mesék és az olvasás népszerűsítése modern technikai eszközök segítségével. A sétálók ingyenesek, helyi közösségek gondozzák és a DiDi (Diósdiak Diósdért Egyesület) fogja össze a közösségeket és nyújtja a technikai hátterét.

Az országban az első meseút 2020-ban Diósdon indult, „Dió Döme sétálója" néven, majd ezt követte Bölcskén a „Bölcs Kelemen sétálója", és az országban az elmúlt években még tizenhat

mesesétáló alakult. Baranya vármegyében jelenleg hat sétáló létezik: Vokányban a „VoKánya sétálója", Pogányban, a „PogáNyúl sétálója" 2022 februárja óta várja a kirándulókat. Zengővárkonyban „Vadkan Vili sétálója" 2022 májusában, míg Alsómocsoládon „Mocsoládia sétálója" 2023 október végén indult. Bogádon „BogáDonát sétálója" 2024 márciusában született meg és Kiskassán „Kasa sétálója" 2024 júniusában került átadásra.

összeállította: *Mizerák Andrea – Csorba Győző Könyvtár*

Kasa a kiskassai kis kakas sétálója

Legelső alkalommal Vokányban, Bálintné Eibel Izabella művelődésszervezőtől hallottam a mesesétálóról. Sokáig érlelgettük a gondolatot, hogy csatlakozzunk a Diósdiak Diósdért Egyesület kezdeményezéséhez. Majd 2024. július 29-re összeállt a kiskassai mesesétáló és az országban tizennyolcadikként csatlakoztunk a „nagy családhoz".

A megvalósításban nagy szerepet vállalt Erdélyi Alexandra önkormányzati képviselő, Veszprémi Istvánné polgármester, Erdei Ferenc alpolgármester, Veszprémi István falugondnok/képviselő.

A Kasa elnevezés a település nevéből adódott, hozzá a kakas szimbólum a Kasa szó „ízlelgetéséből" pattant ki.

A meséket a Diósdiak Diósdért Egyesület által létrehozott „koboldkocsmából" válogatjuk. A kiskakas meséjét Erdélyi Alexandra írta, valamint a *Felhőmese* is az ő fantáziáját dicséri.

Kiskassán 6 szusszanón lehet meséket hallgatni a falu különböző pontjain. A szusszanókat mi neveztük el: Dimbi-domb, Kukurikultúra, Muki, Örökzöld, Kis Malom és az Erdőszéli Manó-Lak szusszanó. QR-kódok beolvasásával összesen hat különböző mesét hallgathatnak meg az érdeklődők. Azért szorgalmaztuk a mesesétálót, hogy a gyerekeket és felnőtteket egy kicsit kimozdítsuk a mókuskerékből. Célunk, hogy a gyerekek hasznosan töltsék a szabadidejüket, minőségi időt töltsenek el együtt a szabadban.

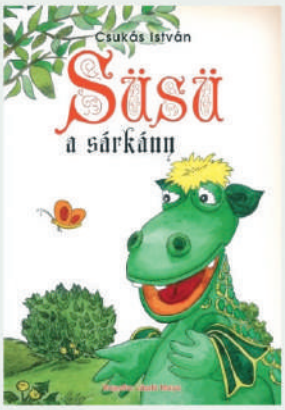
Veszprémi Istvánné – Kiskassa polgármestere

Forrás: https://setaloja.hu/; https://setalokonyv.hu/

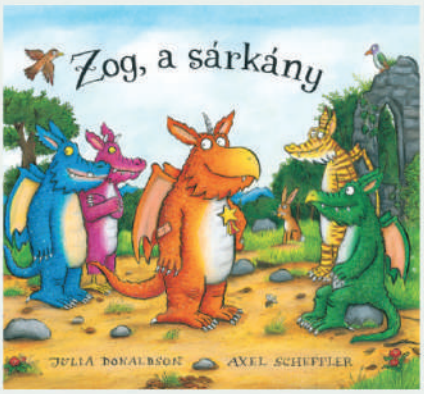
DINÓK, SÁRKÁNYOK

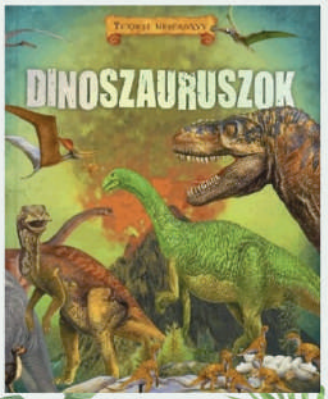

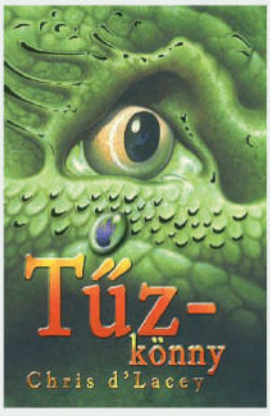

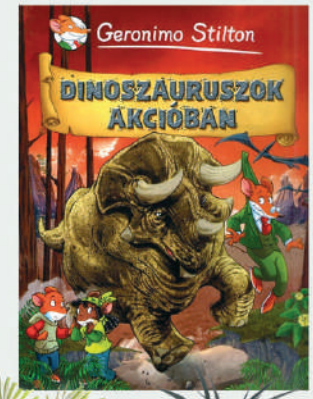

FONTOS ELÉRHETŐSÉGEK

Ellátási Térség	Referens	E-mail	Telefon
Mohácsi Ellátási Térség	Schmidt-Kovács Diána	fiestadiana@gmail.com	+36 20/389-9323
Pécsi Ellátási Térség	Mizerák Andrea	mizerak.andrea@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28014
Pécsváradi Ellátási Térség	Gyurák Orsolya	gyurak.orsolya@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28015
Sásdi Ellátási Térség	Meggyesi Mónika	meggyesimoni@gmail.com	+36 72/475-663
Sellyei Ellátási Térség	Erdősi Alexandra	erdosi.alexandra@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28015
Siklósi Ellátási Térség	Kiss Adrienn	kiss.adrienn1985@gmail.com	+36 72/579 -125
Szentlőrinci Ellátási Térség	Bali Máté	bali.mate@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28014
Szigetvári Ellátási Térség	Vasvári Gergely	wasvary@gmail.com	+36 73/311-407
Villányi Ellátási Térség	Tóth Balázs	toth.balazs@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28104
Könyvtárbusz 1.	Csobán László	csoban.laszlo@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28097
	Molnár Ferenc	molnar.ferenc@csgyk.hu	
Könyvtárbusz 2.	Somogyi Krisztina	somogyi.krisztina@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28097
	Nagy László	nagy.laszlo@csgyk.hu	
KönyvtárMozi; Nyilvános könyvtárak	Márkus István	markus.istvan@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28035
Rendezvényszervezés	Simonfalvi Anita	bkszr@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28058
	Szeifer Csaba	bkszr@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28058
Informatika	Szerecz Gábor	csgyk.it@gmail.com	+36 72/501-500 / 28065
	Urvald Péter	csgyk.it@gmail.com	+36 72/501-500 / 28065
Folyóirat reklamáció	Dériné Fődi Katalin	fodi.katalin@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28035
Beszerzés, feldolgozás	Bali Judit	bali.judit@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28035

FILMPAKKOK GYEREKEKNEK

A fecske meg a szalmaszál
A hazudós egér
A hetvenkedő sün
A kevély kiskakas
A Pál utcai fiúk
A walesi bárdok
Boltosmesék
Magyar népmesék I.
Mesék Mátyás királyról
Mesél a kő
Mondák a magyar történelemből
Rege a csodaszarvasról
Szent Péter esernyője
Szörnyeteg Lajos jaj de álmos
Vacskamati virágja
Vízipók-csodapók

FILMPAKKOK FELNŐTTEKNEK

A Pendragon legenda
Állami Áruház
Az ötödik pecsét
Csinibaba
Hyppolit, a lakáj
Macskajáték
Megáll az idő
Mephisto
Moszkva tér
Régi idők focija
Rokonok
Szamárköhögés
Szegénylegények
Szerelem
Szindbád
Tízezer nap

Könyvtári HírZengő

Baranya vármegyei könyvtárosok lapja

VIII. évfolyam 4. szám

CSORBA GYŐZŐ KÖNYVTÁR | BARANYAI KÖNYVTÁRELLÁTÁSI SZOLGÁLTATÓ RENDSZER

„Mindig nagyon optimista voltam, talán bolondulásig optimista” – beszélgetés Jón Kalman Stefánssonnal

Ha nagy leszek – társasjáték óvodásoknak és kisiskolásoknak

Baranyai könyvtárosok találkozója Mozsgón

Simon Béla, egy baranyai festőművész erdélyi ifjúsága

ISSN 2559-8767

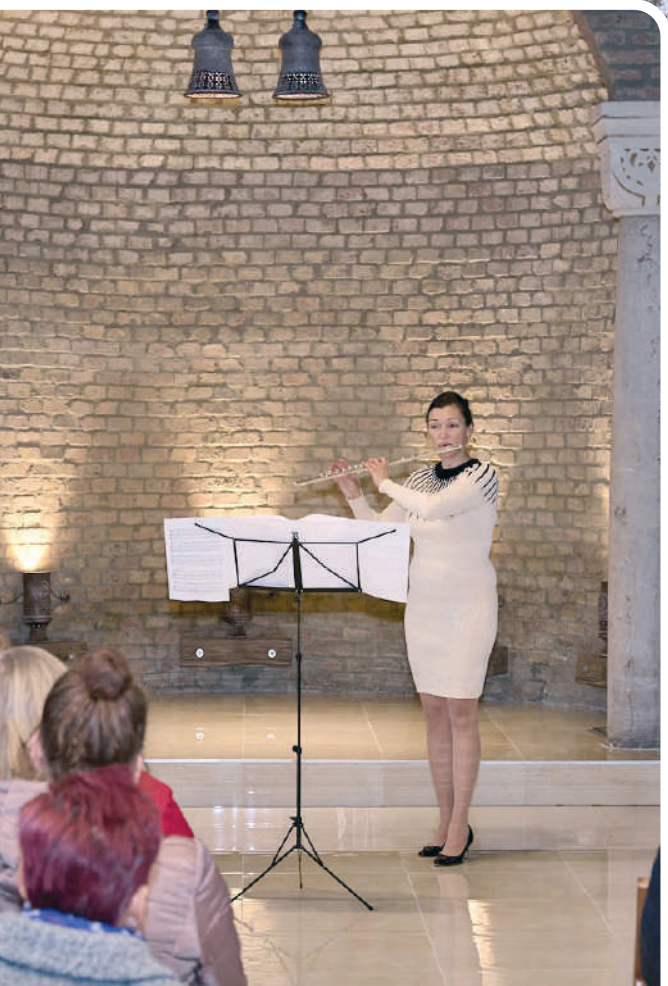
2024. tél

ORSZÁGOS KÖNYVTÁRI NAPOK – BARANYAI KÖNYVTÁROSOK TALÁLKOZÓJA MOZSGÓN

HÍRT ZENGÜNK!

Kedves Könyvtáros Kollégák!

Téli számunkban az első PécsLIT After fesztivál vendégével, Jón Kalman Stefánsson kortárs izlandi íróval készült beszélgetésnek rövidített változatát olvashatjátok. Az Országos Könyvtári Napok keretében a Csorba Győző Könyvtár minden évben megszervezi a Baranya vármegyei könyvtárosok találkozóját, amely idén Mozsgón került megrendezésre, erről a napról is beszámolunk.

Ezt követi egy tudósítás a szeptemberben a Népmese Napja alkalmából megrendezett, a „Népmesével a lélek körül" című szakmai konferenciáról, melyet a tatabányai József Attila Könyvtár szervezett meg. Az Emberség Erejével Alapítvány munkatársai újabb társasjátékkal rukkoltak elő, erről Arató Viljával beszélgettünk az ötlettől a megvalósításig. Az idei KönyvtárMozi szakmai napról egy összefoglalót találtok, ahol szó volt a terület új kihívásairól, a hagyományos megoldások és az új módszerek adta lehetőségekről, az irodalom és a film kapcsolatáról. Ebben a számban Dencsháza könyvtári szolgáltatóhelye mutatkozik be a Szigetvári Ellátási Térségből. ÖtletBörze rovatunkban a téli madáretetéshez kapunk hasznos tanácsokat. Helyi érték rovatunkban Simon Béla baranyai festőművész ifjúságát ismerhetjük meg. Végezetül, izlandi vendégünk által inspirálva, északi szépirodalmi műveket ajánlunk.

A szerkesztők

Kiadó:
Csorba Győző Könyvtár
7622 Pécs, Universitas u. 2/A.
Tel.: +36 72/501-690
http://www.csgyk.hu

Felelős kiadó:
Miszler Tamás igazgató

Főszerkesztő:
Mizerák Andrea
mizerak.andrea@csgyk.hu
+36 72/501-500/28014

Szerkesztők:
Csobán László, Gyántiné Kiss Kármen,
Simonfalvi Anita

Nyomda:
Sz. K. Stúdió Kft.
Számítástechnikai és Kiadványszerkesztő Stúdió
Felelős vezető: Pilláry Gábor

Megjelenik negyedévente, 300 példányban.

ISSN 2559-8767

TARTALOM

INTERJÚ

4 „Mindig nagyon optimista voltam, talán bolondulásig optimista" – beszélgetés Jón Kalman Stefánssonnal

6 Ha nagy leszek – társasjáték óvodásoknak és kisiskolásoknak

TUDÓSÍTÁS

7 Baranyai könyvtárosok találkozója Mozsgón

8 „Népmesével a lélek körül"

KÖNYVTÁRMOZI

9 Irodalom és a film kapcsolata - KönyvtárMozi szakmai nap Egerben

BEMUTATKOZNAK KÖNYVTÁRAINK

10 Dencsháza könyvtári szolgáltatóhely

ÖTLETBÖRZE

11 Madáretetés télen

HELYI ÉRTÉK

12 Simon Béla, egy baranyai festőművész erdélyi ifjúsága

KÖNYVAJÁNLÓ

15 Északi irodalom

Címlap: – Jón Kalman Stefánsson – fotó: Kölcsey-Gyurkó Sára
– Ha nagy leszek társasjáték – kép forrása: https://www.emberseg.hu/ha-nagy-leszek/

Képválogatás forrása: http://www.mozsgo.hu/hir/konyvtar-talalkozo-mozsgon, Fotók: Ken Owen

„Mindig nagyon optimista voltam, talán bolondulásig optimista” – beszélgetés Jón Kalman Stefánssonnal

Az első PécsLIT After fesztivál vendége, Jón Kalman Stefánsson, a kortárs izlandi irodalom egyik legjelentősebb, világirodalmi rangú alkotója volt. Első verseskötete 1988-ban jelent meg, a nemzetközi sikert regényei hozták meg számára: 2017-ben *A halaknak nincs lábuk* című regényét jelölték a Nemzetközi Man Booker-díjra, 2022-ben pedig elnyerte az év legjobb idegen nyelvű könyvének járó francia Prix du Meilleur Livre Étranger díjat a *Hiányod maga a sötétség* című művéért. 2024 szeptemberében a Budapesti Nemzetközi Könyvfesztiválon átvette a Budapest Nagydíjat is. Mindezek után még vidékre, Pécsre is elmerészkedett. A könyvbemutató beszélgetés rövidített, szerkesztett leírását adjuk most közre.

A siker

Jón Kalman Stefánsson szerénységét mi sem bizonyíthatja jobban, mint hogy az elképesztő magyarországi sikerének titkát is leginkább kiváló fordítóiban (Egyed Veronika, Patat Bence) látja. Elmondása szerint soha nem gondolkodik a sikerein, sőt az olvasói igényekre sem gondol írás közben – meggyőződése, hogyha ilyesmin rágódna, valószínűleg nem tenne jót az alkotói folyamatnak. Ugyanakkor elmesélte, hogy hallott olyan teóriát, miszerint azért olyan népszerűek az országunkban a könyvei, mert *„az izlandi természet és időjárás zordsága emlékezteti itt az embereket arra a zordságra és rossz politikára, ami Magyarországon van…szívesen feláldoznám a könyveimet, ha ezzel elősegíthetném, hogy itt minden jobbra forduljon”*.

Versből novella

A szerző kifejtette a Typotex Kiadó gondozásában megjelent *Versek* című könyve kapcsán, hogy költőként kezdte a pályafutását és nem állt szándékában regényeket írni. Az pedig kifejezetten bosszantotta, amikor azt firtatták, mikor jelenik már meg prózakötete. *„Nem arról van szó, hogy dühített volna, inkább olyan volt, mintha azt mondanák, hogy a verseim nem elég jók. De lehet, hogy arról van szó, hogy akik már olvasták a verseimet érezték, látták a szövegeimben, hogy ez regény után kiált.”* Az író elmondta, három évébe telt, mire megírta az első regényét, ami a reykjavíki éjszakai életről szólt, de ezt sosem publikálták, ugyanis kidobta. *„Nem tetszett, úgyhogy kidobtam, és meg voltam győződve arról, hogy sosem fogok regényt írni. Úgy éreztem, íróként végeztem. De egyszer csak valami felrobbant bennem, és a világgal, mondatokkal, a karakterekkel a stílus beindult és anélkül, hogy észrevettem volna, írtam egy trilógiát. Még mindig nem tudom, hogyan kell regényt írni. Meg kellett, hogy értsem, nem én döntöm el, hogy miről írok. Az embernek hallgatnia kell a belső hangjaira, az ösztöneire. Éppen ezért nem írtam meg egy könyvet sem, amit elterveztem.”*

Úton a világ jobbá tétele felé

A verseskötet végén olvasható esszében többek között a költővé válás folyamatáról ír, és arról, hogy szerinte mi az irodalom szerepe az életünkben. A könyvbemutatón elmondta, meggyőződése szerint a világ jobbá tehető az irodalom segítségével. Szerinte ez azért van így, mert ha az ember regényt, verseket olvas, mélyebben megérti az emberiséget, ez által pedig az olvasó belső világa is gazdagodik. Kifejtette,

hogy az irodalom képes arra, hogy megváltoztassa az ember életét, ezért veszélyes. Az olvasás pedig erősebbé tesz minket, és ráébreszt arra, hogy a világ bonyolult, és nincsenek könnyű válaszok. A szerző szerint minden diktátor fél az irodalomtól és gyűlöli is azt a fentebb leírtak miatt, többek között ezért is tiltanak be könyveket. Jón Kalman Stefánsson a beszélgetés ezen pontján kitért arra is, hogy tisztában van vele, hogy milyen nehéz helyzetben vannak a könyvesboltok jelenleg Magyarországon, a gondolatmenetét pedig ezzel a mondattal zárta: *„A könyvek tovább élnek, mint bármelyik diktátor."*

Van-e vége a bánatnak

Októberben jelent meg nálunk a *Sárga tengeralattjáró* című kötet, melynek nyitóképe szerint 2022-ben Paul McCartney ül egy londoni parkban, ahol egy Jón Kalman Stefánssonhoz nagyon hasonló író figyeli és azon gondolkodik, hogy hogyan szólítsa meg gyermekkora ikonját. Azonban mielőtt ezt megtenné, végig akarja gondolni a saját élettörténetét, hiszen vannak benne olyan elakadások, amiket még mindig nem tudott feldolgozni. Ugyanakkor azt mindenképp szeretné, hogy Paul McCartney megtudja, mekkora fájdalom volt az édesanyja elvesztése, milyen traumát okozott az is, hogy feloszlott a Beatles, milyen nehéz volt a gyász ideje alatt kommunikálni az édesapjával, és hogy a Biblia, amit a kezébe nyomtak segítségképpen, inkább rontott a helyzeten. A szerző több könyvében is foglalkozott már az édesanyja elvesztésének traumájával, ebben a kötetben azonban a fókusz eltolódik, itt már nem csak magáról a veszteségről van szó, hanem arról is, hogy hogyan lehet együtt élni ezzel és hogyan lehet tovább lendülni. Azokra a kérdésre, hogy van-e vége a bánatnak, létezik-e olyan, hogy az ember ki tudja írni magából a traumáit, az író nem tudott egyértelmű választ adni. Ugyanakkor biztosította a közönséget afelől, hogy az írás mindenkinek jót tesz, és a szerző itt nemcsak az írókra gondolt, hanem az irodalommal nem foglalkozó emberekre is, akiknek talán nincs az íráshoz tehetsége. Mindenkit arra buzdított, hogy írják le az érzéseiket, vezessenek naplót. *„Szerintem mindenkinek naplót kellene írnia. A halál és az azt követő feledés elleni végtelen harcunk miatt. A gyermekeid, unokáid és dédunokáid elolvashatják majd, amin keresztülmentél, és az újra életre kel majd. Ami engem illet, én nem tudok fájdalomból vagy bánatból írni, mert ezek mindig ott vannak bennem. Része az életemnek, a szívverésemnek… Remélem, hogy amikor ezekről a dolgokról írok, az az olvasót segíteni fogja valami módon. Mert a könyvek fontosak. Az igazság hatással van az emberekre, emlékezteti őket mind a bánatra, mind az örömre."*

Hol üssük fel a könyvet?

Az alkotói folyamatával kapcsolatban Jón Kalman Stefánsson visszatért a beszélgetés elején említett reykjavíki történeteire, amik végül nem jelentek meg. Kifejtette, hogy idővel rájött, ezeknél a szövegeknél ott hibázott, hogy azt gondolta, a regény egyenes vonalon, kronologikusan íródik. Hozzátette, hogy nincs ellenére az egyenes vonalvezetésű regény, de neki nem ez a preferenciája. Meglátása szerint azért, mert ő maga sem

így gondolkodik és szerinte az élet sem így zajlik, soha nem egyenes vonalú, mindig vannak kanyarok, amik időről időre más irányba viszik az embert, mint amerre elindult. *„Néha úgy gondolom, úgy kell írni, ahogy az élet zajlik, ahogy az élet folyik. Amikor elkezdek megírni egy jelenetet, például, amikor Paul McCartney ott ül a kertben, akkor az a meggyőződésem, higgyék el, hogy arról fogok írni, hogy Paul McCartney ott ül a kertben. De akkor hirtelen felbukkan valaki és a történet egy kanyart vesz. Soha sem döntöm ezt el előre, hanem követek egy érzést. Az érzést követve pedig az ember egyszer csak azon kapja magát, hogy már máshol van. Ezen sosem aggódtam, mert ha többféle irányba indulok is el, végül a helyes úton fogok menni."*

Sárga tengeralattjáró

A szerző a kötetben többször is leírja: az ő „Sárga tengeralattjárója" a keflavíki könyvtár volt 1985 telén. A könyvbemutató végén hosszan beszélt a könyvtárak XXI. századi szerepéről. A szerző elmondása szerint az emberek hajlamosak azt hinni, hogy minden rossz irányba halad, sőt kifejezetten csábító attól tartani, hogy a közösségi média, a mesterséges intelligencia túláradása miatt az emberek nem fognak könyveket olvasni ötven év múlva. Azonban az író szerint még senkinek sem sikerült eddig pontosan megjósolnia, hogyan fog változni a világ. *„Úgy gondolom, hogy helyénvaló aggódni ezek miatt a dolgok miatt, de azt is gondolom, hogy az emberi történetek iránti igényünk annyira mély, hogy sosem fog teljesen eltűnni. Nem lepne meg, ha néhány év múlva ismét divatba jönne a könyvolvasás. Megfigyeltem, hogy ha látunk valakit egy vonaton, repülőn vagy parkban könyvet olvasni, akkor úgy érezzük, mintha rokonainkkal találkoznánk. Mintha ugyanahhoz a klubhoz tartoznánk. Szerintem ez sosem fog megváltozni. Nem számít, hogy mi jön a mesterséges intelligenciával vagy bármi mással, ez, az olvasás, és az összetartozás iránti vágy olyan mélyen bennünk van. Ha ez eltűnne, akkor már nem lennénk emberek."*

Simonfalvi Anita – Csorba Győző Könyvtár
Fotók: Kölcsey-Gyurkó Sára

Ha nagy leszek – társasjáték óvodásoknak és kisiskolásoknak

Az Emberség Erejével Alapítvány munkatársai újabb társasjátékkal rukkoltak elő, ami már a negyedik a sorban. Fókuszban ezúttal az óvodások, kisiskolások és a pályaválasztás. Azaz, hogyan lehet belőled gekkótulajdonos tűzoltó, görkorizó katona vagy zenebolond vadakat terelő juhász. A készítők ezúttal Siegler Anna és Arató Vilja voltak, utóbbival beszélgettem.

Vilja elsőként arról mesélt, hogy honnan is indult az ötlet. Három társaság, az Emberség Erejével Alapítvány, az Amnesty és a Nők a Tudományban Egyesület vett részt egy projektben, melynek fő témája a nemek közötti egyenlőség volt, különös tekintettel a pályaválasztásra. Ebből született meg a *Szabad a pálya* című online kurzus, s itt fogalmazódott meg, hogy kellene készíteni egy társasjátékot is. Ugyan furcsa lehet óvodások, kisiskolások esetében a pályaválasztásról beszélni, de a cél annak megerősítése, hogy amit a játékos megálmodik, azt el is érheti. Keresve a kapcsolódást a már létező és népszerű társasjátékokhoz, felmerültek olyan nagy nevek, mint a *Catan*, *Carcassone* vagy az *Aranyásók*, így aki már játszott ezek valamelyikével, annak még egyszerűbb lesz az első játékmenet. Míg a korábbi *Kultúra Vízitúra* című játékuknál a cél az volt, hogy a játékosok megismerjék más nemzetiségek kultúráját, a mostani társasnál a variabilitás, az újrajátszhatóság többet nyomott a latba, mindemellett a kompetitív, de mégis kooperatív játékmód egyvelegét szerették volna megalkotni.

Amellett, hogy a játék magától értetődően szórakoztatni szeretne, kiváló beszélgetésindító is lehet a nemi sztereotípiák, a nemek közötti egyenlőség témájának feldolgozásához otthon, az óvodában vagy az iskolában.

Nagy hangsúlyt fektettek a játékelemek minőségére, így a készlet összes darabja kemény lapból áll, ami ellenáll a gyűrődésnek. A lapkákon írás nem szerepel, könnyen értelmezhető, szép illusztrációk segítik az eligazodást. Ezen a ponton kell megemlítenünk **Vörös Jutka** pécsi grafikus nevét, aki már a Pagony Kiadónak is dolgozott *(Jól játszani, Lovagi ujjtorna)*, ő felelős a grafikai megjelenésért.

A *Ha nagy leszek* című társasjáték azzal indul, hogy mindenki kap egy karakterkártyát, amin három négyzet áll, ezekre kerülnek az álmok: egy foglalkozás, egy hobbi és egy tárgy. A játékvezető szabad kezet kap abban, hogy kiosztja a kártyákat vagy ő dönti el, melyik játékoshoz mi kerül. A játék célja mielőbb megfordítani mindhárom álomkártyát, amivel valóra is válnak álmaink. Az ideális létszám egy-egy játékmenethez: 4 fő. A játék annak is enged kibúvót, aki változtatni szeretne az álmán, mert ugyan fontos döntés, hogy mit választunk, de ezen az életünk során bármikor változtathatunk. Azon tapasztalt társasozók, akik nem szeretik, ha egy játékban nagy a szerencsefaktor, talán nehezebben fogják majd megemészteni, ha nem jó a lapjárás és nem az a lap jön fel, amit szeretnének, de ezen kívül más frusztrációs tényező nincs a játékban.

Amikor Vilját a tapasztalatokról kérdeztem, akkor több érdekességet is felhozott. Ugyan a lapkák többségén könnyen beazonosíthatóak a rajzok, mégis volt olyan játékos, aki mást látott bele, nem azt, amit a többség gondolt (pl. bébiszitter helyett anyukát). A játék ettől még izgalmasabb tud lenni, hiszen ez egy újabb figyelemfelkeltő beszélgetést indíthat el. A társast tesztelték már családokkal, óvónőkkel, pedagógusokkal, van, ahol egyből ráéreztek a játék lényegére, valahol pedig komfortzónán kívül esett elfogadni egy-egy furcsának ható kártyapárosítást.

Beszélgetésünk során előkerültek a hátrányos helyzetű települések, itt egy érdekes aspektus is felvetődött: a játék behozhat olyan foglalkozásokat is, amiről lehet, hogy a gyerekek nem is tudják, hogy létezik, hiszen saját kis mikrokörnyezetükben nem találnak rá példát. Kisiskolások körében előjöhet álomszakmaként az influenszerkedés is. Vajon, hogy függ ez össze a hagyományos szakmákkal, mi lehet a jövője az ilyen típusú munkának a modern világunkban?

A készítőt végezetül arra kértem, hogy ajánljon könyvet is, így került elő a HVG Könyvek sorozata, a *Kicsikből nagyok*, ami kiválóan illeszkedik a társasjátékhoz is, hiszen itt olyan híres emberek történeteit olvashatjuk, mint *Jane Goodall*, *David Attenborough* vagy épp *Coco Chanel.*

S ha már társasjátékok, akkor Vilja jó szívvel ajánlja a Demokratikus Ifjúságért Alapítvány által készített *VoxPop Vita-játék*ot, ami szintén kiváló beszélgetéseket generálhat a felnőtt korosztály számára. A *Ha nagy leszek* című társasjáték a tervek szerint 2025 januárjában lesz elérhető az alapítvány webshopjában, addig is érdemes megismerkedni a korábban készített játékaikkal is.

Kép forrása: https://www.emberseg.hu/ha-nagy-leszek/

Csobán László – Csorba Győző Könyvtár

Baranyai könyvtárosok találkozója Mozsgón

Az Országos Könyvtári Napok keretében a Csorba Győző Könyvtár minden évben megszervezi a Baranya vármegyei könyvtárosok találkozóját. Idén Pécsről kilépve október 2-án ezúttal Mozsgón került sor a szakmai nap megrendezésére, ez a település látta vendégül a megye könyvtárosait.

Az Országos Könyvtári Napok keretében szervezett rendezvényen Puskásné Horváth Éva képviselő, kulturális szervező, könyvtáros és Miszler Tamás, a Csorba Győző Könyvtár igazgatója köszöntötte a könyvtáros kollégákat. A délelőtt folyamán szakmai programok voltak, ahol két előadást hallgathattak meg a résztvevők. Az első előadó Dr. Csókási Krisztina, a PTE Személyiség- és Egészségpszichológiai Tanszék adjunktusa volt, aki *Stressz és megküzdés, a személyiség pozitív erőforrásai* címmel tartott előadást. Előadásában a stressz fogalmát járta körbe, amelyet nehéz meghatározni, hiszen változó, kinek milyen helyzet okoz stresszt. Általánosságban véve különböző stresszforrások, vagyis fontos életesemények, mint pl. költözés, munkahelyváltás vagy előléptetés, betegség, válás, hozzátartozó elvesztése stb. mindenkiből stresszt vált ki. Vannak azonban más típusú stresszforrások, amivel találkozunk a hétköznapokban, mint pl. kisebb vita, dolgok elvesztése, tárgyak elromlása – ezeket hétköznapi bosszúságoknak hívják. Pszichológusok által bizonyított tény, hogy a különböző életesemények, stresszforrások összefüggést mutatnak az emberek egészségi állapotával kapcsolatban. Akivel rövid idő alatt sok ilyen életesemény történik, annak nagyobb az esélye arra, hogy akár testi vagy lelki problémája legyen. A kutatók alátámasztják azt is, hogy a hétköznapi bosszúságok erőteljesebben károsíthatják az egészségünket, mint a nagy jelentőségű életesemények. Ezeken a bosszúságokon megpróbálunk túllendülni és a következő feladatra/tevékenységre koncentrálni, viszont az ezek által okozott stressz ott marad a szervezetünkben és ugyanúgy dolgozik bennünk tovább, amely káros. Stresszt nem csak negatív események okoznak, hanem pozitív életesemények is, amelyekre ugyanúgy reagál a szervezetünk. A felnőtt társadalom egyik legjelentősebb stresszforrása a munkahelyi stressz, amelyet több esemény is kiválthat. Ezek például a felelősség, feladatok nehézsége és mennyisége, személyi változás, karrier stb. A másik két jelentős nagy stresszforrás a párkapcsolattal és a gyermekekkel összefüggésben alakul ki. De mégis hogyan küzdjünk meg a stresszel? Erre két módszert ismerünk, az egyik az elkerülés, a másik pedig a megközelítés módszere. A megközelítésen belül két stratégia létezik, az egyik a problémamegoldó stratégia, ahol a stresszes helyzetet úgy értelmezzük, mint egy problémát, amit meg kell oldani, a másik az érzelemi fókuszú megküzdési stratégia, ahol a helyzet által kiváltott érzéseinket próbáljuk kezelni. Előadásában javasolt még pár stresszcsökkentési módszert, amelyet alkalmazhatunk a stressz oldására az életünkben. Az egyik ilyen, ha a fizikai környezetünkön megpróbálunk változtatni vagy bizonyos készségeket

fejleszteni, mint például az asszertív kommunikációs készség fejlesztése, vagy fontos a hatékony időgazdálkodás, ami szintén fejleszthető, tanítható. A stressz hatását még számos módszerrel tudjuk tompítani: pl. a társas kapcsolataink fejlesztésével, aktív testmozgással, humor használatával, de lehet stresszcsökkentő hatású a zene, képzőművészet, jóga, tánc, zenehallgatás és a meditáció is. A stressz az életünkben lehet jó is, sokszor a fejlődésnek is a záloga/fontos része, hogy valamennyi stresszel, kihívással találkozzunk. Tehát stresszmentes élet nincs, a lényeg az, hogyan viszonyulunk az adott helyzethez, milyen jelentéssel látjuk el.

A következő előadó Dr. Egervári Dóra, a PTE BTK Könyvtár- és Információtudományi Tanszék vezetője, aki *A Jövő Könyvtára: Mesterséges Intelligencia és a Tudás Új Generációja* címmel tartotta meg prezentációját. Előadásában beszélt magáról a mesterséges intelligenciáról, amely definíciója szerint az emberi intelligencia szimulációja gépekbe zárva. Kifejtette annak több területen való megjelenését, mint pl. filmek, navigációs szoftverek, a közösségi oldalak, internetes keresések, okostelefonok, háztartási eszközök stb. Elmondható, hogy a mesterséges intelligenciát már a mindennapokban használjuk, az életünk szerves részévé vált, hiszen megjelent a hétköznapokban használt eszközökben, amiket nap mint nap használunk. Kifejtette, hogyan hat a könyvtári szakmára az AI megjelenése. A ChatGPT (olyan mesterséges intelligencián alapuló chatbot, ami természetes nyelven megfogalmazott kérdésekre ad természetes nyelven megfogalmazott választ) piacra dobása után elkezdték a könyvtári szakmát temetni, mondván, hogy nincs már rá szükség. Azonban a szakma már megélte az internet, az e-bookok megjelenését, és a mesterséges intelligenciát is megfelelőképpen a saját szolgálatába tudja majd állítani, melylyel a munka sokkal hatékonyabbá tud válni. Az a megváltozott

információs környezet, ami körülvesz minket, olyan információs tömegek keletkezéséhez vezetett, amit egyébként már emberi mértékkel nehéz befogadni. Ezzel a könyvtárosnak, mint információs szakembernek foglalkoznia kell, rendelkezésre kell tudni bocsátani azokat az információkat, amelyekre az olvasónak szüksége van. A ChatGPT két éve jelent meg, azóta már sokadik verziója működik és már specializálódott is. Fontos hozzátenni, hogy azok a fiatalok, akik bemennek a könyvtárba, már ismerik és használják is a rendszert, teljesen más igényekkel jelentkeznek, ezekhez alkalmazkodnia kell a szakmának. A kereséseknél eddig kulcsszavakat és tárgyszavakat használtunk, de a ChatGPT-nél minél pontosabban fogalmazzuk meg a kérdést, minél több kifejezést használunk, az alkalmazás annál jobban szűkíti a találati halmazt. Azonban a válaszait fenntartásokkal kell kezelni, hiszen a rendszer tanulhatott hibás adatokból, vannak technológiai korlátai, illetve ki tud találni dolgokat, vagyis „hallucinál". A ChatGPT által generált szöveg felhasználása olyan kérdéseket is felvet, hogy kinek a szellemi terméke, mennyire szabadon felhasználható. Az egyetemeken már például használnak AI tartalomdetektort vagy AI-ellenőrző programot, amely megállapítja a szövegek eredetiségét, illetve a jogi szabályozásra is történtek már kísérletek. A ChatGPT segítségét olyan területeken vegyük igénybe, ahol vannak háttérismereteink, és meg tudjuk mondani, hogy a válaszai mennyire valósak. A keresésnél és egy szöveg tartalom-összefoglalásánál nagyon hasznos, a munkánk idejét is le tudjuk vele csökkenteni. Összefoglalásképp elmondható, hogy a használata során ne higgyünk neki, legyünk kritikusak vele szemben és ellenőrizzük a válaszainak a hitelességét, viszont ne zárkózzunk el a használatától, mert az életünk szerves része lesz, csakúgy mint az internet, és arra használjuk, amivel megkönnyíthetjük a munkánkat.

Az előadásokat és az ebédet követően a résztvevők a Biedermann-kápolnát tekinthették meg, ahol Puskásné Horváth Éva röviden bemutatta Mozsgó települést, mesélt a kápolna történetéről és a felújításának menetéről. Ezt követően Konczosné Gál Andrea rózsafai könyvtáros rövid fuvolakoncertet adott és a Csorba Győző Könyvtár kórusa énekelt. A nap zárásaként a Művelődési Házban helyi termelők (Kaba Farm, Gáspár Pincészet, Figura Gomba, Barcsik Tamás—Napfonat Kert) tartottak vásárlással egybekötött kóstolót. A szakmai nap folyamán színvonalas és hasznos előadásokat hallhattunk, megismerkedtünk Mozsgó településsel, történetével és vendégszeretetével.

Képek forrása: http://www.mozsgo.hu/hir/konyvtar-talalkozo-mozsgon
Fotók: Ken Owen

Mizerák Andrea – Csorba Győző Könyvtár

„Népmesével a lélek körül"

Szeptember 30-án, a Népmese Napja alkalmából rendezte meg a „Népmesével a lélek körül" című szakmai konferenciát a tatabányai József Attila Könyvtár.

A köszöntők és megnyitók után Sárkány Krisztina gyógypedagógus, fogyatékosságügyi tanácsadó tartott előadást *Hétpróba – A népmesék és a néphagyomány szerepe a gyermekek képességfejlesztésében* címmel. Ismertette a *Hétpróba* című előadássorozatot, amelynek célja, hogy a néphagyományok segítségével fejlessze a gyermekeket. Gyakorlati tanácsok, eszközök segítségével mutatta be, hogy a népmesék, a népzene és néptánc hogyan járulhatnak hozzá a gyermekek különböző készségeinek (szociális, kommunikációs, belső kommunikációs, koordinációs vagy kudarctűrő képesség) javításához. A következő előadást Péterfi Rita olvasásszociológus, az Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum Igazgatója tartotta, előadásának címe: *Könyvtári lehetőségek a lelki jóllét fejlesztéséhez – az írás, az olvasás és a beszéd által.* Sonja Lyubomirsky *Hogyan legyünk boldogok?* című könyve nyomán ismertette, mi az a boldogság és a lelki jóllét. Tizenkét boldogságterületet fogalmazott meg, melyek elsajátításához gyakorlati tanácsokat is adott. Például fontos az optimizmus gyakorlása, a társas összehasonlítás és a kényszeres gondolkodás kerülése, a jócselekedetek beépítése mindennapjainkba, a kapcsolatok ápolása, megfelelő stratégia kidolgozása a nehézségekkel való megküzdésben, elköteleződés céljaink mellett vagy a megbocsátás önmagunk felé. Megemlítette, hogy a könyvtár számos lehetőséget rejt, melyek az emberek mentális jóllétét javíthatják.

A rövid szünet után Csóka Judit pszichológus beszélt arról, hogy milyen gyógyító erő rejlik a mesékben. Kifejtette, hogy honnan erednek a mesék, és milyen tévhitek élnek az emberekben velük kapcsolatban. A mese pozitív hatásait is ismertette, sőt, elmondása szerint a személyiségfejlődésben sokkal

több lépcsőfokot járhatunk be ezek segítségével, mert rendre taníť és egyszerre találunk benne életvezetési tanácsokat is. Előadását a *Kezdetben volt a semmi* című mesével fejezte be. A délelőtti programot Agócs Gergely „*7 nap, 7* éccaka*, 7 szempillantás*" című programja zárta. A folklorista és mesemondó 45 perces, rögtönzött, kalandos és izgalmas mesét költött, melyet sajátos, humoros stílusában adott elő.

A délutáni program során négy műhelymunka következett, melyek közül előzetes jelentkezéssel lehetett választani. Vidra Szabó Ferenc és Péterfi Rita *Mesében az igazság* címmel drámapedagógiai foglalkozást tartott. Minden résztvevő megnevezte a számára legkedvesebb népmesei karaktert. Ezek csoportosításával alakult ki két csapat, akik először saját mesét írtak. Mindkét csapat más oldalról közelítette meg a feladatot, a klasszikus és a modern mesei elemek egyaránt szerepeltek, például a sárkány megszelídítése cukorkával történt. Különböző kellékek - sálak, parókák, kard - tették színesebbé a történetek bemutatását. A népmesei elemek átbeszélése mellett fontos szerepet kapott a karakterek személyiségfejlődésének elemzése is.

Kovács Ildikó bőrhímző népi iparművész *Rokka fonta meseszál* című kreatív műhelymunkája során megtanított a könyvjelzőkészítésre szövésminta segítségével, Óvári Zsuzsanna grafikusművész pedig *Szóló szőlő, csengő barack, mosolygó alma, a fények játéka egy mesebeli ablakképen* címmel elemezte a fényjátékokat. Goda Beatrix könyvtáros, mentálhigiénés szakember *Mesék képekről és önmagukról* című workshopja a szöveg nélküli képkönyvekben (silent book) rejlő lehetőségeket ismertette. Maros Krisztina *Milyen színű a boldogság?* című könyve nyomán elemezhettük a képeket. A kapott konklúzióink után összehasonlíthattuk Szabó T. Anna a könyvhöz készített versével, valamint Márai Sándor *Füves könyv*ének egy részletével.

Rendkívül színes, kreatív és gazdag szakmai napot tölthettünk Tatabányán. Minden meghívott előadó, bár különböző tudományterületen alkot és kutat, de mégis egyhangúan ugyanazt emelte ki, hogy a népmeséknek ma is helyük van a világban, mert olyan értéket, kincseket rejtenek, amelyet az élet számos területén fel lehet használni.

Pandur-Szűcs Anna – Csorba Győző Könyvtár

Irodalom és a film kapcsolata – KönyvtárMozi szakmai nap Egerben

KönyvtárMozi szakmai napot tartottak 2024. szeptember 23-án az egri Bródy Sándor Könyvtárban, melyre az ország minden tájáról érkeztek résztvevők.

Magyarországon a vármegyei hatókörű városi könyvtárak tevékenységi körében kiemelkedő szerepe van a Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszernek, azon belül a KönyvtárMozi szolgáltatásnak. A szolgáltatás célja egyrészt a magyar filmkultúra maradandó értékeinek bemutatása a kistelepülésen élőknek, másrészt olyan kulturális alapú közösségszerveződés segítése, amely együttes élményének a film világát tekinti.

Az idei KönyvtárMozi szakmai napon szó volt a terület új kihívásairól, a hagyományos megoldások és az új módszerek adta lehetőségekről,

KÖNYVTÁRMOZI

az irodalom és a film kapcsolatáról. **Tőzsér Istvánné**, a Bródy Sándor Könyvtár igazgatója és az Informatikai és Könyvtári Szövetség elnöke köszöntötte a résztvevőket, majd **dr. Kusper Judit**, az Eszterházy Károly Katolikus Egyetem Nyelv- és Irodalomtudományi Intézetének igazgatója *Az irodalom és a film párbeszéde* címmel tartott előadást, melyben a film és irodalom kapcsolatáról beszélt, hangsúlyozta az irodalmi művek filmes adaptációinak jelentőségét és kihívásait. Előadásában rávilágított a változó olvasási és médiafogyasztási szokásokra, a filmnyelv kialakulására, a filmnyelv és az irodalmi nyelv kapcsolatára, a filmes adaptációkra és azok fajtáira: a transzpozíció, amely hűen követi az eredeti művet, a szabad adaptáció, mely új elemeket épít be és változtat a szerkezeten, az egyéni interpretáció tudatosan eltér az eredeti műtől, a kölcsönzés pedig csak ötletnek használja az irodalmi alapanyagot. Megtudtuk, hogy miért lenne fontos a kortárs filmek beépítése a kulturális repertoárba. Beszélt a népszerű filmes műfajokról, mint például a szuperhősfilmek, amelyben a személyiségfejlődés szempontjából kiemelten fontos, az irodalomban mégis nehezen fellelhető archetípusokra is találhatunk példákat. A disztópiákban a fiatal felnőttek útkeresése, a felnőtté válás metaforái jelennek meg. A fantasy különböző korosztályokat céloz meg, eleve a fantáziavilágban építkezik, de a realitásból indul ki. A sci-fiben a tudomány és a társadalmak aktuális kérdései merülnek fel, amely egy szimbolikus keretbe van zárva. Kiindulópontként a reális világ elemei jelennek meg, a határátlépés segítségével a probléma áthelyeződik egy elképzelt jövőbe, párhuzamos valóságba. A krimi a jó és a rossz párharca, klasszikus és modern műfaj egyszerre. A horror és a thriller műfaja népszerű a fiatalok körében, tétjük a félelem kivetülése. Ezek a filmek a végletekig viszik a borzongást, azért hogy egy fantáziavilágban legyőzhető legyen a borzalom. A sorozatok nagyon népszerűek, rengeteg van belőlük napjainkban. Itt a folytatás vágya jelenik meg, az élmény meghosszabbítása, a főhősök családtaggá válnak egy idő után, amely biztonságot jelent számunkra. A befogadás ideje pedig kb. annyi, mint egy nagyregény olvasása. Szükség van a populáris zsánerekre is, mely segít a képiség értelmezésében és akár egy komolyabb szerzői film értő befogadásában. Az előadó szerint fontos lenne az oktatásban a film szerepét visszahozni, mellyel a gyerekek érdeklődését visszafordíthatjuk a kultúra felé.

Ezt követően **Márkus István**, a Csorba Győző Könyvtár KönyvtárMozi referense tartotta meg előadását *Kihagyhatatlan filmes adaptációk* címmel. Prezentációja útmutatóként szolgálhat a kistelepülési könyvtárosok számára a megfelelő film és a hozzá kapcsolódó irodalmi művek kiválasztásakor. A KönyvtárMozi kínálatából korosztályonként, ünnepekhez, adott témákhoz kapcsolódóan széles merítéssel kaptunk ajánlókat és a végén egy KönyvtárMozi folyamatábrát is láthattunk, amely egy vetítés megszervezésének lépéseit mutatja be. **Koleszár Márta**, a kecskeméti Katona József Könyvtár munkatársa a *Cigánymesék* foglalkoztató füzetek legújabb részeit (6–8.) mutatta be. A füzetek a KönyvtárMozi kínálatában található *Cigánymesék* filmsorozat feldolgozásához nyújtanak módszertani segítséget. Ezek olyan kiadványok, melyek ismereteket közvetítenek a roma kultúráról, kreatív feladatokat, játékos feladványokat tartalmaznak. Fejlesztik a szövegértést és a helyes nyelvhasználatot, bővítik a szókincset és a mesékhez kapcsolódó ismereteket (mesterségek, szólások, közmondások, természetismeret) közvetít.

Délután a résztvevők két workshop közül választhattak. Az egyik témája Jankovics Marcell *János vitéz* című klasszikus rajzfilmjének élményalapú feldolgozása volt *„Vándorlok, vándorlok, a világ végeig…"* címmel. Az érdeklődők egy interaktív bemutatón vehettek részt, melyet **Szécsényi Orsolya**, az egri Bródy Sándor Könyvtár munkatársa tartott az általa készített játékok segítségével, és saját fejlesztésű társasjátékát is kipróbálhattuk.

A másik workshopon **Pauer Erika**, szintén az egri könyvtár munkatársa *Slow movie – játék a silent bookkal* címmel a silent book-ok világába kalauzolta el az érdeklődőket. Megtudhattuk, hogy a filmek és a szöveg nélküli képkönyvek hogyan kapcsolhatók össze egy KönyvtárMozi foglalkozáson. Itt a résztvevők megismerkedhettek ezzel a mesélési móddal, ahol a saját fantáziájukat használhatták.

A nap zárásaként **Ráduly György**, a Nemzeti Filmarchívum igazgatója *A 110 éves a magyar animáció* címmel tartott előadást, melyben összefoglalta az elmúlt évszázad animációtörténetét és bemutatta az erre az alkalomra elkészült weboldalt is (https://nfi.hu/magyar-animacio), ahol számos hazai animációs kisfilm, reklám és érdekes háttérinformáció található. A szakmai nap remek hangulatban telt, és rengeteg új ismerettel, ötlettel és élményekkel távoztunk!

Forrás: https://new.ikszkonyvtarak.hu/?p=3000

összeállította:
Mizerák Andrea – Csorba Győző Könyvtár

Dencsháza könyvtári szolgáltatóhely

Dencsháza Baranya délnyugati részén, Szigetvártól 7 km-re helyezkedik el. A falu belterületétől nyugatra nagy kiterjedésű mezőgazdasági területek találhatók. A települést már az 1200-as években említik, de az első értékelhető, írásos nyoma egy 1408-ból származó, a kismartoni Esterházy családi levéltárban fellelt okmány „Danchhaza" néven említi.

Feltevések szerint az elpusztult Gyertyánfalva település megmaradt lakói alapították. Írásos feljegyzések a településről a török időkből is előkerültek, a falu a török hódoltság és a felszabadító háborúk alatt sem néptelenedett el. A település körül alakult ki a Batthyány-uradalom, amit 1849-ben vásárolt meg a Biedermann család. A Biedermannok birtokuk középpontját Dencsházától nem messze, az Almás-patak partján, Szentegáton alakították ki, mintagazdaságot hoztak létre és szabályozták a környék mocsaras területeit. Szentegát korábban a község része volt, 1989-ben vált önállóvá. A település birtokosa 1945-ig a Biedermann család volt. A községhez tartozott Péterpuszta is, ahol a Biedermann családnak köszönhetően a múlt században uradalmi major alakult. További pusztái: Csepfalu, Kisbodorfa, Kárászpuszta, Cseripuszta, Bodorfapuszta, Elekpuszta és Hamuháza. A történelem folyamán a mezőgazdaság dominanciája alakult ki. A település központjában egy copf stílusú református templom található, ma látható formáját 1792-1794-ben nyerte el. A falunak már korábban is volt temploma, melyet fából építettek. A tanácsrendszer idején a községben két meghatározó üzem működött: az egyik a Szigetvári Állami Gazdaság, a másik pedig a Nagypeterdi Egyetértés Mgtsz. tehenészeti telepe. E két üzem biztosította a helyiek számára a munkalehetőséget. A rendszerváltás után az üzemek leépültek, a termőföldek magánkézbe kerültek. A település infrastruktúrája folyamatosan fejlődött, kiépítésre került villany-, víz- és szennyvízhálózata, a faluban általános iskola, óvoda, orvosi rendelő, egészségház, művelődési ház, könyvtár és élelmiszerbolt is van.

Dencsháza kulturális életének központja a Művelődési Ház, amely 1938-ban épült. Számos közösségi és szórakoztató műsor, ismeretterjesztő előadás színtere volt. A 70-es években szükségszerűvé vált az újjáépítése, mert mocsaras területre épült. Az újabb épületben már helyet kapott a könyvtár is és külön bejárata lehetővé tette, hogy a falu lakói szabadon látogathassák. 1997-ig az iskolai és a községi könyvtár önállóan működött. A könyvállomány folyamatos gyarapodása miatt az iskolai könyvtár a művelődési házba költözött, így az iskola és a falu igényeit jobban ki tudta elégíteni. A 2000-es évek közepén a település csatlakozott a mozgókönyvtári ellátáshoz, 2013-tól pedig a Csorba Győző Könyvtárral együttműködve látja el a könyvtári feladatokat. A könyvállomány rendszeresen frissül, könyvtárközi kölcsönzésekkel egyéni kéréseket tud teljesíteni, és folyóiratok is rendelkezésére állnak az olvasóknak. A könyvtári programok szervezésében is segítséget nyújt a megyei könyvtár. Az előző évben két kiállításnak, valamint színvonalas rendezvényeknek is helyet adott a könyvtár. A Csorba Győző Könyvtár az évek során számítógépekkel, hangszóróval, diavetítővel, babzsákokkal és DVD-lejátszóval fejlesztette a szolgáltatóhelyet. A könyvtár berendezése is igazodik az olvasók igényeihez, a kisebb korosztálynak mesesarok, mesedoboz, sok szép mesekönyv, a nagyobbaknak és a felnőtteknek internet, számítógép, nyomtató, diavetítő, társasjáték és minden érdeklődést kielégítő könyvállomány áll rendelkezésére. A szolgáltatóhely heti két nap van nyitva, a nyitvatartási idő alkalmazkodik a falu lakóinak igényeihez. 2024-től a könyvtár rendelkezik egy Facebook-csoporttal, ami segítséget nyújt az új könyvek, a programok népszerűsítésében és megkönnyíti a kapcsolattartást az olvasókkal. A könyvtár nagyon jó kapcsolatot ápol a helyi általános iskolával, a Máltai Szeretetszolgálattal, az óvodával és az önkormányzattal. Az iskolával több közös programja van, például vetélkedők, kiállítások, kézműves foglalkozások stb. A látogatók nemcsak kölcsönözni járnak ide, hanem szívesen társasoznak, beszélgetnek, többször gyakorlásra, illetve a házi feladatok megoldására is sor kerül.

A cél az, hogy a könyvtár egy olyan hely legyen, ahová szívesen járnak a felnőttek, gyermekek és családok egyaránt, és a könyvek minden korosztály számára szórakozást, kikapcsolódást nyújtsanak és olyan programok valósuljanak meg, melyek az olvasás népszerűsítését szolgálják, és amely által a felnőtt és a nyugdíjas lakosság gyakrabban látogatja a könyvtárat.

összeállította:
Wolf Ferencné – Dencsháza Könyvtári, Információs és Közösség Hely

Madáretetés télen

A téli madáretetés célja a közhiedelemmel ellentétben nem a madarak életben tartása. A télen is itt maradó fajok azért nem vonulnak el hazánkból, mert a zord időjárás dacára megfelelő mennyiségű táplálékot tudnak itthon is szerezni.

Ráadásul, tőlünk északabbra fekvő területek madarainak gyakran pont Magyarország jelenti a telelésre legideálisabb környezetet. Ha pedig mégis olyan szélsőséges időjárás állna elő (pl.: hólepel), hogy a madarak nehezen jutnak eléséghez, minden gond nélkül továbbállnak.

Mi a madáretetés igazi célja?

A madáretetés nagyszerű lehetőséget biztosít a madarak megfigyeléséhez, ami hatalmas öröm nem csak a gyerekeknek, hanem a felnőtteknek is. Ráadásul fejleszti a környezeti gondoskodást. Mindemellett biológiai védettséget is jelent a madarak közelsége: összeszedik a gyommagvakat, rovar- és kisrágcsáló kártevőket. Azaz, az etetéssel tulajdonképpen mindkét fél jól jár, de csak akkor, ha jókor és jól csináljuk.

Mire figyeljünk, ha elkezdjük a téli etetést?

Az etetési időszak az első tartós fagyok beköszöntétől ezek megszűnéséig, nagyjából december elejétől március második feléig tart. Persze, ha már októberben fagyos idő van, vagy új helyen akarjuk indítani az etetést, akkor kezdhetjük akár már októberben is. Első lépésben csak pár marék maggal, akár az állatkereskedésekben kapható pintyeleséggel is kezdhetjük. Később is bőven elegendő fekete napraforgót kitenni.

Persze, ha nagyon komolyan és tudományosan szeretnénk folytatni a téli madáretetést, akkor jobban is felkészülhetünk. Kis odafigyeléssel akár ötven fajnak is kínálhatunk eleséget anélkül, hogy drága lisztkukacokra szórnánk a pénzt. Az *olajos magvak* az legfontosabb madáreleség-félék. A sótlan fekete napraforgó közé érdemes apróbb magvakat is keverni, mint például kölest vagy muhart. Ezek segítik az apróbb madarak etetését is, hiszen sok madár csőre nem elég erős a napraforgó feltöréséhez. Ezek mellett adhatunk diót, mogyorót, vagy akár kesudiót és pisztáciát is, amennyiben nem sózottak. Az *alma és bogyós gyümölcsök* is kiválóan alkalmasak a madarak téli etetésére. Ha tehetjük, az almákat akasszuk a fára, és a bogyós gyümölcsöket is inkább az etetőbe helyezzük el az esetleges hólepel miatt. A fentiekhez hasonlóan potenciális tápanyag az *állati zsiradék* is: a kacsa-, liba-, sertésháj, a fagygyú, a cinkegolyó, lágy sajt és a vajtégla is. A vaj mellett az szól a leginkább, hogy akár a gyengébb csőrű madarak is tudnak csipegetni belőle.

Mivel ne etessünk soha?

Ne etessük a madarakat morzsával, péksütemény darabokkal, ugyanis a madáretetőben napokig állt kenyérdarabok elfogyasztva erjedésnek indulhatnak, ezzel akár gyomor- vagy bélgyulladást okozva a madaraknak. Ugyanezen okok miatt jobb, ha ételmaradékkal sem kísérletezünk. A vízi madarakat pedig soha, semmilyen körülmények között semmivel se etessük, hiszen nekik egyáltalán nincs rá szükségük. Nagyon fontos, hogy költési időszakban, a fiókák kikelését követően ne etessük a madarakat, mert a mageleséget megemészteni nem képes fiókák tömeges halálát okozhatja.

Aki eszik, igyon is!

Aki vállalja a téli madáretetést, az ne feledkezzen meg az itatásról sem! Sok madár számára a téli ivó- és fürdőhely jelenti az igazi vonzerőt.

Madáretető fajták

Ha elszántuk magunkat a téli madáretetésre, mérjük fel a terepet, ahol az etetést tervezzük, és döntsük el, melyik etetőfajta passzol leginkább a környezetbe. Lehet akár a legegyszerűbb, talajetetéstől kezdve tálcás etetőn keresztül a dúcetetőkön át a függő- és párkányetetőkig, sőt még azon is túl egészen a tematikus etetőkertekig. Bármelyik mellett is döntünk, gondoskodjunk majd a tisztán tartásáról is. Az etető kitakarítását követően el kell döntenünk, hogy mi legyen a maghéj hulladékkal? Mivel ez lebomló, szerves anyag, szórjuk bokrok alá, ahol a talaj tápanyag-utánpótlását segíti.

Utolsó tanács

Akkor is nyugodtan kezdjük el az etetést, ha tudjuk, hogy lesznek olyan időszakok, amikor nem tudjuk megtölteni a madáretetőt, mert az szintén tévhit, hogy ettől bajba kerülhetnek a madarak. Ha nem találnak eleséget, egyszerűen odébbállnak.

Ha gyerekekkel szeretnének mesés formában beszélgetni a témáról, akkor Agócs Írisz *Tekla madarai* című könyvét ajánljuk. Ebből a könyvből a gyerekek könnyedén megtanulhatják, hogyan segíthetnek a madaraknak, és hogy melyiknek mire van (vagy éppenséggel mire nincs) szüksége.

A cikk a Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület honlapja (https://mme.hu/teli_madaretetes_0) alapján készült.

Simonfalvi Anita – Csorba Győző Könyvtár

Simon Béla, egy baranyai festőművész erdélyi ifjúsága

Alsószentmártonban alighanem máig sokan emlékeznek Simon Béla alakjára, aki az 1950-es években dolgozott a faluban igazgató-tanítóként.

Kevesebben tudják róla, hogy a Baranyától távoli Fogarason született, és kalandos úton került a mi vidékünkre. Az ízig-vérig baranyaivá lett festőművész Erdélyben töltött fiatalkora, kolozsvári és budapesti tanulmányai nem pusztán egy nagy életmű előzményeit jelentik. A szülőföldjéről magával hozott színek és hangulatok mellé később újabb motívumok rakódtak, melyek végül különleges művészi világgá álltak össze – ez a világ csak a maga egységében érthető és értékelhető igazán.

Simon Béla székelyföldi iparos családból származott. Nagyapja, a csizmadia Simon Gyula a forgalmas vásárokat tartó, biztos megélhetést nyújtó Fogarasról választott feleséget – így ez a sokszínű, mégis álmos kisváros lett a család otthona. Simon Béla ösztönösen, kiskamasz korában kezdett festeni, és mivel különösen tehetségesnek bizonyult, ezen a pályán haladt tovább. 1928-tól a kolozsvári Képzőművészeti Főiskolán, a festőművész Pap Sándor és Demian Tassy, valamint a szobrász Ladea Romulus keze alatt tanult, a képzést 1931-ben végezte el.

A kolozsvári évek után a Déshez közeli Kapjon községben, felesége családjának birtokán telepedett le, ahol aztán alapvető és életre szóló tapasztalatokat szerezhetett. „*Több mint hat esztendeig éltem egyfolytában erdélyi faluban, Kapjonban s e hat esztendő alatt nemcsak a népet és munkáját tanulmányozhattam, hanem magam is beálltam a sorba, kapát-kaszát fogtam a kézbe s igy tanultam megismerni a munka kínját és egyben mámorát is. (...) küszködés és harc az a munka, amelyből kenyér és megélhetés terem s ez a harc mai kisebbségi életünk alapja. Ezért fontosabb mindennél s ezért nemcsak ihlet, hanem kötelesség is feléje fordulnia a festőművésznek*" – emlékezett nem sokkal később egy interjúban a fiatal művész.

Az egykorú visszhang alapján úgy tűnik, Simon tökéletesen megfelelt ennek az ideálnak. Minden kritikus és újságíró megjegyezte, hogy mennyire „*szerető, alázatos gyermeke a falunak*", milyen mélyen érzi „*a munka ízét, ritmusát*", és hogy „*képein ünneppé magasztalja a hétköznapot s ismeretlen hősét, a küzdő embert elénk vezeti.*" Az egyik szerző egyenesen úgy nyilatkozott, „*nem ártana, ha az erdélyi magányból Pestre, Rómába, művészek és műemlékek közé*" kerülne.

Elszigetelődésről azonban – ahogyan a kritikai reflexiók sora is mutatja – természetesen szó sem volt. Nem sokkal Kapjonba költözése után, 1932 márciusában szülővárosában megrendezte első önálló kiállítását. Az egykorú kritika, bár nem szentelt nagy teret a tárlat bemutatásának, elismerően nyilatkozott róla. Ahogyan később maga emlékezett vissza, a kiállítás „*kisvárosi szenzáció volt. Szerencsésnek is mondhattam magam vele. Svéd mérnökök dolgoztak akkoriban ott, és mind a harminckét képemet megvásárolták, mivelhogy valutát nem vihettek ki.*"

Karácsonyi ének (Kántálók) (1938. (olaj–vászon, 92x103 cm).

Az első fogarasi tárlatot két év múlva újabb önálló kiállítás követte, nem sokkal később, 1934 decemberében pedig Piskolti Gáborral rendezett közös kiállítást Désen. Az egykorú kritika ekkor is a biztatás hangján szólt: Simon tájképeit és zsánerképeit, portréit és egyetlen kiállított aktját jól sikerült munkákként írta le az újságíró. „*Az életet igen eleven és érdekes színekben mutatja. (...) Elsősorban környezete, a falu érdekli. (...) Élénk színezésben mutatja be annak napjait, történéseit, pár idevágó képe figyelmet érdemlő munka.*"

Az első igazán alapos, érdemi bírálatokat az 1936 márciusában Kolozsvárott megnyílt önálló kiállítása váltotta ki. A megfigyelők szerint Simon munkáinak jellemzői az egyszerű formai megoldások és a tiszta színhasználat. Leginkább sikerült képeinek a dolgozó falusi embert ábrázoló műveit tekintették; a bírálók egyetértettek abban, hogy ezek az alkotások a paraszti munka nehézkességét, a parasztember mozgásának megfontolt lassúságát fejezik ki. Simon nem a mozgást, hanem annak egyetlen kimerevített pillanatát ábrázolja. Evvel együtt is remekül adja vissza a falusi élet mozzanatainak hangulatát: „*Szinte halljuk a kasza suhogását, a kapák tompa csengését, a sorozásra menő legények énekét, a szerelmesek suttogását. Gyermekek játszanak, falusi asszonyok pletykáznak és a cigányasszony ravasz arccal kártyát vet.*"

Első sikereinek birtokában, 25-26 éves fiatalemberként érkezett el életének és művészi pályájának első komoly fordulópontjához. „*Apósom, Elekes Viktor 1936-ban meghalt, anyósom pedig gazdagabb vőt szeretett volna a szegény festő helyett. 1936 őszén elváltunk. Lányom a feleségemnél maradt, én pedig végleg búcsút mondtam Kaplyonnak [Kapjonnak!]. Az említett kolozsvári kiállításokon nemcsak az élénk vásárlókedv lendített a sorsomon (…), hanem az akkori szellemi élet vezetőinek figyelme és támogatása. György Lajos, a neves irodalomtörténész, Vékás Lajos, a Minerva vezérigazgatója érdeklődtek a munkáim iránt. Kós Károly ajánlólevele pedig a sorsfordulót hozta meg pályámon.*"

1936 őszétől tehát a budapesti Képzőművészeti Főiskolán tanult, Szőnyi István és Varga Nándor Lajos keze alatt. Maradéktalanul kihasználta a fővárosi közeg és a főiskola nyújtotta lehetőségeket. Végzősként, az 1938-39-es tanévben egyszerre két díjat nyert el: a főiskola Nemes Marcell-díját és a kompozíciós pályázat nagydíját. Több alkalommal részt vett a Nemzeti Szalon és a Műbarát csoportos kiállításain, melyek kedvező visszhangot keltettek, képeiből vásárolt a főváros és a közoktatásügyi minisztérium is.

Székely fiú (1942-43. olaj–vászon)

Magától értetődő, hogy az elmúlt évek történései mélyen hatottak Simon festészetére. A témaválasztás és a megformálás nem változott, az ezek mögött meghúzódó világlátás és a mondanivaló azonban sokrétűbbé vált. 1938 tavaszán úgy fogalmazott egy kritikus, hogy Simon korábban „*az életet a maga fizikai mivoltával festette, azt mondta el csupán, amit a szeme látott. Most a természeten túlról hallottakról beszél, a látható valóságon túl levő, igazi realitások nagyszerű élményeit közli. A fizikai síkból átlendült egy szellemi síkba, ahol még homályosan lát, le-le győzik a nehézségek, (…) de már mind összefoglalóbb képet tud alkotni az életről s az élmény forróságában mind nagyobb harmóniába tudja egyeztetni a külső világot és önmagát. Mondanivalói is súlyosabbakká lesznek, képei tartalommal, néha szimbolikus jelentéssel telnek meg.*

Stílusa nehezen meghatározhatónak, besorolhatónak bizonyult. „*Simon az impresszionistákhoz tartozik, de túlfűtött lelkiessége már az expresszionisták határait érinti, sokkal többet mond a csak látottaknál*". Az ábrázolásmód és a megfogalmazás tekintetében azt emelték ki, hogy természetességét „*a civilizáció még nem koptatta fakóvá*". Munkái ezekben az években mestere, Szőnyi István erőteljes hatásáról árulkodnak, de legalább ilyen mélyen gyökereznek az erdélyi táj lelkületében: „*bár alakjait nem öltözteti népviseletbe, jellegzetesen transzilván festő. Tájképein nem a hegyek formái, a mezők színei transzilvánok, hanem a táj lelke. Figurái a népművészeti kosztümök nélkül is az igazi népiesség levegőjében mozognak.*"

Ez magyarázza Simon munkáinak egy másik jellegzetességét is: képei nem egy történetet beszélnek el, hanem a köznapi élet egy-egy kimerevített pillanatát ábrázolják, annak hangulatát sugározzák. Nem véletlen, hogy több szemlélő az olajpiktúra lírikusaként aposztrofálta őt. Ahogyan az egyik szemlélő fogalmazott: „*Képeit egy filmtekercs egymásba illő, összefüggő darabjainak, a falu balladájának tekinthetjük. Lírai és drámai részek váltakoznak mondanivalóiban, az epikai elem teljes kizárásával.*" Evvel összhangban maga is így fogalmazott: „*A természetet s Erdélyt a lírájában kell megérteni*" – mondta Simon, mikor a Nemzeti Szalon erdélyi kiállításán kérdezte egy újságíró.

A főiskolai évek alatt Simon kétlaki életet élt: sok időt töltött Budapesten, otthona azonban a szilágysági Somlyómezőn volt. Megélhetése ezekben az években nem lehetett igazán biztos, mert otthonától meglehetősen távol is vállalt alkalmi munkákat. 1940 nyarán a dési sajtó számolt be arról, hogy igazi reneszánszát éli a portréfestészet, a családok egyre-másra készíttetnek arcképeket főként gyermekeikről. „*Simon Béla, a fiatal magyar szamosmegyei képíró, szintén több portré-megbízást kapott, amiknek komoly munkával és művészettel tett eleget.*"

Az azonban nem vitatható, hogy a szakmai és művészi berkekben Simon Béla személye és munkái egyöntetű elismertségnek örvendtek. Amikor 1941 novemberében bejegyzett szervezetként is megalakult a Barabás Miklós Céh – Erdélyi Magyar Képzőművészek Egyesülete, a nagy tekintélyű Kós Károlyt választották elnökké, a vezetőségben pedig a számvizsgáló bizottság tagjaként Simon Béla is helyet kapott. A szervezet célja az volt, hogy előmozdítsa „*az erdélyi képzőművészek erkölcsi és anyagi érdekeit*", a műkereskedelem és a pártatlan műbírálat segítésével, ösztöndíjak és segélyek adományozásával, műcsarnok és szakkönyvtár kialakításával, a nagyközönség körében ismeretterjesztő előadások szervezésével. Eközben Simon munkái több válogatott kiállításon is szerepeltek Marosvásárhelyen, a kolozsvári Műcsarnokban és a szászrégeni Magyar Kaszinóban.

A háború alatt katonai szolgálatra hívták be, de a harcokat sikerült elkerülnie, így a front átvonulását, a főváros ostromát Budapesten élte át. Bár minden adott lett volna ahhoz, hogy elismert művészként a fővárosban folytassa pályáját, ám – lényegében egy véletlennek köszönhetően – Baranya egy távoli szegletébe költözött. Felesége asztmája miatt nem maradhattak a rossz levegőjű Budapesten, és mivel éppen ekkor hirdettek igazgató-tanítói állást az alsószentmártoni román iskolában, úgy döntöttek, itt kezdenek új életet.

Képek forrása:

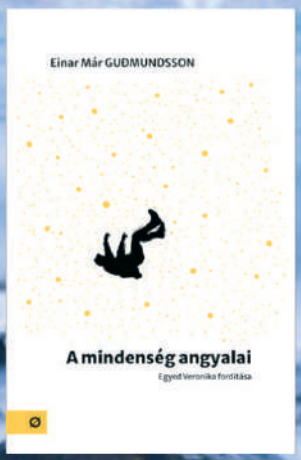
- *Székely fiú (1942-43. olaj–vászon, 73,5x64 cm). Tulajdonos: Magyar Nemzeti Galéria, Bp., ltsz.: FK5275. Letölthető: https://mng.hu/mutargyak/46032/*
- *Karácsonyi ének (Kántálók) (1938. (olaj–vászon, 92x103 cm). Letölthető: https://archivum.helikon.ro/fotok/simon-bela-2/*

Erdős Zoltán – Csorba Győző Könyvtár

ÉSZAKI IRODALOM

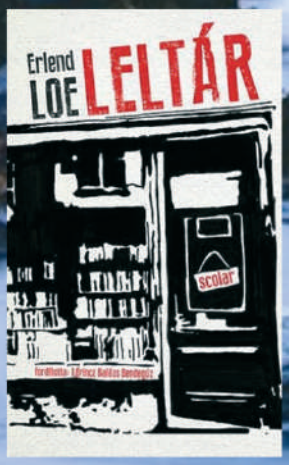

FONTOS ELÉRHETŐSÉGEK

Ellátási Térség	Referens	E-mail	Telefon
Mohácsi Ellátási Térség	Schmidt-Kovács Diána	fiestadiana@gmail.com	+36 20/389-9323
Pécsi Ellátási Térség	Mizerák Andrea	mizerak.andrea@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28014
Pécsváradi Ellátási Térség	Gyurák Orsolya	gyurak.orsolya@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28015
Sásdi Ellátási Térség	Meggyesi Mónika	meggyesimoni@gmail.com	+36 72/475-663
Sellyei Ellátási Térség	Erdősi Alexandra	erdosi.alexandra@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28015
Siklósi Ellátási Térség	Kiss Adrienn	kiss.adrienn1985@gmail.com	+36 72/579 -125
Szentlőrinci Ellátási Térség	Bali Máté	bali.mate@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28014
Szigetvári Ellátási Térség	Vasvári Gergely	wasvary@gmail.com	+36 73/311-407
Villányi Ellátási Térség	Tóth Balázs	toth.balazs@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28104
Könyvtárbusz 1.	Csobán László	csoban.laszlo@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28097
	Molnár Ferenc	molnar.ferenc@csgyk.hu	
Könyvtárbusz 2.	Somogyi Krisztina	somogyi.krisztina@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28097
	Nagy László	nagy.laszlo@csgyk.hu	
KönyvtárMozi; Nyilvános könyvtárak	Márkus István	markus.istvan@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28035
Rendezvényszervezés	Simonfalvi Anita	bkszr@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28058
	Szeifer Csaba	bkszr@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28058
Informatika	Urvald Péter	csgyk.it@gmail.com	+36 72/501-500 / 28065
Folyóirat reklamáció	Dériné Fődi Katalin	fodi.katalin@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28035
Beszerzés, feldolgozás	Bali Judit	bali.judit@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28035

FILMPAKKOK GYEREKEKNEK

A fecske meg a szalmaszál
A hazudós egér
A hetvenkedő sün
A kevély kiskakas
A Pál utcai fiúk
A walesi bárdok
Boltosmesék
Magyar népmesék I.
Mesék Mátyás királyról
Mesél a kő
Mondák a magyar történelemből
Rege a csodaszarvasról
Szent Péter esernyője
Szörnyeteg Lajos jaj de álmos
Vacskamati virágja
Vízipók-csodapók

FILMPAKKOK FELNŐTTEKNEK

A Pendragon legenda
Állami Áruház
Az ötödik pecsét
Csinibaba
Hyppolit, a lakáj
Macskajáték
Megáll az idő
Mephisto
Moszkva tér
Régi idők focija
Rokonok
Szamárköhögés
Szegénylegények
Szerelem
Szindbád
Tízezer nap